No 35 Dinsdag 14 Januari 1930. 46e JAARGANG

ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

EERSTE BLAD

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN
Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Tegenstelling.

In de pers buiten West-Java vindt de regeeringsverklaring inzake het optreden tegen de P.N.I. algemeen waardeering. Het oordeel moge telkens anders afgestemd zijn, de bladen van Midden- en van Oost-Java, en ook de Delische organen zijn milder jegens de regeering dan de pers in West-Java.

Om een paar voorbeelden te noemen: het *Soer. Handelsblad* vindt de regeeringsverklaring in algemeenen zin bevredigend. De *Deli Crt.* noemt haar systematisch, bondig en logisch.

Zij ziet één lijn in het regeeringsoptreden en noemt de schildering, die de regeering geeft van den gang van zaken volmaakt juist en in overeenstemming met de feiten. De *Sum. Post* is zelfs enthousiast: zij noemt de verklaring een uiting van een bewind, dat aan eigen krachts-bewustzijn den wil ontleent om in alle kalmte de gebeurtenissen onder het oog te zien. De *Ind. Crt.* en haar Soerabaiasche collega de *Nwe Soer. Crt.* zijn van ongeveer dezelfde zéér lovende meening.

Alleen de *Loc.* schreef ongeveer in gelijken zin als wij, hoewel toch in milderen geest.

Daarentegen zijn de bladen in West-Java, zonder uitzondering, veel critischer gestemd. Wij schreven zelf, dat de regeeringsverklaring op ons meer den indruk van een pleidooi dan van een mededeeling van feiten maakte.

Het *A.I.D.* schreef, in veel scherper bewoordingen, een oordeel van gelijke strekking neer. De *Java-Bode* en het *Nieuws van den Dag* bleken uiterst gereserveerd met hun waardeering. En ziedaar, ook de *Volkscourant*, het eenige radicale blad in Indië, oordeelde: dat d e z e verklaring niemand zou bevredigen! Rechts, noch links!

Merkwaardige controverse, die blijkbaar dwars door de politieke tegenstellingen heenbreekt!

Een verklaring van dit eigenaardig verschijnsel kan slechts onder bepaalde reserve gegeven worden. Zij ligt op psychologisch terrein, als wij goed zien. De dagbladen van West-Java hadden alle vertegenwoordigers in de vergadering van den Volksraad, waar de regeeringsgemachtigde de verklaring uitsprak. De dagbladen buiten West-Java beschikten den dag, dat zij hun oordeel gaven (in het algemeen gesproken) slechts over een uitvoerig telegrafisch excerpt: een samenvatting die uiteraard alle *essentialia* mededeelde, doch in zeer veel korter bestek. Zien wij het goed, dan won de verklaring in die samenvatting dewijl zij krachtig en vaster van lijn werd door zekere beperking.

En dit zou dan ook kunnen verklaren, hoe wij den indruk kregen dat die verklaring een pleidooi, een apologie geleek, terwijl men buiten West-Java juist haar stelligheid en haar gebondenheid loofde!

R.

Thamrin.

De heer Thamrin is gisteren tot wethouder gekozen. Hij neemt den zetel, dien hij vrijwillig verliet, weer in *).

Dit besluit van het Bataviaasch raadsconflict bevredigt ons slechts ten deele. Maar ware de heer Thamrin niet gekozen, doch zijn (laatste) tegencandidaat, de heer Hildebrand, dan ware van een „besluit" in het geheel geen sprake geweest: dan toch zouden, vreezen wij, de moeilijkheden eerst recht zijn begonnen.

Tot tweemaal toe koos 's raads kleinste meerderheid een inlandsch tegencandidaat van den heer Thamrin; tot tweemaal toe bedankte deze, doch toen tenslotte de heer Hildebrand tegenover hem gesteld werd, verkreeg hij op zijn beurt de geringst mogelijke meerderheid, en werd verkozen met 11 stemmen tegen 10, bij drie blanco's.

Wij mogen aannemen, dat de bedoeling van de raadsfracties, die zich tegen de herverkiezing van den heer Thamrin verzetten, bedoelden mede te werken tot de parlementaire opvoeding van dien heer en zijn fractie, die op zoo volkomen onparlementaire wijze waren opgetreden.

Dat dit lesje niet zonder effect is gebleven, bleek uit de korte verklaring, die de heer Thamrin tijdens de debatten gaf vóór de beslissende stemming plaats had. Wij mogen dus aannemen, dat ook de heer Thamrin en zijn vrienden thans inzien, de verkeerde keus te hebben gedaan, toen zij den Raad verlieten, omdat een beslissing van B. en W. hun niet aanstond. Dat is dan in ieder geval iets gewonnen. Of het veel is, zal de toekomst leeren.

Aan de wethoudersverkiezing ging een debat vooraf over het beleid van B. en W. terzake van het conflict. Wij behoeven wel nauwelijks op te merken, dat wij terzake geheel aan de zijde van den heer de Groot staan. Het werd hem niet gemakkelijker gemaakt door de wijze, waarop zijn medestander, de heer van Meurs, tevoren het debat had ingeleid. Diens vraag over „ingrijpen van hoogerhand" doet een mate van politieke naïveteit vermoeden, waaraan wij nu verder liever het zwijgen toedoen

R.

*) De heer Thamrin, die gisteren na afloop der verkiezing den gebruikelijken bedenktijd vroeg, heeft inmiddels zijn benoeming aangenomen.

Flauwe Terugslag.

Het lag voor de hand dat de oppositie zoowel hier als in het moederland zou trachten politieke munt te destilleeren uit de regeeringsverklaring: dat stond reeds van te voren vast.

Die verklaring zelf had de negatieve waarde, dat zij niemand bevredigde. Zij, die meenden, dat eindelijk de periode van lankmoedigheid zou worden afgesloten en dat de P.N.I. voorgoed zou worden verboden, waren teleurgesteld, maar aan den anderen kant bood zij evenmin voet. Daar kon men zich hoogstens in stilte verheugen, dat de regeering zich zooveel moeite gaf om aan te toonen dat zij niet zoo slecht was als de heeren Middendorp c.s. haar hadden afgeschilderd, dat er geen grond voor ongerustheid bestond en dat de regeering zich niet tot een andere politiek zou laten verleiden.

Maar dit alles heeft zoo weinig positieve waarde, het levert geen brandstof voor laaiende protesten, het kan niet dienen voor het opwekken van ten hemel schreiende verontwaardiging. Deze verklarende verontschuldiging bood nergens houvast. Men kan hoogstens zeggen dat zij als verontschuldiging niet ver genoeg gaat, maar daar houdt het dan ook mee op.

Daarom is het koloniaal congres van de S.D.A.P. een slag in de lucht geworden. De opzet, volgens het gewone en overoude recept, blijkt uit het begin, de openingsrede van den heer Oudegeest. Dat klinkt als trompetgeschal, een behoorlijke aanloop, vol van dezelfde phraseologie als waarvan ir. Cramer later de regeering beschuldigde. Maar de hierdoor gewekte stemming werd met lamheid geslagen door het betoog van volgende sprekers die, met een voor S.D.A.P.-ers verrassenden zin voor de realiteit aantoonden dat het „Indië los van Holland" als leuze niet onaardig is — zooals Stokvis het vroeger reeds uitdrukte — maar dat zij niet boven de romantiek uitkomt en dus voor practischen arbeid in de naaste toekomst geen basis biedt.

Ook de voor Indië-kenners zeer komische bewering van den enthousiasten voorzitter, dat de klassestrijd in Indië niet gemist kan worden, werd later van alle demagogie ontdaan en in al haar armelijkheid het congres voorgehouden. Het koloniale program van de S.D.A.P. is product van socialistische visie, maar volkomen zonder nut voor de Indonesiërs; het is van deze zijde herhaaldelijk betoogd, maar nu werd het door Stokvis volkomen onderschreven. Evenals hij heeft beleden dat dit volk nooit voor den klassenstrijd warm gemaakt kan worden, bij gebrek aan gebrek of, zooals Stokvis het uitdrukte, aan sociaal of economisch leed. Het lijdt alleen aan nationaal verdriet, volgens dezen soc.-dem. die het weten kan.

Wij hebben er nooit iets van bemerkt; maar hoe het zij, hierover zijn wij het eens, dat in dit nationale verdriet het zaad van de S.D.A.P. geen wortel schieten kan. Dit alles is bekend. Nieuw is evenwel dat deze dingen op een congres van de S.D.A.P. gezegd worden, met de erkenning dat vooralsnog dit volk de krachten mist om zichzelf te besturen en zich internationaal staande te houden. Revolutie zou in de plaats moeten treden van evolutie; en dat verwerpt de partij uit hoofde hiervan, dat verschuiving van de macht in Indië de mogelijkheid van machtsverschuiving in het geheele Oosten meebrengt, waardoor het volk aan een nieuwe bedreiging zou worden blootgesteld.

En eindelijk is daar de ruiterlijke erkenning van de groote waarde van onze koloniën ook voor het Nederlandsche proletariaat.

Dat Nederland zonder zijn koloniën zijn beteekenis verliezen zou, dat aan de welvaart een onherstelbare slag zou worden toegebracht: De S.D.A.P. in het moederland is nu zoover, dat zij den bloei van handel en industrie erkent als hoofdfactor van volkswelvaart, en dat die volkswelvaart levensvoorwaarde is voor den arbeider. Natuurlijk volgen als camouflage eenige brallende volzinnen, waarin wordt erkend, dat dit een schandelijke toestand is en dat de bate uit de koloniën zoo snel mogelijk dient te worden weggewerkt. Maar de economische mogelijkheid daarvan is zoo moeilijk te schetsen, dat men er zich niet verder aan waagt en het bij de bewering laat.

De oppositie is natuurlijk niet tevreden. Zij speelt nog met luchtballonnetjes, en verkondigt klinkklare nonsens, als de S.D.A.P. tien jaren geleden. Maar deze oppositie heeft desondanks grooten aanhang, want het proletariaat voelt wel voor romantiek. Vandaar de bijval.

Maar toen volgden weer de mannen van de practijk, die betoogden dat het Nederlandsche bestuur vooralsnog onmisbaar is; de heer Albarda, die zei dat het wegvallen van Indië een enorme arbeidscrisis zou meebrengen en de drang van de oppositie tot onmiddellijke onafhankelijkheid verlakkerij noemde; die uiteen zette dat de Indische beweging deze waarheid voorgehouden moest worden, dat, indien de Nederlanders zouden wegtrekken, Indië's economische krachten zouden ineenstorten en dat het internationaal kapitaal er zich mee bemoeien zou; dat het volk van Indië niet mag gestijfd worden in verkeerde methoden.

Zondag schijnt de strijd tusschen leiding en oppositie heftig te zijn geweest. Maar alle explosieve gassen zijn tenslotte door de veiligheidsklep van de stellingen weggewerkt. De S.D.A.P. erkent daarin het recht van nationale onafhankelijkheid. Het volk moet opgevoed en gesterkt worden tot het zichzelf besturen kan.

Een mooie taak, een ideaal dat lichtend is als een meteoor — en even ver. *After all* is het toch wel merkwaardig, dat de regeeringsverklaring zoo slap was, dat zelfs de S.D.A.P. er niets van maken kon. Sterker: dat zij oorzaak werd van een congres dat als reactie op de verklaring niets beteekende, doch waarop het Nederlandsche volk waarheden werden voorgehouden, welke men van die zijde nooit zoo stringent, nooit zoo scherp omlijnd in het congres gezegd had en die het volk nooit heeft aanvaard, welke het wellicht nooit zou hebben geloofd. Nog een stapje verder en de S.D.A.P. is *plus royalist que le roi.*

De S.D.A.P. moest op de regeeringsverklaring wel reageeren, al was het alleen maar om het verwijt van de communisten te ontgaan, dat zij zich niet geroerd zou hebben. Maar van de politieke winst van dit congres zal de partijleiding zich evenmin illusies maken als de regeering van het resultaat van haar verklaring.

DE R.

NEDERLANDSCH - INDIE.

Woekerbestrijding.

De door de regeering ingestelde commissie ter bestudeering van de woekerbestrijding zal morgenavond om half 7 door den directeur van Justitie worden geïnstalleerd. Na afloop der installatie wordt dadelijk de eerste vergadering der commissie gehouden.

De Marine.

Het *A.I.D.* meldt, dat dewijl het overleg tusschen de Nederlandsche en de Indische regeering aangaande de verdeeling der exploitatiekosten niet tot overeenstemming geleid heeft, van de uitzending van Hr. Ms. *Gelderland* naar Indië is afgezien. De *Gelderland* zou hier te lande als artillerie-instructieschip gestationneerd worden.

Hadji Salim.

De heer Salim blijft niet aan de *Fadjar Asia*. Voor Indië heeft hij geen journalistieke functie, maar hij gaat nu in *Het Volk* schrijven over Indië, heeft hij aan het *A.I.D.* meegedeeld.

P.K.L.

Met ingang van 15 dezer wordt het radiostation Djokjakarta-radio opengesteld voor algemeen scheepsverkeer. De roepnaam is *P.K.L.* De diensttijden op werkdagen zijn van 8 uur 15 tot 8 uur 45 v.m. en 3 uur 30 — 4 uur n.m. Op Zon- en feestdagen is het kantoor gesloten.

De landstationtax bedraagt 30 cent. Het station seint op een golflengte van 1200 meter.

De Regeeringsverklaring en de Ondernemers.

De regeeringsverklaring is blijkens onze correspondent te Soerabaia aldaar in hoogere handels- en cultuurkringen niet onverdeeld gunstig ontvangen. De afwijzing der motie-Fruin wordt als zeer teleurstellend beschouwd.

Indien er geen sprake was geweest van gezagsondermijning in den ruimsten zin des woords, waren er geen termen tot ingrijpen van hoogerhand aanwezig geweest; nu er evenwel op het laatste moment ingegrepen werd, lag de logische consequentie voor de hand, nu ook de P.N.I. onwettig te verklaren, zoo is men van oordeel.

In een onderhoud met een der vertegenwoordigers van deze kringen, werd nog naar voren gebracht, dat hetgeen de Regeering met de eene hand gegeven heeft, met de andere weer gedeeltelijk teruggenomen werd, zonder dat daarvoor eenige redelijke grond aanwezig was.

Werfinspectie.

In aansluiting op vroegere berichten meldt men ons uit Semarang, dat binnenkort voor Midden-Java zal worden benoemd een arbeidsinspecteur, belast met het toezicht op de werwing, in het bijzonder de depôts in het binnenland en die op de havenplaatsen.

Wanneer het toezicht op de werving in Oost-Java zal worden verscherpt, is nog niet bekend. Wel wordt ook daarvan de urgentie gevoeld nu, evenals onlangs ten aanzien van eenige depôts in de residentie Banjoemas, berichten worden vernomen omtrent een optreden van de veldpolitie in de depôts te Bodjonegoro.

Ontslag van Administrateurs.

Men schrijft ons:

In planterskringen is levendig opzien verwekt door een maatregel van de directie der „Baud Landen".

Naar verluidt zijn niet minder dan drie administrateurs van ondernemingen in West-Java tegelijk ontslagen wegens het bereiken van den leeftijdsgrens, welke gesteld blijkt te zijn op 50 jaar.

Wij schreven hierboven, dat er „opzien" werd verwekt om maar niet te spreken van „ongerustheid".

Immers wat zal er gebeuren, indien andere directies dezen maatregel overnemen? Want zeer groot is het aantal der administrateurs van ondernemingen, die reeds nabij de 50 jaar zijn, of dien leeftijd reeds zijn gepasseerd.

Daaronder zijn er velen, die eene moeilijke periode achter den rug hebben en beheerder zijn geweest van ondernemingen, welke slechts schaarsche winsten afwierpen. Ergo: ook geringe tantièmes!

Maar — vragen wij ons af — is 50 jaar wel een geëigende leeftijdsgrens voor die harde en kerngezonde werkers, die men, zoo op het oog getaxeerd, eerder 35 jaar zou schatten dan 50?

Is verder de jarenlange praktijk van moeizaam zwoegen veel experimenteeren, van opleiding der jonge krachten en vorming der aankomende administrateurs, van leiding en omgang met werkvolk en bevolking, geen factor, om zich niet blind te staren op den leeftijdgrens.

De Inlandsche Bestuursambtenaren.

In de regentswoning te Bandoeng is — naar onze correspondent aldaar meldt — het Departement West-Java van de Perhimpoenan Pegawei Bestuur Boemipoetra di Hindia Blanda opgericht. In het bestuur zijn gekozen: als voorzitter: R. demang Wradi Atmadja, patih ter beschikking bij het centraal kantoor voor de statistiek te Weltevreden; vice-voorzitter: R.A. Soerja Nata Atmadja, wedana van Tandjoeng-Sari; secretaris: R. Hadinoto, wedana, thans nog als leerling verbonden aan de bestuursschool; commissarissen: R. Rg. Wiradinata, patih van Tasikmalaja en R, Haroen Atmawidjaja, wedana van politie te Serang.

Fraude in den Kraton.

Het *A.I.D.* verneemt uit Solo, dat de kratonregent R, inspecteur van financiën van den Soenan, een bedrag van f 14.000 verduisterd heeft.

Nieuwe Pasar te Solo.

Aneta seint uit Solo:

Maandagmorgen om 9 uur is hier een nieuwe pasar geopend. De gouverneurs van Solo en Djokja, de Soenan, de Ratoe Mas, de Mangkoenegoro en de Pakoe Alam waren daarbij aanwezig.

De gouverneur van Soerakarta hield een redevoering, waarin hij hulde bracht aan den ontwerper van den nieuwen pasar, ir. Karsten en aan den uitvoerder, den heer Zijlmans.

Vrije Emigratie.

Gisteren vertoefde hier ter stede de resident van Djokjakarta, de heer Westra, om op verschillende departementen besprekingen te houden aangaande de vrije emigratie. Men weet dat deze organisatie tot voorziening van de Buitengewesten van vrije arbeidskrachten — zoowel de daar gelegen ondernemingen en bedrijven als de openbare diensten en vooral: de Bestuursambtenaren die door den afkoop van de heerendiensten groote aantallen wegarbeiders behoeven — op den 1sten Januari jl. gedurende een jaar bestond.

Uitteraard waren de eerste maanden weinig productief, zoodat gevoeglijk de tijd, dat zij werkte, kan worden gesteld op 9 à 10 maanden.

Geleidelijk groeide de organisatie tot die welke zij thans is. Zij heeft een omvang aangenomen van zoodanige afmetingen dat resident Westra hier ter stede kwam overleggen, of de administratieve organisatie niet diende te worden uitgebouwd.

In 1929 zijn gedurende de 9 à 10 maanden geduurd hebbende werkzaamheid van de pasangrahan te Djokja, de 6 à 7 maanden dat die te Koetoardjo arbeid zoekenden opnam en de 5 à 6 maanden dat de Poerwokertosche pasangrahan in bedrijf was ruim vier duizend arbeidskrachten geëmigreerd, ongesteld de vergezellende familieleden, echtgenooten en kinderen. Alleen in de laatste helft van het jaar werd f 132.000 ontvangen en uitgegeven.

De hier gehouden besprekingen met den Directeur van Binnenlandsch Bestuur en het Hoofd van het Kantoor van Arbeid zullen worden gevolgd door een conferentie met den Gouverneur van Midden Java, in wiens gewest drie der vier pasangrahans gelegen zijn.

Intusschen is reeds besloten, dat deze emigratie voorloopig nog het karakter eener proefneming zal moeten behouden, ofschoon wel is gebleken dat zij nu reeds in een bepaalde behoefte voorziet.

Behalve dat vooruitziende ondernemingen reeds thans vrije arbeiders in dienst nemen, worden op het oogenblik weder honderden gezinnen gevraagd voor het vervangen van heerendienstplichtigen door vrije wegarbeiders-van-Java.

Kampong afgebrand.

Aneta seint uit Medan:

De kampong Tandjong Pasir Koeala is totaal afgebrand. Alleen de politiepost, de telefooncentrale en de gebouwen van de *kerepatan* (inlandsche rechtbank) zijn blijven staan. De schade wordt geschat op f 150.000, waarvan slechts een klein gedeelte door verzekering gedekt is.

In verband met dezen brand zijn twee Chineezen, waaronder een kedehhouder aangehouden.

Nader wordt gemeld, dat bij den brand te Tandjongpasir tachtig houten kedehs binnen het uur zijn afgebrand. Slechts twee daarvan waren verzekerd. Blussching was onmogelijk. Volgens een nadere opgave wordt de schade geraamd op f 138.000. Persoonlijke ongevallen hebben niet plaats gehad. De autoriteiten voorzien in het eerst noodige.

Doodelijk Ongeluk te Sawah-Loentoh.

Het hoofdkantoor van het bedrijf der S.S. en Tr. in de Buitengewesten te Bandoeng ontving uit Padang telegrafisch bericht, dat op het stationsemplacement te Sawah-Loentoh bij het rangeeren van een trein, een Europeaan werd aangereden en onder de wielen geraakte. De ongelukkige bleef op de plaats dood.

Tijdschriften.

D'Oriënt heeft een serie foto's van het jubileum van het Departement van Landbouw, Handel en Nijverheid. Het blad bevat naast andere Indische en buitenlandsche actualiteiten (o.a. den storm op de Noordzee) een geïllustreerd artikel over de leprozen-kolonie Plantoengan.

Woord en Beeld haalt het congres van het N.I.O.G. nog eens op en wijdt zijn overige aandacht grootendeels aan Buitenzorg.

Actueel Wereldnieuws en Sport in Beeld vertoont het Buitenzorgsche jubileum, de recepties van de afgeloopen week, de propaganda-avond van de V.C., de luxe-trein, die Fiat voor den Italiaanschen Kroonprins heeft gebouwd en enkele rijkunst-staaltjes van jockey's en cowboys.

Luchtvaart begint met een belangwekkend artikel over sportvliegerij in Indië, en bevat naast een interview met Fokker veel lezenswaardigs en fraaie foto's als altijd.

J.R. Altink †

Uit den Haag meldt *Aneta* dat de oud-genie-officier van het leger in N.I. J.R. Altink is overleden,

Ons nummer van heden

(Vier bladen).

BINNENLAND.

Morgen vertrekt het vliegtuig naar Holland. Voorloopig de laatste gelegenheid om brieven per luchtpost mee te geven.

In de steenkolenmijn Samarinda werden twee opzichters door koelies vermoord.

Te Tandjong Priok heeft een record opium-aanhaling plaats gehad; tot dusver is reeds voor een waarde van ruim 120 mille opgespoord.

Gisteravond heeft de Gemeenteraad van Batavia van half 7 tot half 12 vergaderd. Een aanvang werd gemaakt met de begrootingsbehandeling. De Raad herkoos voorts na verscheidene stemmingen, den heer Thamrin tot wethouder.

NEDERLAND.

Een auto van den dijk gegleden. Vrouw en kind verdronken.

Stormweer richtte overal verwoestingen aan. De spoordijk tusschen Moordrecht en Nieuwerkerk is verzakt.

BUITENLAND.

Hevig stormweer in Engeland; vele slachtoffers.

Mededeelingen over de geweldige hongersnood in China.

De zitting van den Volkenbond geopend.

Relletjes in Zuid-Afrika.

FOR OUR ENGLISH READERS.

Severe gale in England; many casualities.

Meeting of League of Nations opened.

Disturbances in South Africa.

DE BIJBLADEN.

Het Derde Blad: Hugenberg als Radicalisator door Villanus. — Uit het Nederlandsche Parlement. — Nederlandsch en Buitenlandsch nieuws. — Motor en Toerisme.

Het Vierde Blad: Gemeenteraadsverslag van Batavia. — Off. Berichten. — Foto's.

Opzichters vermoord.

In het grootste gedeelte van onze oplaag kon gisteren nog het bericht worden opgenomen van de vermoording van twee opzichters van de mijn Samarinda te Loakoeloe. Thans seint *Aneta* nader uit Bandjermasin, dat 's morgens te half zes bij het lezen van de rol de mijnopzichters Van Scheyndel, Schillings en Voltmann aangevallen werden. De eerste twee kregen messteken in den onderbuik, waaraan Van Scheyndel direct en Schillings eenige uren later overleed. De heer Voltmann had een lichte hoofdwond. De eerste twee staan zeer goed bekend en treden zeer tactvol op. De aanval geschiedde tijdens de indeeling van Chineesche koelies, die twee dagen tevoren uit Hongkong waren aangekomen en voor de eerste maal naar het werk trokken. Ter plaatse weet men geen enkele reden voor den aanval. Men vermoedt, dat de werver te Hongkong misleidende informaties heeft gegeven bij het teekenen van het contract.

De ass.-resident trok onverwijld met den detachementscommandant en 16 militairen naar de mijn, waar de controleur van West-Koetei reeds aanwezig was. Hoewel er waarschijnlijk maar enkele hoofddaders zijn, werden 46 Chineezen gearresteerd. Met medewerking van de bevolking werden de in het bosch gevluchte koelies opgevat. De overleden assistenten laten vrouw en kinderen achter.

Post en Telegrafie.

Het hulptelegraafkantoor Taroeng is wegens ziekte v/d beheerder van het radiostation tot nader bericht buiten telegrafische gemeenschap.

Telegrammen gaan per post van Menado.

Korte Berichten.

Dokter Slettenaar, arts te Nijverdal, heeft zijn benoeming tot tweeden geneesheer aan het hospitaal der Gereformeerde Zending te Poerworedjo aangenomen — seint Aneta uit den Haag.

*

Het *Soer. Hbl.* verneemt uit Lawang, dat daar terzake van een zedenmisdrijf gearresteerd en gevankelijk naar Soerabaja overgebracht is zekere S. Het is niet de eerste maal, dat S. zich voor een dergelijk misdrijf voor de Justitie te verantwoorden heeft.

STADSNIEUWS.

POST EN MAIL.

Luchtpost voor Palembang.

Op Donderdag 16 Januari 1930 a.s. zal een luchtpost voor Palembang gesloten worden.

Laatste lichting van de aangeteekende stukken Woensdag 15 Januari ten 6 n/m.

Laatste lichting van gewone stukken Donderdag 16 Januari 1930 ten 6 u v/m.

GROOTE OPIUMSMOKKEL.

Enorme partij aangehaald.

Gistermiddag omstreeks drie uur heeft de douane te Tandjong Priok bij de verificatie van een partij goederen, omvattende 200 vaten cement, een ontdekking gedaan, welke geleid heeft tot het in beslag nemen van een enormen voorraad clandestien opium.

Het cement, hier uit Japan aangebracht met een stoomschip der Java-China-Japan Lijn en door een der vemen gelost, was bestemd voor een Chinees hier ter stede.

Bij opening van eenige der vaten troffen de verifieerende ambtenaren, keurig in het cement weggeborgen, in soliede emballage verpakt het heulsop aan.

Men begrijpt, dat onmiddellijk maatregelen getroffen werden voor een minutieus onderzoek der geheele partij, thans in tegenwoordigheid van de douane-autoriteiten, bij wie zich later ook politie voegde.

Tot gisteravond laat is het onderzoek voortgezet. Men opende in totaal niet meer dan 10 vaten en trof daarin reeds voor een waarde van ruim een ton clandestien bereid opium aan.

Vandaag is het onderzoek voortgezet. Op het oogenblik, dat wij dit schrijven is men er nog mee bezig.

Intusschen toog de politie uit op het spoor van den Chinees, die bij het geval betrokken was.

Alle naar buiten de stad leidende wegen werden streng bewaakt en verschillende auto's werden aangehouden. Nochtans zonder resultaat.

Meer succes had de politie met het onmiddellijk naar verschillende plaatsen in den omtrek geseinde signalement en verzoek om aanhouding.

De smokkelaar werd gisteravond nog te Tjimahi opgespoord en gearresteerd.

Aneta meldt ons nader, dat thans totaal 20 vaten cement onderzocht zijn. Daaruit is totaal 4 000 tail opium te voorschijn gehaald, ter waarde van ruim 120 mille.

Het heulsap was, in kleine blikjes verpakt, in zakken in het cement verstopt. Het cement was van Japansch fabrikaat, doch niet rechtstreeks uit de fabriek afkomstig.

Nog een arrestatie.

Behalve de in Tjimahi gearresteerde Chinees heeft de politie ook hier ter stede een Chinees in arrest genomen.

Het onderzoek wordt voortgezet.

De „gelukkige vinder".

De ambtenaar, die de smokkelwaar ontdekt heeft, is de verificateur der In- en Uitvoerrechten Rancuret. Als men weet, dat de premie, welke hij ontvangt, 4 gulden per tail bedraagt — terwijl thans nog pas een tiende gedeelte van de geheele partij onderzocht is — mag men den heer Rancuret zeker wel geluk wenschen met het fortuin, dat hem hiermee in den schoot valt.

Verkeerszaken.

Naar Aneta verneemt, is te Batavia het totaal aantal aanrijdingen in het afgeloopen jaar ongeveer 10 pct. minder geweest dan het jaar tevoren en ongeveer gelijk aan het aantal in 1927, hoewel na dit jaar het aantal motor-, rij- en voertuigen van Batavia met ruim 4000 vermeerderd is.

Door verkeersongevallen werden in 1928 411 personen gewond en 15 gedood, terwijl deze cijfers voor het afgeloopen jaar zijn 352 gewonden en 24 dooden.

De aanrijdingen waarin omnibussen, sado's en rijwielen betrokken waren, verminderden met 20 pct. en de trambotsingen of ongevallen met 30 pct.

Het aantal aanrijdingen was 1216, waarbij o.a. betrokken 1154 personen-auto's, 72 omnibussen, 329 sado's, ebro's enz., 378 rijwielen, 63 trams en 113 motorrijwielen.

De meeste doodelijke ongevallen hadden plaats in het 2de kwartaal, nl. 10, terwijl de meeste botsingen voorkwamen op den weg Molenvliet Oost en West, Rijswijk, Noordwijk, Waterlooplein West, Senen, Kramat en Salemba.

Het gemiddelde aanrijdingscijfer per dag was in 1928 3,75 en in 1929 3,33.

De zaak Wasch.

Hedenmorgen deed de Raad van Justitie te Batavia uitspraak in de zaak-Wasch. De Raad verklaarde beklaagde schuldig aan het vervalschen van registers als ambtenaar, verduistering door gebruik maken van de gelegenheid hem door zijn ambt geschonken en het aannemen van een gift en veroordeelde hem tot drie jaren gevangenisstraf met last tot onmiddellijke inhechtenisstelling.

Zooals men zich zal herinneren, betreft deze zaak het afgeven van valsche vergunningen voor het bezit van vuurwapenen, welke de vorige week in openbare zitting behandeld werd.

DE GEM. INKOMSTENBELASTING.

Motie tot vervanging door opcenten.

De leden van den Gemeenteraad van Batavia Burgersdijk, mr. de Groot en mr. Hildebrand hebben gisteravond ter raadsvergadering de volgende motie ingediend, welke wij hier afzonderlijk vermelden.

De Gemeenteraad van Batavia,

Overwegende,

dat het heffen door de Gemeente zelf van de Gemeentelijke Inkomstenbelasting, waarvan de jaarlijksche opbrengst op ± f 610,000.— *) is te stellen, jaarlijks ± f 91 000,— aan heffings- en f 25.000.— aan inningskosten met zich brengt,

dat het bestaan van een zelfstandige gemeentelijke heffing naast die welke door het inkomen plaats vindt, niet rationeel is te achten en voor belastingplichtigen dubbele beslommeringen veroorzaakt,

Beschouwende de meest voor de hand liggende wijzen om tot een meer rationeelen toestand te geraken en vindende

A. dat door heffing van opcenten op de vigeerende Lands inkomstenbelasting voor inkomens boven f 2,100.— (bij welke grens een gemiddeld gezin niet eerder in den aanslag betrokken zou worden dan bij de zelfstandige heffing der Gemeente) een opbrengst van ± f 26.600,— per „opcent" verkregen wordt, na aftrek van 2 pct. collecteloon,

dat (rekening houdende met de omstandigheid, dat de kosten van het bij opcenten-heffing vrijkomend Gemeentelijk personeel slechts geleidelijk zullen verdwijnen) door het heffen van aanvankelijk 23 en tenslotte 19 opcenten 's jaars op de vigeerende Landsinkomstenbelasting een gelijke netto inkomstenbelasting-opbrengst voor de Gemeente kan worden verkregen;

dat bij een dergelijke heffing de inkomens tot f 39,000,— zwaarder worden getroffen dan bij de zelfstandige gemeentelijke heffing.

B. dat bij het laten vervallen der speciale gemeentelijke vrijdommen en het zonder meer volgen van de Herz. Ord. I. B. 1920 één opcent voor de Gemeente, na aftrek van 2 pct. collecteloon ± f 41.200 zou opbrengen,

dat alsdan met heffing van aanvankelijk 15, tenslotte 12 opcenten zou kunnen worden volstaan,

dat bij een dergelijke heffing:

1e in de belasting zou worden betrokken de inkomens van f 120,-, tot f 900,— 's jaars,

2e de inkomens van f 900,— tot f 3600,— ongeveer even zwaar belast zouden worden als thans,

3e de inkomens boven f 3600,— minder zwaar zouden worden getroffen dan thans.

C. dat wanneer het Land bereid zou zijn de Gemeentelijke inkomstenbelasting geheel naar de Gemeentelijke bepalingen tegelijk met de Landsinkomstenbelasting te heffen, en de vergoeding daarvoor belangrijk minder dan f 116 000,— 's jaars zou bedragen,

1e Niemand zwaarder of minder zwaar zou worden belast dan thans

2e Voor de Gemeente op den duur een belangrijke personeelsbesparing ontstaat, die tot belastingverlaging zou kunnen leiden.

Noodigt in verband met deze beschouwingen het College van Burgemeester en Wethouders uit:

I. Met het Land in overleg te treden om tot eene regeling als sub C bedoeld te geraken.

II. Subsidair de heffing van opcenten op de Landsinkomstenbelasting op de wijze als Sub B bedoeld aangegeven, voor te bereiden.

III. De noodige maatregelen te treffen om tot geleidelijke liquidatie te geraken van het Gemeente-personeel, dat bij de heffing en de inning van de Gemeentelijke inkomstenbelasting werkzaam is — bij voorkeur door inpassing bij een anderen tak van Gemeentedienst.

Gaat over tot de orde van den dag.

Bovenstaande motie zal bij de begrootingsbehandeling nader worden behandeld, wanneer de belastingen aan de orde komen.

*) De bedragen in deze motie zijn gebaseerd op cijfers over de jaren 1925/1926 1927; over latere jaren stonden nog geen vergelijkbare cijfers ter beschikking.

Burgers Ensemble.

Naar wij vernemen zal Henri Burger, de bekende Indische tooneelist en cabarettier, zeer binnenkort (waarschijnlijk in het begin der volgende maand reeds) hier ter stede met een gezelschap, grootendeels bestaande uit leden van het eertijds zoo vermaarde „Burgers Ensemble", een tooneelstuk op de planken brengen onder den sprekenden titel: „Schoonpapa en Co". Het stuk is van de hand van Burger zelf en speelt in de hoofdstad.

Het derde bedrijf speelt zich af in het Deca-Park tijdens een knallend, ouderwetsch-Bataviaasch festijn.

Voor de Batavianen dus voldoende attractie om straks in grooten getale schouwburgwaarts te tijgen.

Gemeenteraad Mr. Cornelis.

Morgenavond om half zeven komt de gemeenteraad van Meester-Cornelis bijeen om een begin te maken met de behandeling der begrooting voor 1930.

De burgemeester zal de bijeenkomst openen met een rede, waarin hij een terugblik werpt op het afgeloopen jaar.

Voor de begrootingsbehandeling komen nog diverse andere voorstellen ter tafel.

O.m. de voortzetting der behandeling van het ontwerp-bouwverordening. Dan een voorstel tot het ruilen van grond met het gouvernement. En mede een voorstel om den heer D. Breukelaar, die tot nog toe de betrekking van Hoofdcommies-Redacteur heeft bekleed, te benoemen tot adjunct-secretaris der gemeente.

Het ligt in de bedoeling morgenavond te vergaderen tot 11 uur met een korte onderbreking om 9 uur. Eventueele voortzetting op Vrijdag 17 en Maandag 20 dezer.

Overdracht van Bevoegdheden.

Hoofd van Plaatselijk Bestuur en Burgemeester.

Nota Catalani.

De heer Catalani, lid van den gemeenteraad van Mr. Cornelis, heeft in verband met het feit, dat de gemeente Soerabaja aan haar zuster-gemeenten verzocht heeft haar verzoek aan de regeering, om de bevoegdheden van de hoofden van plaatselijk bestuur over te dragen op de burgemeesters, te willen steunen, deze kwestie nog eens in haar geheel bezien en haar grootendeels bekende moeilijkheden op schrift gesteld. Wij ontleenen aan zijn betoog het volgende:

Vooróp dient gesteld, dat de overdracht van de politioneele bevoegdheden van het hoofd van plaatselijk bestuur op den burgemeester, welke voldoende zou zijn om alle botsingen tusschen die twee autoriteiten uit den weg te ruimen, niet zoo'n eenvoudige oplossing is, als zij wel lijkt. De zeven jaren lange gedachtenwisseling tusschen Opperbestuur, Regeering, Adviseurs en Volksraad wijst er op, dat de kwestie dieper gaat.

Dat de verschillende raadgevende autoriteiten van elkaar afwijkende inzichten t.z. deelden, laat zich gemakkelijk denken, als wij voor oogen houden, dat met het vraagstuk van de overdracht der politie aan de burgemeesters ten nauwste samenhangt de hervorming van het dualistisch bestuur binnen de gemeente. Dus een reorganisatie van het historisch gegroeide bestuursstelsel t.w. de uitvoering in de steden zoowel als ten plattelande van de landstaak door het B.B.-corps. Dit corps zou bij een grondige hervorming van het na de instelling der gemeenteraden ontstane dualistisch bestuur in de gemeenten geheel moeten verdwijnen.

Wij zien dan ook bij de meeste adviseurs een groote tegenzin en ernstig bezwaar tegen opheffing van bedoeld dualisme in het bestuur binnen de gemeente, in het bijzonder waar het betrof de overdracht van de politioneele en justitieele bevoegdheden aan den burgemeester. Wel konden alle adviseurs zich vereenigen met een partieele overdracht van bestuursbevoegdheden aan dien ambtenaar voorzoover zulks met andere belangen vereenigbaar zou zijn.

Voorbarig verzoek.

De Regeering heeft zich immer verklaard tegen een algeheele overdracht, die de opheffing van het ambt van hoofd van het plaatselijk bestuur zou beteekenen.

Het verzoek van de gemeente Soerabaja aan de Regeering is zeer voorbarig te achten. Het wil als het ware vooruitloopen op het advies van de Medebestuurs-commissie en maakt zelfs door de kwestie met één slag te willen regelen, dat advies eigenlijk overbodig.

In de Indische gemeenten, met hun specifiek koloniale verhoudingen en toestanden, zijn op politiek en politioneel terrein destructieve krachten werkzaam, die in hare inwerking verre gaan buiten het gemeentelijk rayon van belangen; dus die het algemeen Landsbelang ernstig zouden kunnen treffen en daarmede tevens weder het stedelijk welzijn op zeer schadelijke wijze zouden raken.

Die krachten, uitgeoefend door anti-sociale elementen, werken, zooals gezegd, in maar ook buiten de gemeente en er heeft dientengevolge een voortdurende wisselwerking tusschen en inwerking op elkander plaats. Wil men dergelijke orde- en rustverstorende elementen met volle kracht tegengaan, dan is een strenge centralisatie van de politioneele functies in een hoog Landsorgaan, dat regelend en gebiedend optreedt, onvoorwaardelijk geboden.

Die gebiedende autoriteit dient daarvoor tot zijn beschikking te hebben hoogere en lagere Landsambtenaren, die in een eng hiërarchisch verband zitten en absoluut de gegeven instructies hebben uit te voeren. Die dan ook alleen aan hun eenigen chef voor de richtige vervulling van hun taak verantwoordelijk zijn.

En zulk een streng hiërarchische verantwoordelijkheid is kwalijk te rijmen met het begrip de centralisatie en gemeenteraad en burgemeester, deels Landsambtenaar, deels Gemeenteambtenaar.

Elk Gemeenteraadslid immers heeft reeds menigmaal kunnen ervaren, hoe de burgemeester, hoewel hij voor verschillende medebestuursdaden niet verantwoordelijk is voor den Raad, niettemin voor een uitvoering daarvan, welke niet naar den zin is van dat College, ter verantwoording werd geroepen.

En welke zouden de gevolgen zijn, als de Raad zijn neus stak in dienstverrichtingen der politie, dus zich mengde in de uitvoering van maatregelen door een deel der Rijkspolitie, dat binnen het gemeentelijk territoir onder de bevelen zou staan van den burgemeester?

Nederland en Indië.

De buitenstaanders, die deze materie slechts aan de oppervlakte bekijken, zijn licht geneigd het Nederlandsch voorbeeld aan te halen, alwaar in de gemeente geen dualistisch bestuur bestaat als in Nederlandsch-Indië, doch waar de burgemeester alle of nagenoeg alle bevoegdheden bezit en de werkzaamheden verricht, welke thans alhier aan het B.B. en gemeentelijk bestuur zijn toevertrouwd en opgedragen.

Er is echter tusschen de historisch gegroeide bestuurssystemen in het Moederland en hier een groot verschil.

In Indië heeft sinds de vestiging van het Nederlandsch gezag, zoowel in de steden als ten plattelande, altijd een direct plaatselijk orgaan bestaan, dat in de plaats trad van de centrale macht en namens en voor dezen het bestuur over de inheemsche bevolking voerde.

Dat orgaan, het Europeesche en Inlandsch B. B.-corps, is steeds met de uitvoering van de voortdurende stroom van wetten, verordeningen en maatregelen van het Centraal gezag belast geweest, waarvoor het een direct gestadig contact met de inheemsche bevolking moest onderhouden.

Tallooze bevoegdheden van wetgevenden, uitvoerenden en administratieven aard, werden als onmiddellijk gevolg daarvan in handen gelegd van het corps B. B.; met de specialiseering van bepaalde diensttakken en met de instelling der Indische gemeenteraden ging geleidelijk en telkenmale een deel dier bevoegdheden op die diensttakken en openbare lichamen over. Doch daartegenover werden met de intensiveering van het koloniaal bestuur en voortgaande ontwikkeling van zijn taak weder nieuwe werkzaamheden op de schouders van het corps B. B. gelegd. De daaruit gegroeide toestand is thans dan ook, dat dit corps binnen het gebied der gemeenten nog een veelomvattende taak heeft te verrichten en elk der samenstellende deelen van dat corps, dus Europeesche en Inlandsche ambtenaren volkomen in beslag worden genomen voor de juiste uitvoering daarvan.

Deze taak, welke in hoogste instantie mede door het hoofd van plaatselijk bestuur wordt verricht, wenscht men nu opgedragen te zien aan de burgemeesters. Dat deze gezaghebbenden, die thans reeds een volle dagtaak hebben, met een dergelijke opdracht overbelast zullen worden, ook al zullen zij bij de uitvoering daarvan door een staf van ambtenaren worden bijgestaan en de medewerking hebben van het Inlandsch bestuur — de delicate hiërarchische ambtsverhouding tusschen de burgemeesters en dat bestuur eischt, het behoeft geen nader betoog, een weloverwogen en grondige regeling — zal wel ieder willen aannemen.

Safety first!

Laat ons afwachten, hetgeen de medebestuurscommissie inzake de overdracht der bevoegdheden van het hoofd van plaatselijk bestuur zal voorstellen en door de Regeering zal worden beslist. En laten wij na de praktische toepassing van die gesanctioneerde, al dan niet gewijzigde of aangevulde voorstellen weder beoordeelen, of dan de tijden rijper zijn geworden voor een voorzichtige overdracht van politiebevoegdheden aan de burgemeesters.

Het beginsel „safety first" is voor onze koloniale samenleving in deze bewogen tijden ook voor deze hervormingen van groot gewicht.

Raad voor de Scheepvaart.

Onderzoek stranding „Merkus".

Gisteren behandelde de Raad voor de Scheepvaart de stranding van het s.s. *Merkus*. De Raad is niet voltallig; het in de plaats van wijlen den heer Knegtmans benoemde lid is nog niet aanwezig.

Als betrokkene komt voor de gezagvoerder van de *Merkus*, wien zijn verklaring voor den havenmeester te Priok wordt voorgelezen. Hij heeft hieraan niets toe te voegen. De voorzitter deelt hem nog mede, dat hij alles tot zijn verdediging kan aanvoeren, daar ook de schuldvraag zal worden gesteld.

De *Merkus* blijkt des morgens vroeg in het begin van December op een eilandje in straat Soenda te zijn geloopen, terwijl het dik van regen was. De voorzitter vraagt waarom de gezagvoerder zijn koers benoorden Windsorklip genomen heeft, terwijl er nog 2 andere goede routes zijn.

Betrokkene zegt, dat hij dit gewoonlijk deed als het overigens goed vurenzicht was.

Gesproken wordt over de leiding, die een peiling van het vuur van Toppershoedje kan geven (tusschen de peilingen 80 en 93 graden) Is daarvan geen gebruik gemaakt?

Dit blijkt bekend te zijn, maar het vuur was telkens uit zicht.

De 3e officier, die de H.W. had deed daar zijn eerste reis; de voorzitter meent dat wel wat veel aan hem is overgelaten. Nog merkt deze op, dat Toppershoedje na 3 uur 19 heelemaal niet meer is gepeild; hoe zit dat?

De gezagvoerder zegt, dat het vuur van het kompas niet meer te peilen was, omdat het te achterlijk was. Maar waarom, aldus de voorzitter is er dan geen kruispeiling genomen? Hij meent verder, dat de gezagv. de brug niet meer had mogen verlaten. Is de Zeemansgids wel door U geraadpleegd? Dit wordt bevestigend beantwoord, waarop de opmerking volgt, dat de koers dan toch gevaarlijk dicht bij de eilanden is gesteld. Als de gezagv. opmerkt dat dit met het oog op den stroom gedaan is, merkt de voorzitter op, dat de Gids juist een stroom om de N.O. aangeeft. De Raad heeft een indruk, dat de navigatie niet met de noodige ernst is gedaan.

Was Dwars i/d Weg nog te zien? Ja, maar vaag!

Maar was het dan verantwoord de brug te verlaten met een jong officier op wacht? De gezagv. verklaart dit doordat eenige minuten later de 1e off. op wacht zou komen.

Ook is het journaal, naar 's Raads oordeel onnauwkeurig en slordig bijgehouden.

De heer Scheltens vraagt nog of de peiling 4e punt in presentie van den gezagv. is genomen. Dit wordt bevestigd.

Alsdan komt als getuige voor de 1e off. H. Ook dezen wordt zijn verklaring voor den havenmeester te Priok voorgelezen. Hij wenscht hieraan nog toe te voegen, dat hij dadelijk na op wacht komen inlichtingen over de laatste peiling heeft gevraagd.

Heeft U Dwars i/d Weg gezien? vraagt de voorzitter.

Ja, om ongeveer 4.10 toen mijn oogen gewend waren aan het duister. Voorts blijkt dat hij niet eerder kon peilen en dat om 4.20 Dwars i/d Weg door regen niet meer was te zien.

De Zeemansgids is door hem geraadpleegd, daarom verwachtte hij juist Z.Z. W.-stroom, het zou juist kenteren. Het schip is vastgeloopen in den koers Zuid, twee eilanden moeten op zeer korten afstand zijn gepasseerd, doch ze zijn niet gezien.

De heer Ter Marsch vraagt nog, waarom getuige, die 1e officier was, nog niet eens een peiling heeft laten nemen door den 3en.

Uitgelegd wordt, dat het peilen veel bezwaar gaf, daar de kaartenbak op de brug staat, bij lichtschijnsel is heelemaal niets te zien.

Achteraf blijkt nu, dat de laatste peilingen verkeerd zijn afgezet; is er aan B.B. heelemaal niet uitgekeken? Getuige blijft volhouden, dat daar niets te zien was.

Hij krijgt ook een aanmerking over het slordige bijhouden van het journaal, terwijl het W. v. Kooph. toch dringende aanwijzingen terzake geeft!

Dan komt de 3e off. W. voor als getuige. Hij is ruim 2 jaar in dienst bij de K.P.M. en heeft reeds langer dan een jaar als 3e gevaren. Dat er na 3.12 uur niet meer is gepeild komt omdat de sloepen naast den schoorsteen in den weg staan. Op een vraag van den heer Ter Marsch zegt getuige, dat ook staande daarover niet is te peilen! De heer Scheltens vraagt nog of om half vier het land duidelijk te zien was; dit wordt bevestigd.

De uitspraak zal later bekend worden gemaakt. Te ruim 10 uur werd de zitting gesloten.

NOODLOTTIG ONGEVAL.

Twee kinderen overreden.

Gistermiddag omstreeks 11 uur, bij het uitgaan der lagere scholen, heeft zich te Weltevreden hoek Parapattan-Menteng een noodlottig ongeval voorgedaan.

Twee schoolkinderen, J. Mooyen, een jongetje, en een meisje, dochtertje van de fam. Jansen, beiden ruim 7 jaar oud, gingen na schooltijd per sado naar huis.

Op het kruispunt Parapattan besloten de kinderen even te zien, waar Zaterdagmiddag de woningen in Kampong Tengah in brand waren gevlogen.

Volgens een ooggetuige sprongen zij plotseling uit de sado, die een sukkelgangetje had, om vervolgens zonder behoorlijk uit te kijken den drukken verkeersweg over te steken, juist op het moment dat een door een Inlander bestuurde taxi passeerde.

Beide kinderen werden door de taxi gegrepen en overreden.

In een minimum van tijd zag het ter plaatse zwart van de menschen, en werden maatregelen getroffen om de jeugdige slachtoffers, die in deerniswaardigen toestand verkeerden, met den meesten spoed naar de C.B.Z. te vervoeren, terwijl inmiddels de politie werd gewaarschuwd.

Weldra bleek in het ziekenhuis, dat de patienten er ernstig aan toe waren, vooral het jongetje, dat bij het ongeval inwendig zwaar gekneusd werd.

Helaas heeft voor hem geen medisch ingrijpen meer mogen baten. Hedenochtend kwam het droeve bericht, dat de patiënt overleden is.

Het onderzoek naar de zaak heeft uitgewezen, dat den, intusschen voor het verhoor aangehouden, taxibestuurder in de zaak geen schuld treft.

De afstand was voor hem te kort, om het ongeluk te voorkomen.

Aanleg van Wegen.

Het gemeentebestuur zou, naar het *A.I.D.* meldt, inlichtingen hebben gevraagd over de mogelijkheid van het uitschrijven eener leening van twee millioen gulden voor de uitvoering van een grootsch wegenplan: het aanleggen van asphalt-wegen.

Het college van gedeputeerden zou aan den burgemeester hebben verzocht een volledig plan over te leggen, aangezien het niet mogelijk is, op de gestelde vraag eenig antwoord te geven, alvorens men volledig op de hoogte is van hetgeen de gemeente technisch en financieel zou wenschen.

Tot zoover het *A.I.D.* Het betreft hier een oud plan, dat eenige jaren geleden bij de begrooting is geopperd, maar dat bij het college van gedeputeerden op bezwaren stuitte, omdat men daar meende dat men de kosten van dergelijke projecten uit de gewone middelen moest bestrijden; als men al aan een leening zijn goedkeuring zou hechten, wilde men den aflossingstermijn korten. Men is in het genoemde college eenigszins anders over deze zaak gaan denken, maar een nieuw element is er tot dusver niet in gekomen.

Agenda.

BATAVIA.

Bioscopen hedenavond.

Capitol: „Moulin Rouge".
Globe Bioscoop: „North of the Yukon" en „Stepping Fast."
Deca-park: „De Drake-Moordzaak."

BANDOENG.

Bioscopen.

Woensdag 8 Januari.

Concordia-Bioscoop: „Geschichten aus dem Wienerwald".
Luxor: „De Zonden des Vaders."
Oriental: „Ben Hur".

Societeit „Ons Genoegen".

18 Jan. Zaal verhuurd aan N.I.P.O.
19 „ Matinée, 11 uur 30 v.m.
25 „ Zaal verhuurd aan Black and White.
26 „ Matinée, 11 uur 30 v.m.
1 Febr. Pierrot- en Pierrettebal om fraaie prijzen. Andere kostuums zijn toegelaten, doch komen niet voor een prijs in aanmerking.

WEERBERICHT.

(Van het Kon. Magn. en Met. Observ.)

Geregistreerde regenval hedenmorgen 7 uur: nihil.

Geregistreerde temperatuur hedenmiddag 12 uur: 32,0° C.

PERSONALIA.

Benoemd tot lid van den plaatselijken raad van het cultuurgebied ter Oostkust van Sumatra J.J.F Pino, vertegenwoordiger van de Société Financière des Caoutchouc te Medan.

*

Ontslagen op verzoek eervol wegens volbrachten diensttijd met ingang van ulto. Februari 1930 ir. W.F. Staargaard, hoofdambtenaar met buitenlandsch verlof, laatstelijk hoofdinspecteur S.S. en Tr. wegen onder dankbetuiging voor de aan den Lande bewezen langdurige diensten.

*

Met ingang van 8 April 1930 ontheven van de detacheering bij het leger in Nederlandsch-Indië de eerste luitenant der infanterie van het Ned. Leger W. Oudeman.

*

Ontslagen eervol op verzoek als luitenant der Chineezen te Menado Lie Oe Kiong.

*

Benoemd tot luitenant der Chineezen te Banggai, afd. Poso, residentie Menado, Ang Kian Kioe, thans waarnemend wijkmeester van zijn landaard aldaar.

*

S. S. Mutaties.

Overgeplaatst: van het inspectiekantoor te Batavia naar het Bureau van den chef der Exploitatie van de Westerlijnen te Bandoeng, den 1sten commies Raden Soekirlan, idem den commies R. Wirakoesoemah;

van den cursus ter opleiding van het stations- en treindienst-personeel te Bandoeng naar den stationsdienst te Djokjakarta, den tijdelijk stationsklerk 1ste kl. 2de categorie op maandgeld F. Ch. Maagdenberg;

van den stationsdienst te Kroja naar den te Djokjakarta, den tijdelijk stationsklerk 1ste klasse 2de categorie op maandgeld L H.F. Burchartz;

van Batavia naar Meester-Cornelis den treincontroleur, G.A. Duyshart, W. de Jong, en J. Ritscher;

van den stationsdienst te Poerwokerto naar dien te Poerwakarta, den stationsklerk 1e klasse, 1e kategorie F.B. Morpey.

Geplaatst: op het inspectiekantoor te Batavia, de 1e commies, mevr. J. Richer geboren Allein;

te Batavia en toegevoegd aan den sectieopzichter I aldaar den hoofdopzichter R. G.Ch. Bookelman.

Wegens ziekte eervol ontheven van zijn tijdelijke werkzaamstelling op maandgeld, gerekend vanaf den 24sten Nov. '29, de tijdelijk conducteur 1e klasse U. Beck.

Buitenlandsche Onderscheidingen.

Een telegram uit Parijs meldt, dat de volgende Fransche onderscheidingen werden bekend gemaakt: Officier van het Legioen van Eer prof. dr. B.J.D. Schrieke te Batavia en gouverneur P.R.W. van Gesseler Verschuir te Djocja. Ridder van het Legioen van Eer dr. F.D.K. Bosch, hoofd van den archeologischen dienst te Batavia, mr. Wormser, schrijver te Bandoeng, tot commandeur in de orde van den nichan Iftikhar van Tunis, ir. J.F. van Weelderen, hoofd van den P.T.T. dienst te Bandoeng, tot officier de l'instruction publique de ass. conservator van het Bat. Gen. E.L. le Roux en dr. B. van Tricht, beiden te Batavia, tot officier d'académie H.M. van Beem, directeur N.V. Reclamebedrijf Aneta te Batavia en de kapitein vlieger Pattist te Bandoeng.

— Hoe gaat het met den hoest!
— Dien heb ik pas drie weken. Dus hij is nog zoo goed als nieuw.

(Lustige Sachse Leipzig).

Palmolive's scheercrème bespaart U tijd èn ......ergernis.

52dag

MODEMAGAZIJN
VERSTEEG
Noordwijk 8 Telef. 120 Weltevreden.

Wij brengen het **mooiste** tegen de **laagste** prijzen.
67m

BLOEMENHANDEL **„JULIANA"**
WELTEVREDEN
Kwitang 25 — Tel. 26 1 Wlt.

Verkrijgbaar:
Steeds versche bloemen en verschillende soorten bloemwerken.
GRAFKRANSEN EN VRUCHTENMANDEN.
Woensdags en Zaterdags versche rozen.
155di

M. RITZEMA
Laan Dierentuin 3 Telefoon 621 Welt.
LEERARES M. O. BOEKHOUDEN.

OPLEIDING
voor praktijk en examens, ook in de ochtend uren. —
25di

TEL. 1911
Gebrs. HILVERDINK.
RUITENWISSCHERS.
11di

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:
BERNHARD WöLLER
en
MARIE HENRIETTE CHRISTENSEN
Huwelijksvoltrekking Dinsdag 14 Januari 1930.
Geen receptie.
Sf. Karangsoewoeng
Cheribon 2230

Getrouwd:
R. Th. DOEVE
en
LIANE VAN RIJN
Weltevreden, 14 Januari 1930. 2266

De Heer en Mevrouw
R. Th. DOEVE-Van Rijn
betuigen, mede namens wederzijdsche ouders, hartelijk dank voor de vele blijken van belangstelling, bij hun huwelijk ondervonden. 2267

Heden overleed zacht en kalm, na een langdurig en geduldig lijden voorzien van de genademiddelen der H. Kerk, onze geliefde medezuster
SOEUR BRIGITTE
in den ouderdom van 60 jaren. De dierbare overledene in Uwe gebeden aanbevelende
RELIGIEUSEN URSULINEN
Noordwijk, Weltevreden.
2265

Heden overleed, door een noodlottig ongeval, ons jongste zoontje
WILLEM JAN MOOJEN
in den ouderdom van ruim 7 jaar.
Uit aller naam
J. R. D. MOOJEN.
Laan Wiechert 21
Weltevreden, 13 Januari 1930.
2256

Jenne
Per a.s. mail wederom verwacht:
Rolmops
Gemarineerde haring
Gerookte sprot
Ook de bekende C.C.C.-conserven zooals:
Codroe
Sardines in olie
Fish balls
Appetitsild
Aperitifsild
Feinschmeckersild
Gaffelbiter in fruitsauce en tomatensauce
Sardelrings.
TOKO H. JENNE & Co.
Noordwijk
2264 Tel. Wl. 2000 en 1228

Dr. P. J. van PUTTE
Uitsluitend voor huidziekten en ziekten der urinewegen.
Tanah Abang West 36.
Spreekuren 7 — 9 uur v.m.
5 — 7 „ n.m.
2240

Dr. P. VON PAJZS
Specialist voor chirurgie en urologie. Vrouwenarts. Röntgen en Orthopoedie.
Tjikini 10 — Tel. 3288 Welt.
Spreekuren: 7—9 v.m.
5—7 n.m.
133 liv

HEDEN KIJKAVOND
EN
MORGEN VENDUTIE
in een huis
MOLENVLIET OOST No. 4
pav. links

F & C° Franzen & Co.
2259

John Pryce & Co
Bat. 32 & 72 — Welt. 395.
Heden Kijkavond en Morgen Vendutie
IN EEN HUIS
BIDARA TJINA 105
2249 (Mr. Cornelis)

WEESKAMER-VENDUTIE
op DONDERDAG 16 JANUARI a.s.
des v.m. 9 ure in het verkooplokaal van de WEESKAMER te BATAVIA, Molenvliet Oost No. 7, van diverse goederen, behoorende tot faill. boedels; Reder, Roona & Co. en Oeij Oen Koei, zooals: bijouterieën, galanterieën, zeep, manufacturen, kains en sarongs.
Te bezichtigen des ochtends vóór de vendutie. 2253
N.B. Dames denkt aan Uwe volmacht.
De Weeskamer.

FIRMA TIMA
van Banka
PHANG KIM TJOEN
MOLENVLIET WEST 96, BATAVIA.
Handel in diverse artikelen van Banka als:
Theeservies, bloemenvazen, vruchtenschaaltjes, schotels, sigaren- en sigarettenkokers, enz. enz., te veel om te specificeeren. Voor eventueele reparaties van bovengenoemde artikelen houdt de Firma zich aanbevolen.
125di

CAUVIN PILLEN
zijn een Goedkoop Purgeermiddel,
want zij werken beter dan soortgelijke middelen.
Het gebruik van **CAUVIN PILLEN** *is niet duurder dan dat van wonderolie of purgeerzouten, en het is*
VEEL AANGENAMER
DOSIS ALS LAXANS: 1 Pil.
DOSIS ALS PURGANS: 2 tot 3 Pillen.
Vraag de gratis omschrijvende Brochure
147, Faubourg Saint-Denis, PARIJS
2056

AUG. SAVELKOUL
Tailors Outfitters
WELTEVREDEN BANDOENG

COSTUUMS voor EUROPA
vanaf **fl. 65.—**
UITGEBREIDE COLLECTIE
VAN DE
Nieuwste en Modernste
Engelsche en Schotsche
Stoffen
2261

INSPUITING
BROU
Dit alom vermaard middel maakt het gebruik van geneesmiddelen overbodig zooals Santal en Copahu, die walging wekken, de maag vermoeien en een onaangenamen geur verspreiden.
28, Rue Richelieu te Parijs en in alle Apotheken.
1890

KOCHELBIER
is
het Echte donkere Münchener BIER en is bereid uit Zuivere MOUT en HOP zonder eenig Conserveeringsmiddel. KOCHELBIER is heerlijk van smaak en geeft door zijn volle gehalte aan zuivere grondstoffen —
EETLUST en KRACHT.
KOCHELBIER wordt geschonken in de
LE PERROQUET
MAISON COESEL
PLANTEN- en DIERENTUIN
MAI ON DOGERIJEN, Bandoeng.
MAI ON RIKKERS Buitenzorg.
MAISON HAHN, Buitenzorg.
Voor Detail: De Voornaamste Chineesche en Europeesche toko's.
Weltevreden, Tanah Abang
Fenige Importeurs:
Firma Richard F. Strube,
WELTEVREDEN. 1970

N.V. Algemeene Industriëele Mijnbouw- & Exploitatie-Mij.
BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING van Aandeelhouders te houden te Batavia op den 29en Januari 1930 ten 11 u. v.m. in het gebouw van de Handelsvereeniging aldaar.
Punten van behandeling:
Nieuwe uitgifte van aandeelen.
Het voorstel van het Bestuur ligt ter inzage op de kantoren van de maatschappij te Bandoeng, het A I A. Bureau te Batavia, de Nederlandsch-Indische Handelsbank en de Nederlandsche Handelmaatschappij te Batavia en Bandoeng. 2250

BEKENDMAKING
aan de leden van de Biljart-Vereeniging „Harmonie", Dinsdag 14 dezer zullen in de Societeit „Harmonie" de Biljartwedstrijden plaats hebben om het eerste klasse kampioenschap van Batavia tusschen de 6 beste spelers van de Biljartvereeniging „Concordia" en de Biljartvereeniging „Harmonie".
Leden van de Biljartvereeniging „Concordia" en „K.S.B." kunnen deze wedstrijden bijwonen. 2268

PRIVAATLESSEN
gevraagd in DUITSCH en WISKUNDE voor bijwerken leerling H.B.S. 1e studiejaar (liefst van leeraar H.B.S. of K.W.S.) 2258
Brieven onder No. 11235 N.V. Reclamebedrijf Aneta, Weltevreden.

Hollandsche Dame,
23 jaar oud,
ZOEKT PLAATSING
in MODEZAAK of dergelijk.
GOED BEKEND met CONFECTIE.
Brieven No. 172 Reclamebedrijf „PRECIOSA, Molenvliet West 1, Weltevreden. 2263

STOOMWALSEN
TE HUUR
Laat Uw erven en toegangswegen inwalsen, vóór de natte moeson komt 114di
Bij aanneming of per dag.
Inl. telefoon Menteng 864 en 635

Onmisbare Lessen
VOOR
Dames en Heeren
VOOR DEN HANDEL, DE REIS, HET VERKEER met VREEMDELINGEN.
DUITSCHE TAAL.
BEGINSELEN: ENGELSCHE, HOLLANDSCHE, MALEISCHE en FRANSCHE CONVERSATIE.
PER UUR: f 1.—, f 1.25, f 1.50, f 2.—, f 2.50, f 3.— enz. volg. inkomsten.
M. MICHELSOHN,
gedipl. onderwijzer in de Duitsche taal.
Gang Tengah Noordwijk 18,
achter het station Noordwijk.
2178

HEEREN MODE-MAGAZIJN
Toko de ZON
WELTEVREDEN — BANDOENG.
Mossant & Stetson Vilthoeden.
Moderne stroohoeden.
Regenjassen Buberry.
27di

BEKENDMAKING
Wegens uitbreiding der zaken zijn onze werkplaatsen en kantoor overgeplaatst naar MOLENVLIET WEST No. 18 (Oude Residentie-kantoor)
ELECTRO-TECHN. INGENIEURS BUREAU **A. van HATTEM & Co.**
v/h Techn. Bur. Java Berendrechtslaan 33
Dynamo's, Electromotoren, Transformatoren, Kracht-, Licht-, Zwakstroom en Radio-installaties.
26d.

TOKO WASHINGTON
Pasar-Baroe 38. Tel. No. 2433 Weltevreden.
HANDEL IN:
Kantoor-, School- en Schrijfbehoeften, Parfumerieën, Toilet- en Luxe-artikelen enz. enz.
2di

MANFIELD-SCHOENEN
voor **sport, golf, voetbal**
nog steeds **ongeëvenaard!**
:- Verkrijgbaar bij -:
Toko Europa, Toko Sie Tjeng Bouw.
2238

GEVRAAGD
ERVAREN DRUKKER,
tevens volkomen bekend met Multigraph Typesetter Machines.
Brieven onder No. 11234 N.V. Reclamebedrijf ANETA, Weltevreden. 2257

GILBEY'S
Invalid
PORTS
witte en roode
W & A. Gilbey PANTHEON LONDON
Importeurs:
JACOBSON VAN DEN BERG & Co.
1996

Op de Kabeljauwenvangst....
met Spierings....

Morgen is het weer Woensdag, de dag der Magneetjes. Dan kunt Gij door het „uitwerpen van een spiering een kabeljauw vangen". Voor één gulden krijgt Gij de kans op groot voordeel.... Want —

Magneetjes Trekken!

Wederom ontvangen:
BALLY SCHOENEN
Ook wandelschoenen -- Billijke prijzen.
ONDERLINGE HULP
2252

LÄKEROL

2235

DECA-PARK.

„DE DRAKE MOORDZAAK"

met Gladys Brockwell, Forrest Stanley, Robert Frazer en James Crane

is een film, welke de verdienste heeft.

EEN IEDER TE BOEIEN en DEN INTELLIGENTEN MENSCH TOT NADENKEN TE STEMMEN.

HEDEN ENKEL PIANO-BEGELEIDING Aanvang 7 uur en 9.45. Entrée f 1,20 of 2 coupons.

2248

Bataviaasch Gemengd Koor

(Dirigent: J. DE RUYTER KORVER)

Uitvoering van het

ORATORIUM

„Das Paradies und die Peri"

van

ROB. SCHUMANN

op Maandag 20 Januari a s. 's avonds om 9 uur

in den

PLANTEN- EN DIERENTUIN

Entrée: Voor Leden v/d Bat. Kunstkring: f 1.75 p. persoon (inclusief Stedelijke Belasting)

Voor niet-Leden: f 3.— p. persoon (inclusief Stedelijke Belasting)

Plaatsbespreking à 25 cents p. p. in den Dierentuin, op Zondag 19 Januari 's morgens tusschen 9 en 12 uur. 2255

GLOBE-BIOSCOPE—(PASSAR-BAROE.)

MORGENAVOND 15 Jan. William Fox Machtige Schlager:

„ZIJN GELUKSSTER" (LUCKY STAR)

In de Hoofdrollen: JANET GAYNOR en CHARLES FARRELL.

Twee van Amerika's beroemdste en meest beminde Sterren.

Het meesterlijke spel van CHARLES FARRELL en de natuurlijke, gevoelvolle wijze, waarop JANET GAYNOR haar rol uitbeeldt, zullen U uiterma, te weten te boeien!

HET IS EEN JUWEELTJE OP FILMGEBIED, WELKE WIJ EEN IEDER MET EEN GERUST HART KUNNEN AANBEVELEN.

Met SPECIALE voor de film samengestelde muziek door ons ARTINI ORKEST.

Hedenavond voor het laatst: **TWEE Hoofdfilms:**

1. „NORTH OF THE YUKON". 2. „STEPPING FAST".

2251

Neemt proef! **Neemt proef!**

GLOBE GARDEN'S KOFFIE-EXTRACT

is beslist beter in kwaliteit, geuriger van smaak en dus voordeeliger in gebruik dan andere merken. 1547

Overal verkrijgbaar.

„Magneetjes" à f 1.—

OPENING VAN EEN NIEUW HOTEL

Geruchten doen de ronde, dat in de buurt van het Koningsplein een nieuw Hotel zal worden geopend. Voor meerdere definitieve gegevens houden wij ons zeer aanbevolen. Brieven te richten aan: Nieuw Hotel p/a ANETA. 2262

Menu: Koude Ossenhaas à la jardinière f 1.75

HET CAPITOL

offreert vanaf

HEDEN, 14 JANUARI

MOULIN ROUGE

een E. A. DUPONT Productie

met

OLGA TCHEKOVA.

Een Pikante Film van het Parijsche Nachtleven.

OPTREDEN VAN

MARIANI'S ITALIAN ART THEATRE

in

GYPSY CARAVAN!

Opera! Zang! Dans! Variété!

Aanvang 7½ en 9.45. Entrée f 2.40 en f 1.80.

Wederom een Echt „Capitol" Programma!

2260

Huntley & Palmers Wenken

Afternoon Tea.

Twaalf soorten in één blik.

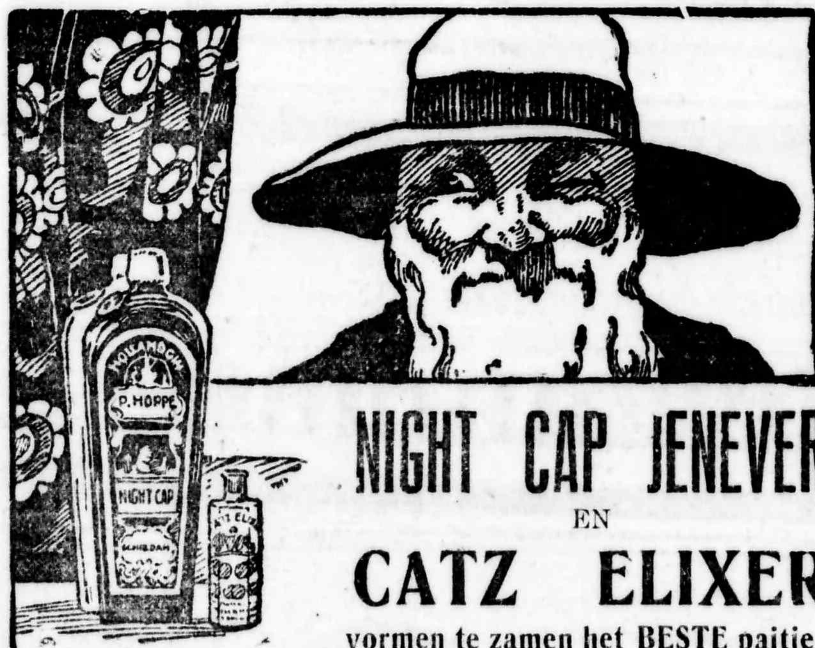
Indien U bij Uwen langanan eens bovengenoemde soort bestelt, dan heeft U een keurig assortiment van de allerfijnste biscuits, die U zich maar wenschen kunt. Alle soorten munten uit door kwaliteit, smaak en voedingswaarde, eigenschappen voor welke de naam Huntley & Palmers op elk blik garant is.

Deze handige platte blikken van één pond zijn verkrijgbaar in alle goede Provisiën- & Dranken-toko's. Mocht men het gewenschte eens niet aantreffen, dan wende men zich tot de

Borneo Sumatra Handel-Maatschappij

SEMARANG

die U onmiddellijk verder zal helpen. 25047

NIGHT CAP JENEVER

EN

CATZ ELIXER

vormen te zamen het BESTE paitje

mporteurs **Handelsvereeniging Oost-Indië.**

1386

ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75. Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN TWEEDE BLAD Directeur G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij. BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

HANDEL EN NIJVERHEID.

Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*).

	13 Jan.
H.V.A.	555
Kol. Bank	219
Handelsbank	158
Certif. N. H. Mij.	168
„ N. I. Escompto Mij.	90
Kon. Olie	399
6% Indië 1922	101⅞
Ned. Scheepv. Unie	191
Lindeteves	150
K. P. M.	225
Deli Spoorweg Mij.	207
Java China Japan Lijn	102

Slotkoersen (*Aneta*).

	11 Jan.	13 Jan.
Javasche Bank	—	310
Amsterdamsche Bank	183	—
Twentsche Bank	—	187
Incasso Bank	118	—
N.I. Escompto Mij. cert.	88	89
Certif. N.H.M.	167	168
Handelsbank	157	157
Koloniale Bank	218	218
Scheepvaart Unie	190	190
Kon. Paketv. Mij.	224	225
Java China Japan Lijn	100	101
Holl. Amerika Lijn	—	38
Kon. Stoomboot Mij.	—	—
N.I. Spoorweg Mij.	221	223
Delispoor	—	207
Sem. Cher. Stoomtr. Mij.	150	152
Sem. Joana Stoomtr. Mij.	160	—
Gas Mij.	—	239
Gas Mij. Nat. Bezit	—	—
Aniem	—	—
Aniem Nat. Bezit	—	—
Internatio	264	265
Lindeteves	149	150
Maintz en Co.	187	—
Philips	490	499
Margarine Unie	—	367
v. Berckels Patent	—	173
A. K. U.	—	—
Hollandsche kunstzijde	85	—
Koninklijke Olie	399	398
Tarakan	360	—
Alg. ExploratieMij.	—	172
Handelsverg. „Amsterd."	554	555
Cultuur Mij. „Vorstenl."	150	147
Suiker Cultuur	—	215
Suiker Unie	244	—
Poerworedjo	63	63
Java Cultuur Mij.	—	400
Amsterdam Rubber	151	156
Soerowinangoen	—	183
Basilam	—	78
Sumatra Rubber	128	—
Bandar Rubber	—	—
Deli Batavia Rubber	90	—
Kendeng Lemboe	—	199
Malabar	—	360
Gedeh	—	—
Deli Maatschappij	—	340
Senembah	—	—
Deli Bat. Tabak Mij.	374	—
Cultuur Mij. de Oostkust	—	87
Simau	—	6'5
Redjang	120	124
Billiton B	—	—
Singkep Tin A	177	—
Boeton	161	—

*

Soerawinangoen ex- dividend.
Alle markten vast zonder zaken Duitsche waarden beter op discontoverlaging Berlijn.

Bataviasche Beurs.

(*Nadruk Verboden*).

Nabeurs op 13 Jan.

Handelsbank	157½
Amst. Bank	184
Lindeteves	147¾
N.-I. Spoor	222½
Oost Java Tram	26
Kon. Olie	396¾
5½% Oblig. Dollar L. '23 C à f 500	101¼

Afgedane Fondsen op 14 Jan.

	Openingsk. laagste	Openingsk. hoogste	Slotkoersen laagste	Slotkoersen hoogste
Lindeteves	149	149	149½	149½
Japanlijn	99½	99½	—	—
K. P. M.	224	224	—	—
N.I. Spoor	223	223¼	222½	222½
Sem. Cher. Tr.	149¾	150¼	—	—
Cities Service Coy.	30	30¼ doll.		
6% Oblig. Doll. L. '22 A	102	102¼	—	—
6% „ Doll. L. '22 B/C	102¼	102¼	—	—
4½% „ Ind. L. '26 A/B	96¼	96½	96½	96½
„ à 500	96¼	96½	—	—
4½% „ Ind. L. '29	96¾	96¾	—	—
„ à 500	95½	96½	—	—
5% „ Gebeo	101	101	—	—
Unie	—	—	191	191
Cult. Mij. Vorstenl.	—	—	148½	148½
Handelsbank	—	—	157½	157½
Amsterdam Rubber	—	—	154	154
Sem. Stb. Pr. Veer	260¼	261	—	—

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 14 Jan. '30.

	Vraag	aanbod
Javasche Bank	310	320
Cert. N. H. M.	167	170
Handelsbank	157½	159
Kol. Bank	215	218
A'dam Bank	181	185
Escompto aand.	88	—
Escompto cert.	89	90
H.V.A.	550	—
Cult. Mij. Vorstenl.	148½	150
Internatio	264	268
Bandoeng Kinine gew.	—	320
Bandoeng Kinine pref.	143	147
Unie	190	191½
Deli Spoor	205	—
Sem. Joana Tram	162	165
Oost Java Tram	20	30
Poerworedjo	60	61½
Simau	630	635
Redjang Lebong	122	124
Holl.-Siam	90	99
Aimem	468	470
Expl. Mij. Ned. Indë	230	250
Tarakan	340	—
Kon. Olie	396¼	397¼
N. I. Gas Mij.	230	—
Gas Nat. bezit	235	—
Solo Electr. Mij.	335	—
Gebeo	212½	215
Banjoemas Electr. Mij.	140	150
Sum. Electr. Mij.	115	117
Bali en Lombok Elec. Mij.	100	120
Rembang Electr. Mij. n.e.	—	110
5% Oblig. Ind. Leen. '15	100½	—
5% „ „ '16	100¾	—
„ „ à 500	100¾	—
5% „ „ '17	100¾	—
„ „ à 500	100¾	—
6% „ Doll. L. '22 B/C à 500 dollar	102	—
5% „ Ind. L. '26 A	100½	101
„ „ à 500	100¾	—
5% „ Gem. Cred. Bank	96	98
4½% „ Gem. S'baja	92½	—
5½% „ Gem. Palembang	97½	—
6% „ San. Garoet	85	—
5% „ Gem. Soerabaja	99	—
6% Pdbr. Java Hyp. Bank	—	104
6% Pdbr. N.I. Hyp. Bank	—	101
5% Oblig. Gem. Mr. Corn.	95	97
Vergde Pr. Veren	—	130
Java Veem	170	190
Preanger Hotel	—	116
Hotel des Indes	145	150
Jasumy	93	—
Ardjoena	—	150
Artana	—	290
Bagelen	—	185
Moelia	—	25
Moeara Laboe pref.	—	110
Moeara Laboe gew.	—	102½
Michiels Arnold.	235	—
Oeloehmanah gew.	15	25
id. pref.	100	—
Perbawatie	190	—
Taloen	310	—
Sum. Rubber	130	—

*

Onze beursmedewerker meldt:

De markt was nog stiller dan tevoren. Noch in olie, noch in mijnbouw, anders twee afdeelingen waar nog wel eens een noteering tot stand komt, ging heden iets om. Sporen waren iets vaster voor N.I.S. hoewel na beurs eenig aanbod naar voren kwam. Flauw lagen Semarang Stoomboot Prauwenveer welke tot 261 aangeboden bleven. Rubber enkele punten beter. Leeningen goed gevraagd. Exploratie zonder handel, koopers 170, verkoopers 176.

Wisselkoersen.

	Factorij.	Escompto Mij.	Handelsbank.
T. T. A'dam	100⅜	100⅜	100⅜
Zicht A'dam	100⅛	100⅛	100⅛
2 m/d A'dam	99⅞	—	—
3 m/d A'dam	99½	—	—
4 m/d A'dam	99⅛	—	—
6 m/d A'dam	98½	—	—
T. T. Londen	12.15	12.15	12.15
Zicht Londen	12.12½	12.12½	12.12½
30 d/z Londen	12.08¾	—	—
3 m/z Londen	12.—	—	—
T. T. Australië	12 —	12.00	12.—
Zicht Australië	11.97½	11.97½	11.97½
T. T. Amerika	2.49½	2.49¼	2.49½
Zicht Amerika	2.49	2.48¾	2.49
T. T. Frankrijk	10⅛	10⅛	10⅛
Zicht Frankrijk	10	10	10
Zicht België (Belga)	35	35	35
T. T. Duitschl.	59⅞	59⅞	59⅞
Zicht Duitschl.	59¾	59¾	59¾
Zicht Zwitserl.	48½	48⅜	48½
Zicht Italië	13⅜	13⅜	13⅜
Zicht Stockholm	67¼	67	67¼
Zicht Oslo	67	67	—
Zicht Kopenh.	67	67	67
T. T. Calcutta	91	—	—
T. T. Bombay	91	—	—
T. T. Madras	91	—	—
T. T. Colombo	91⅛	—	—
T. T. Rangoon	91⅛	—	—
T. T. Japan	1.23¼	1.23¼	1.23¾
Zicht Japan	1.23¼	1.23	1.23½
Zicht Manilla	1.24¾	1.24½	1.25
T. T. Hongkong	103,—	1.04	1.02
T. T. Shanghai	130,—	1.28	1.28½
T. T. Amoy	99,—	—	92¾
T. T. Singapore	140½	1.40½	1.40⅝
T. T. Br.-Indië	—	91	91

Batavia, 14 Jan. '30.

Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

	11 Jan.	13 Jan.
Prolongatierente	2¾	2½
A'dam-Java	99 3/16	99 3/16
A'dam-Londen	12.09½	12.10 7/16
A'dam-New-York	2.48⅜	2.48 9/16
A'dam-Parijs	9.76⅛	9.76⅞

Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 13 Jan. '30 12.30 u. n. m. tot 14 Jan. '30 12.30 u. n. m.

	gedaan Zaterdag	gedaan heden	laatste vraag	laatste aanb.
Rubber (per ½ K.G.) Java-Std.-Sheets Jan./Febr.	—	—	37	—
Java-Std.-Crepe Jan./Febr.	—	—	37¾	—
Palembang Robusta koffie (per 100 K.G.) E.K. Bat. Jan.	—	—	43⅜	—
Jan./Maart	—	43¾	43¾	44½
Zwarte Lampong Peper.- (per 100 K.G.) E.K. Bat. Jan./Febr.	—	—	92¼	95½
Jan./Maart.	—	—	92¼	95½
Witte Muntok Peper. (per 100 K.G.) E. K. Bat. Jan./Maart	144⅛	—	139¼	140⅞

Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,36¾ vraag, f 0,37¼ aanb.
Palembang Robusta Febr./Mrt. f 27 ged.
Citronella-olie ready Af 2,90 aanbod.
Peper-Lampongs Jan./Maart f 57½ vraag, f 59,— aanbod.
Peper-Muntok Jan./Maart f 86½ vraag, f 87½ aanb.

Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 14 Jan. (*Aneta*). Suiker superieur ready f 11½, vraag, f 11⅝ aanb. Jan. idem Febr. idem Maart f 11¾ vraag, f 11⅞ aanb.
Hoofdsuiker ready f 10⅞ vraag, f 11,— aanb. Markt zeer flauw.
Rubber Sheets f0.37 nom. Markt prijshoudend.
Koffie. Onveranderd.

Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

	13 Jan. 10 u. v.m.	13 Jan. 5 u. n.m.	14 Jan. 10 u. v.m.
Sheets spot	23¾	—	24
Crêpe spot	22¾	—	24
Sheets Jan.	23¼	—	24½
„ Apr./Juni	24½	—	26
„ Juli/Sept.	25¾	—	27
Medium blankets Jan./Febr.	19¾	—	20½
Remilled native rolled bark Jan./Febr.	12½	—	13¼

Heden opende de markt prijshoudend. Morgen is de markt gesloten.

Londen.

		11 Jan. open. not.	11 Jan. slot not.	13 Jan. open. not.	13 Jan. slot not.
Sheet spot	koop.	7	6 15/16	7 1/16	7¼
	verk.	—	7 1/16	—	7 5/16
„ Jan./Mrt.	koop.	—	7 1/16	—	7 7/16
	verk.	—	7 3/16	—	7½
„ Juli/Sept.	koop.	—	7 7/16	—	7⅝
	verk.	—	7⅜	—	7 11/16
Crêpe spot	koop.	—	7⅞	—	7⅛
	verk.	—	7	—	7¼

De markt opende en sloot prijshoudend.

New-York.

		11 Jan. 4 u. n.m.	13 Jan. 4 u. n.m.
Crêpe spot	koop.	15	15⅝
Sheet spot	koop.	14¼	14⅝
	verk.	14½	14⅞
„ Jan./Mrt.	koop.	14½	14⅞
„ Apr./Juni	koop.	14⅞	15⅜
	verk.	15⅛	15⅝

Markt vast.

Slotnoteeringen.

		11 Jan.	13 Jan.
Sheet spot	koop.	—	14⅝
	verk.	—	14⅞
Apr./Juni	koop.	—	15⅜
	verk.	—	15⅝

De markt sloot prijshoudend.

Peper-Noteeringen.

Londen.

	11 Jan.	13 Jan.
Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt.	11⅝ gen.	11¼ gen.
Witte Muntok cif. Londen Jan./Mrt.	16⅜ verk.	15¾ ged.
Zwarte Lampong cif. Londen Jan./Mrt.	11⅜ verk.	11 ged.

Tin-Noteeringen.

Singapore.

	11 Jan.	13 Jan.
Verkocht	—	—
Prijs (per picol)	—	—

Londen.

13 Jan.

Slottransacties in den namiddag:

Ready per ton (standard)	175 pd.st.
3 mds. levering	178¼ pd.st.

Markt gesloten.

New-York.

11 Jan.	13 Jan.
39¼ doll.	38¼ doll.

Markt willig.

Copra.

Londen.

13 Jan.

Jan./Febr. 22 pd.st. 7 sh. 6 d. verk.

De Benzine-accijns op Ceylon.

COLOMBO, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). De accijns op benzine welke op Ceylon wordt ingevoerd is verhoogd tot 9 d. per gallon.

Dividenden.

DEN HAAG, 13 Jan. (*Aneta*). De cultuurmaatschappij Indragiri keert geen dividend uit.

Goederengeldzegels.

Het Hoofd van het Bedrijf der Posterijen deelt ons mede, dat bij de voor den verkoop van goederengeldzegels aangewezen postkantoren de gelegenheid bestaat tot het inwisselen van onbruikbaar geworden goederengeldzegels.

Inzake de voorwaarden, waaronder zulks kan geschieden en de daarvoor verschuldigde vergoedingen kunnen bij de chefs van bovenbedoeldekantoren nadere inlichtingen worden bekomen.

PRIJZEN OP JAVA.

(*Van het centraal Kant. v.d. Statistiek*).

Aan de jongste maandstatistiek van „Prijzen en Indexcijfers in Nederlandsch-Indië", welke als bijlage verschijnt van de *Korte Berichten* van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, is het volgende ontleend:

Bij de berekening der indexcijfers zijn de prijzen van 1913 gesteld op 100. Angezien op het tijdstip van het verschijnen der maandstatistiek meermalen nog eenige gegevens ontbreken, dienen verschillende cijfers van de laatste maand als voorloopig te worden beschouwd.

Groothandel.

Groothandelsprijzen zijn opgenomen tot en met November 1929.

De groothandel is gesplitst in *invoer* en *uitvoer*.

De reeks der invoerartikelen omvat 72 artikelen en is onderverdeeld in 5 groepen.

Het indexcijfer van de groep textiele goederen daalde met een punt.

Het indexcijfer van de groep levensmiddelen daalde met twee punten tot 148 door de lagere prijzen voor Rangoon- en Saigonrijst en kedelee.

Het indexcijfer van de groep metalen bedroeg 141 tegen 140 in de vorige maand.

Het indexcijfer van de groep chemicaliën en verfstoffen bleef onveranderd 141.

Door den lageren prijs van sigarettenpapier daalde het indexcijfer van de groep diversen met een punt tot 160.

Het indexcijfer voor den geheelen invoer bleef onveranderd 154.

Uitvoer.

De serie uitvoerproducten omvat de prijzen van 30 producten. In November viel in het algemeen een dalende tendenz waar te nemen, met uitzondering van katjang-olie, kapok, mais en tapioca. Mais en tapica zijn tengevolge van de minder goede oogsten op Java en Madoera in prijs gestegen.

De uitvoer liep terug mede door de groote vraag voor binnenlandsche consumptie. De behoefte aan ready voedingsmiddelen komt goed tot uiting in de groote verschillen tusschen de prijs van ready mais en die voor levering Januari—Maart (due nieuwe oogst). Bedroeg de prijs voor ready mais (restanten) in Soerabaia in November ongeveer f 210— per koyang, mais levering Januari—Maart deed in dezelfde maand f 140,—.

Het indexcijfer van mais bedroeg in November 246 tegen 227 in October jl., dat van tapioca bedroeg 157 in Nov. en 132 in October.

Met uitzondering van bovengenoemde producten zijn alle prijzen meer of minder sterk gedaald. Het indexcijfer van koffie liep terug van 144 in Sept. tot 134 in October en tot 119 in Nov., een en ander in verband met de cijfers van het koffie-verdedigingsinstituut in Brazilië.

Het indexcijfer van rubber daalde van 34 in September tot 29 in November. De overige prijsdalingen zijn minder groot.

Het indexcijfer van den geheelen uitvoer bedroeg in 120 in November tegen 121 in October.

Het algemeen indexcijfer van in- en uitvoer tezamen daalde met 1 punt tot 146.

Kleinhandelsprijzen.

De serie Kleinhandelsprijzen omvat de prijzen tot en met December van 40 verbruiksartikelen, verdeeld in een groep van inheemsche en een groep van uitheemsche artikelen. De beide groepen zijn zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

Het indexcijfer van de prijzen van de inheemsche artikelen steeg met een punt tot 163, in hoofdzaak door de hoogere prijzen voor kippen-eieren en varkensvleesch.

Bij de uitheemsche artikelen ondergingen enkele prijzen zeer geringe veranderingen waardoor het indexcijfer voor deze groep op 145 kwam tegen 144 in de vorige maand.

Het indexcijfer voor den geheelen kleinhandel bedroeg 154 tegen 153 in November.

Pasarprijzen.

De gemiddelde pasarprijzen van 119 pasars op Java en Madoera waren in November hooger voor padi, beras, mais cassave gaplek en bataten. De gemiddelde prijs van padi f 5,32 p. pic. is slechts weinig hooger dan in dezelfde maand van het vorige jaar ad f 5,09 p.p. Mais, cassave, gaplek en bataten zijn daarentegen aanzienlijk duurder dan in November 1928.

Bedroeg de gemiddelde prijs voor gepelde mais No. 1 in November 1928 f 4,48 per picol, in November jl. was de prijs f 5.80. Cassave No. 1 deed in November 1928 f 1,19 p. picol, in November 1929 f 1,72, gaplek in dezelfde maanden respectievelijk f 2,06 en f 3,31.

Het zijn in hoofdzaak de goedkoopere voedingsmiddelen die het meest in prijs gestegen zijn. Sterk komt dit tot uiting in de prijzen op Madoera. De gemiddelde prijs voor beras No. II bedroeg in November 1928 op Madoera f 10,18 in November jl. bijna f 11,—; een prijsstijging van weinig beteekenis in verhouding tot bv. die van mais No. II waarvan de prijs in November 1928 f 3.96 bedroeg en in November jl. f 7,37 p.p.

Kosten van het Levensonderhoud.

In twee tabellen zijn „gewogen" indexcijfers gepubliceerd voor de duurte van de voornaamste kosten van het levensonderhoud van Europeanen en Inlanders respectievelijk tot en met December en November. Dit is een berekening, waarbij verschillende, voornamelijk voedingsartikelen, al naar hun belangrijkheid voor het huishouden medewerken.

De kosten voor levensonderhoud van Europeanen betreft een Europeesch gezin in West-Java en berust op de stedelijke kleinhandelsprijzen. De kosten van levensonderhoud van de Inlandsche bevolking betreft de Inlandsche bevolking op Java en berust op de passarprijzen.

Het indexcijfer voor de kosten van eenige belangrijke levensbehoeften van een Europeesch gezin steeg in December met een punt tot 162.

Het indexcijfer voor de kosten van eenige belangrijke levensbehoeften der Inlandsche bevolking op Java en Madoera steeg in November met 3 punten tot 165 door de hoogere prijzen van rijst mais, cassave en bataten. In November 1928 bedroeg dit indexcijfer slechts 153.

De economische toestand van Nederl.-Indië.

(*Van het Centraal Kantoor v.d. Statistiek*).

Financiewezen.

Onder dit hoofd zijn in de eerste plaats vermeld de gegevens van de Javasche Bank betreffende het giro- en verrekeningsverkeer, de toe- en afvloeiing van de kassen, het in bankoperatiën belegd kapitaal en het uitstaand bedrag aan buitenlandsche wissels, de bankbiljetten-circulatie en de rekeningcourant saldi van anderen dan het Gouvernement.

De gegevens loopen tot en met November.

Het gemiddeld in bankoperatiën belegd kapitaal door de Javasche Bank nam in November af met een kleine acht millioen gulden tot f 125.867.000.— De post buitenlandsche wissels daalde eveneens met bijna acht millioen tot f 32.807.000,—.

De rekening courant saldi van anderen dan het Gouvernement blijven op een laag niveau, in October slechts f 33.219000.— tegen een veeljarig gemiddelde (1922-'28) voor deze maand van f 76.324.000,—.

Vermeld worden verder de aanwezige geldvoorraad op ultimo van de maand bij 's Landskassen op Java en Madoera en de Buitengewesten, de ontvangsten en terugbetalingen van de Postpaarbank, de uitleeningen, terugbetalingen, en achterstand bij de Afdeelingsbanken en Desabanken.

Deze gegevens zijn allen gesplitst naar Java en Madoera en de Buitengewesten.

Effectenkoersen.

Indexcijfers worden berekend van de koersen op de Amsterdamsche beurs van 9 groepen van aandeelen, voor elke groep afzonderlijk en voor alle groepen tezamen en van obligaties Indische Leening, gebaseerd op den gemiddelden koers van 1924.

Mede in verband met de dalende prijzen van de export-producten liepen de koersen van de Indische aandeelen over de geheele linie terug. Het indexcijfer van de koersen vau rubber-aandeelen daalde van 152 in September tot 140 in October, dat van de koersen van suiker-ondernemingen van 121 tot 112. De indexcijfers van de koersen van aandeelen in thee-ondernemingen tabakondernemingen, banken, spoorwegmaatschappijen, handelsondernemingen en scheepvaartmaatschappijen vertoonen minder belangrijke dalingen. Het algemeen indexcijfer van de koersen van de Indische aandeelen daalde van 142 tot 135.

Prijsbeweging.

Onder dit hoofd staan vermeld de indexcijfers gebaseerd op het jaar 1913 van prijzen in den groot- en kleinhandel en van de kosten van het levensonderhoud van een Europeesch gezin en van de Inlandsche bevolking, loopende tot November.

Het prijsniveau voor de export-producten vertoont een dalende tendenz. Het indexcijfer van de export producten liep sinds Juli jl. geleidelijk terug van 126 tot 120 in November. De daling van het indexcijfer zou grooter zijn indien de prijzen van mais en tapioca niet aanzienlijk waren gestegen.

De hoogere prijzen van mais en tapioca zijn een gevolg van de minder gunstige oogsten op Java en Madoera, waardoor een dringende binnenlandsche vraag naar deze producten ontstond.

Voortbrenging.

Opgenomen zijn de geoogste en bijgeplante uitgestrektheden Inlandsche landbouwgewassen tot en met November en de ondernemingsproducties van rubber, koffie, thee, kina, palmolie en palmpitten tot en met October 1929.

In verband met de felle Oostmoesson was het te verwachten dat de geoogste uitgestrektheid Inlandsche landbouwgewassen in November aanzienlijk ten achter zou blijven bij die, geoogst in dezelfde maand van het vorige jaar. In November jl. werden van 349 000 ha. geoogst, in November 1928 van 479.000 ha. Een nieuwe minder gunstige omstandigheid is de kleine bijplant in November jl. Bedroeg de bijplant in November 1928 1.310.000 ha., in November jl. bedroeg de bijplant slechts 869.000 ha. Door de kleine bijplant in de laatste maanden zal de patjeklik periode verlengd worden.

Handel en verkeer.

Een overzicht wordt geboden van de invoer- en uitvoerwaarde en het gewicht van eenige belangrijke groepen van invoer-artikelen en afzonderlijke importgoederen en exportproducten, gesplitst naar Java en Madoera en de Buitengewesten, benevens de totale uitgevoerde hoeveelheid van bevolkingsrubber, peper en copra uit Nederlandsch-Indië.

In dit hoofdstuk worden eveneens opgenomen de opbrengsten van de spoorwegen en de ontvangsten van de Post en Telegraafdiensten.

Bij den import valt op te merken de sterk gestegen invoer in de Buitengewesten van de groep artikelen „metalen en werken daarvan". Gedurende de eerste 10 maanden van 1929 bedroeg de invoer van deze groep f 43.056.000,— tegen f 31.029 000,— in dezelfde periode van 1928. De sterke toename vindt voor het overgroote deel zijn oorzaak in den gestegen import door Palembang van ijzerwaren, waarschijnlijk in hoofdzaak ten behoeve van de petroleum industrie.

De Zilvermarkt.

BOMBAY, 9 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*) De markt was prijshoudend op berichten uit China, met matigen handel. De afname van heden beliep 114 staven.

	vorige not.	9 Jan.
Spot	48—03	48—12
20 Jan. Settlement	47—10	48—04
18 Febr. „	45—13	47—08

*

LONDEN, 9 Jan. (*Reuters Handelsdienst via Aneta*). De firma Mocatta en Goldsmid meldt: Groote verkoopen door China in een slappe markt hadden gedurende de afgeloopen week plaats, doch Maandag trad goede vraag in voor verschepingen naar Britsch Indië.

Heden lijkt de markt vaster op voortgezette aankoopen door Britsch Indië en minder verkoopingen door China, hetgeen de prijs eenigszins deed herstellen. Bij deze stijging schijnen koopers ongeveer naar behoefte te hebben gezocht en, ofschoon in de toekomst mogelijk een verdere verbetering zich kan voordoen, heeft de firma Mocatta en Goldsmid slechts zeer gering vertrouwen in de koopkracht op deze markt.

De Bank van Engeland.

LONDEN, 9 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta.*)

Toe- en afvoer van Goud.

		Toevoer	Afvoer
Vrijdag,	3 Jan.	1.812.000 pst.	12,000 pst.
Zaterdag	4 „	175 000 „	—
Maand.	6 „	1.251.000 „	2.000 „
Dinsdag	7 „	535.000 „	200 000 „
Woensd.	8 „	—	89.000 „
Dond.	9 „	25 000 „	5.000 „

	vorige week pd.st.	deze week pd.st.
Openbare deposito's	12.400.000	17.200.000
Andere deposito's	147.800.000	111.800,000
Regeerings Obligaties	81.700.000	69 900.000
Andere Obligaties	60.200 000	30.400 000
Bankbilj. en specie	36.800.000	46.300.000
Tot. Muntmateriaal	146.100.000	149.100.000
Zilverbons in omloop	369.800.000	362.900 000
Verhouding reserve tot uitgifte	27.68%	36.02%

De Bank van Frankrijk.

PARIJS, 9 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*). Het verslag van de Bank van Frankrijk over de afgeloopen week vermeldt een totaal bedrag van 70.288.000 000 Francs aan bankbiljetten in omloop, hetgeen 1.717.000.000 Francs minder is dan in de daaraan voorafgaande week.

De Rubbermarkt.

NEW-YORK, 9 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*). De markt was zonder eenige belangstelling, daar koopers door de dalende noteeringen werden afgeschrikt. De verwachting, als zou een levendiger vraag van de banden fabrieken intreden na de opening van de automobielententoonstelling is niet bewaarheid.

Naar gemeld wordt zijn de tentoonstellingsverkoopen gedurende de eerste drie dagen belangrijk beneden de omzetten van het vorige jaar gebleven.

De verkoopen op de „Exchange" bedroegen:

Vrijdag	3	Jan.	384	partijen
Zaterdag	4	„	186	„
Maandag	6	„	509	„
Dinsdag	7	„	7 8	„
Woensdag	8	„	308	„
Donderdag	9	„	361	„

(1 partij = 2½ tons).

Suikerafdoeningen.

SOERABAIA, 14 Jan. (*Aneta*). De V. J.P. verkocht aan een Chinees 300 tons superieur van den oogst 1929 à f 12 gulden.

Radio-Nieuws.

Programma's.

Bat. Radio Vereeniging.

(*Korte golf 75 M.*)

Dinsdag, 14 Jan.

7 — 9 uur Versterkt Orkest Hotel der Nederlanden.
9 —10 „ Declamatie door den heer Mathee. (De Paradijsvloek)

Woensdag, 15 Jan.

7 — 9 uur Klassieke muziek op grammofoonplaten.
9 —10 „ heeren v/d Bijl en Guy (viool en piano).

IAA biedt zijn luisteraars weer verscheidene extra uitzendingen aan deze week. Zoo zal bijvoorbeeld hedenavond de heer Matthee de Paradijsvloek van Alphonse Laudy declameeren.

Woensdagavond krijgen de luisteraars een concert voor viool en piano, te geven door de heeren C. van der Bijl en S. Guy, wel bekend door hun concerten in Hotel des Indes. Het programma voor dezen avond luidt:

1 Sonata No 3 . . . G dur — Cheribuni.
2 Rondo — Beethoven-Kreisler.
Menuett G. dur — Beethoven-Burmester
3 Chanson Triste — Tschaikowsky
Romance — „
4 Légende — Wieniawsky
Cloches de Minuit — Kreisler
5 Berceuse — Iljinsky
Der Sohn der Heide
Hong; Tanze — Keler-Bela

Ongetwijfeld zal deze uitzending wel in den smaak der luisteraars vallen.

Vrijdag speelt het Bulgarian Trio van de Fam. Haidutoff weer voor de microfoon van IAA. Dit trio heeft door hun vorige optreden reeds een gevestigde goede reputatie. Het uit te voeren programma zal nog nader bekend gemaakt worden.

Zondag treedt, in afwijking van het reeds gepubliceerde programma, het gezelschap Bataclan onder leiding van Adolf Engers op met een gevarieerd programma, waarin medewerken de Dames Else Grassau en Margie Morris en de heeren Hans Bach en A. Engers. Ten gehoore zal gebracht worden:

1 Hollandsch gedicht „Theatre"
2 Prelude uit 18e Eeuw
3 Liederen uit de 18e Eeuw in diverse talen
4 Moderne Songs

De Beethoven Sonates door den heer M. Coronel worden in verband hiermee op Dinsdag 21 Januari gegeven.

Bandoengsche Radio-Vereeniging.

(*Korte golf 58 M.*)

Dinsdag 14 Jan. 1930.

Het program voor Dinsdag van de Preanger-Muziek, te broadcasten door de Radio-vereeniging aanvang half 8 n.m. luidt: 1. „Ouverture Comique," Kéler Béla. 2. Paraphrase „Aus der Jugendzeit," Friedeman. 3. Walzer „Puppenfee," Berger. 4. „Aus Grieg's Werken," Urbach. 5. „Chanson russe," Smith. 6. Fantaisie aus der Operette „Der Vogelhändler," Zeller.

Woensdag 15 Jan. 1930.

(*Korte golf 58 M.*)

Klassiek Concert te geven door Marcel Hammerschlag's Kwartet op Woensdag: 1. „Aus Loewe's Balladen," arr. Ralf. 2. „Serenade," Haydn. 3. Fantaisie aus der Oper „Romeo und Julia," Gounod. 4. „Nocturne," Chopin. Vioolsolo gespeeld door den heer A. Konchester. 5. „Abendsegen" aus „Hänsel und Gretl," Humperdinck. 6. Suite „L'Arlesienne," a) Allegro, b) Menuetto, c) Adagietto, d) Finale, Bizet.

P. L. E.

Op Dinsdag, 14 Jan. '30 vanaf 9 uur n.m. met de gouv. telefoniezender P.L.E. op een golflengte van 15.93 M. vanuit de studio v/d Radiodienst te Bandoeng,

Mevrouw R. Horstink (sopraan), mevr. M. Zaalberg (piano) en de heer F.H. Belloni (viool).

Programma.

1. Samson et Dalila (zang en piano) C. Saint-Saëns.
2. Etude no. 3 (piano solo) F. Chopin.
3. Fantasie-Ballet (viool en piano) Ch. de Beriot.
4a. Als de ziele luistert (zang en piano) Cath. v. Rennes.
b. 't Meezeken (zang en piano) H Zagwijn.
5. Spinnerlied (piano solo) Wagner-Liszt.
6. Rhapsodie Tzigane (viool en piano) Bachmann.
7. An rose (zang en piano) Curshmann.
8. Hullamzo Balaton (viool en piano) J. Hubay.
9. Automne (piano-solo) C. Chaminade.
10a. Rosza-czardas (viool en piano) J. Hubay.
b. Schuhplattler (viool en piano) A. Seybold.
c. Zonsondergang i/d Priangan (viool en piano) F.H. Belloni.

Goeniezakken.

CALCUTTA, 9 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

	vorige not.		9 Jan.	
Heavy C. zakken gezoomd, ready franco pakhuis Calcutta, per 100 stuks				
Blauw gestreept,	Rs.	An.	Rs.	An.
40 × 28, 2¼ lbs.	32	08	32	08
Groen gestreept,				
43 × 29, 2½ „	36	04	36	00

Theeproducties.

(*Van John Peet en Co*).

Ondern.:	Totaal K.G. Dec. '29
Bedakah	24048,5
Tambi	14660,—
Tandjoengsari	20264,5
Galoenggoeng	30805,5
Gedeh	94501,5
Malabar	169106,—
Pangledjar	35900,5
Pasir Salam	21124,5
Perbawatie	63656,—
Sitiardja	30100,—
Taloen	72884,—
Tjiseureuh	30241,5
Wanasoeka	30123,5

De Rubberpositie.

Bemoedigend geluid.

'S-GRAVENHAGE, 13 Jan. (*Aneta*). In haar jaaroverzicht van de rubbermarkt zegt de makelaars-firma Joosten Jansen dat het vooruitzicht voor 1930 niet tot optimisme stemt. Het is echter niet noodig den toestand overdreven somber in zien.

Zeer waarschijnlijk zullen de groothandelaars te New York en te Londen nog verkoopen, zoodra in den toestand op de markt een verbetering intreedt, terwijl bij te groote verkoopsengagementen de technische marktpositie een verbetering van den prijs meebrengt.

De productie-kwestie.

AMSTERDAM, 13 Jan. (*Aneta*). De vergadering van Nederlandsche rubberproducenten, bijeengeroepen door het comité onder leiding van den heer Sanders, heeft met algemeene stemmen besloten om met de Britsche en andere buitenlandsche belanghebbenden in overleg te treden ten behoeve van een verbetering der rubberproductie.

De vergadering besloot voorts een som van f 25,000 uit te trekken ter bestrijding van diverse uitgaven, in het bijzonder ten behoeve van het uitzenden van gedelegeerden naar Indië voor het houden van besprekingen met belanghebbenden en autoriteiten inzake een productie-regeling, welke zoowel de ondernemings- als de bevolkingsrubber moet omvatten.

De Beurs te Londen.

LONDEN, 9 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta.*)

	vorige not.		9 Jan.	
Chinese 5% reorganisation Gold Loan 1913, (Londen uitgifte) (ex-coupon)	61	p.s.	61	p.s.
Hongkong & Shanghai Bank (Londen Register)	116	„	116	„
Chart. Bank of I.A. & C.	18	„	18	„
Mercantile Bank of India, „A" aandeelen	28½	„	29	„
Gula Kalumpong Rubber Estates, Ltd.	22/6		22/6	
British-American Tobacco Ltd. gewoon (geregistreerd)	116/3		116/3	
„Shell" Transp. & Trading Co. gew. (ger.) (verk.)	98/9		97/10½	exd.
P. & O. Steam Navigation Co., deferred	52/—		52/6	
Rubber Plantation Investment Trust 1 pd.st. aandeelen	34/3		34/6	
Chinese Gold 5% Loan 1896 (Br.-uitgifte)	98½	p.s.	98	p.s.
Chinese Gold 4½% Loan, 1908	50	„	49½	„
Chinese Gold 5% Loan 1912	45½	„	46	„
Chinese Imperial Railway, 5% Gold	70½	„	71	„
Chinese Engineering en Mining Co.	55/-		52/6	
Consols	53¾		54⅛	
Victoria Bonds 4%	91¾		91⅞	

*

In alle afdeelingen heerschte een opgewekte stemming naar aanleiding van de klaarblijkelijk gunstiger vooruitzichten voor de geldmarkt.

De heden genomen beslissing om het disconto niet te wijzigen veroorzaakte eenige teleurstelling, doch de algemeene stemming is goed.

De vaste tendenz voor goed-gerande obligaties, welke bleef bestaan was een der voornaamste kenmerken. Ook Britsch-Indische waarden vonden steun. Europeesche obligaties waren in het algemeen vast. Enkele Chineesche obligaties vonden steun in de markt, terwijl Japansche uitgiften vast gestemd waren.

In de Industrieële afdeeling is de belangstelling nog toegenomen. Textiel waarden en kunstzijde traden meer op den voorgrond. Internationale fondsen lagen vast in de markt. Tabaks-fondsen bleven prijshoudend Oliewaarden rustig en prijshoudend, terwijl in Rubber-fondsen weinig omging. Bovendien viel een opleving van de belangstelling voor Zuid-Afrikaansche mijn aandeelen te noteeren.

De buitenlandsche Koersen.

Een zwakke stemming van de New-York sterling-koers viel op te merken als een gevolg van de aanhoudende vraag naar dollars.

Ook Spaansche peseta's lagen zwak naar aanleiding van politieke onzekerheid. Andere vastelands-koersen waren eenigszins onregelmatig. Chineesche koersen zijn nominaal. De Yen was vast.

De Geldmarkt. Aanvoeren waren overvloedig.

Disconto's. De geldmarkt is vaster op de beslissing om het disconto niet te wijzigen.

De Rubbermarkt.

(*Van de Ned. Ind. Ver. voor den Rubberhandel*).

Overzicht over het tijdvak van 5 tot 12 Jan. '30.

Marktnoteeringen.

Datum	Londen std.sheet	N. York std.sheet	S'pore std.sh.	S'pore Med. blankets.	Java Std. crepe
5 Jan.	—	—	—	—	—
6 „	7¾	15⅜	25½	21¼	40¼
7 „	7 9/16	15	25½	21¾	
8 „	7⅜	15	25	21¼	39¼
9 „	7 5/16	14⅛	24	[illegible]	38¼
10 „	7⅛	14¼	24	20¾	38¼
11 „	7 15/16	14¼	23	—	36½

Buitenlandsche Markt.

De buitenlandsche markten waren gedurende de verslagweek kalm, terwijl de prijzen verder daalden.

De stand van de voorraden in Engeland vergeleken bij de vorige week, was als volgt:

	Londen	Liverpool	Totaal
4 Jan.	56.616	19.438	76.054
28 Dec.	54.260	19.159	73.419
Toename	2.356	279	2.635
Afname			

Java Markt.

De Java markt volgde de buitenlandsche markten, de prijzen vertoonden een vrij scherpe daling, op het lager prijsniveau bestond een vrij belangrijk aanbod.

De Vereeniging registreerde contracten over ongeveer 504 tons.

Statistiek.

Het Centraal Kantoor voor de Statistiek verstrekt de volgende voorloopige uitvoercijfers over de maand December '29:

Java en Madoera totaal 5.335 tons.

De Katoenmarkt.

vorige not. 19 Dec.

LIVERPOOL, 9 Jan. (*Reuters Handelsdienst via Aneta*).

	vorige not.	9 Jan.
Egyptische Katoen Sakellaridis, katoen spot, pence per lb.	14.35	14.30

Uit de Provincie.

(*Van onze correspondenten*)

SOEKABOEMI.

Causerie gemeentepolitiek.

Zondagmorgen heeft de heer S. van Slooten, lid van den Gemeenteraad van Soekaboemi zijn reeds eerder aangekondigde causerie over gemeentepolitiek gehouden. Spreker had het in het bijzonder over de gemeentelijke rooilijnpolitiek.

Hij betwistte het recht der gemeente om de bouwers door middel van de bouwvergunningen te dwingen grond af te staan voor wegverbreeding.

Spreker vroeg zich af waartoe het noodig is, dat de gemeente zooveel aan wegverbreeding gaat doen?

Wil de gemeente mogelijk van Soekaboemi een klein Parijs maken? Laat ons eenvoudig blijven. Soekaboemi moet geriefelijk, maar op de eerste plaats goedkoop zijn. In het andere geval gaat onwillekeurig ook de levensstandaard omhoog en wie is er de dupe van?

Spr. bestreed de bewering dat, zoo de Gemeente de noodige gronden voor verbreeding van wegen betalen moet, de belastingen onherroepelijk omhoog moeten en daardoor de minder gesitueerde de dupe wordt. Volgens de Gemeentebegrootingen van 1929 en 1930 heft de gemeente 20 opcenten op de Personeele, 20 op de vermakelijkheidsbelasting en 10 opcenten op verponding en inkomsten-belasting.

Welke belastingen kunnen nu ten laste van den kleinen man worden verhoogd zonder dat deze in opstand komt? Dat zijn dan de inkomstenbelasting-opcenten. Deze zoo den eventueel tot 20 kunnen worden opgevoerd.

De ontwerp-begrooting 1930 geeft aan opbrengst uit opcenten-inkomsten belasting een bedrag aan van f 11000,— zoodat bij eventueele verhooging tot 20 percent de kleine man een f 5000,— ruim heeft op te brengen.

Is deze som nu waarlijk zoo hoog, dat die niet uit andere middelen kan worden gevonden? Spreker wil de gemeente adviseeren om op de eerste plaats geen processen aan te gaan, welke de gemeente een paar duizend guldens zal kosten (kwestie Serlé). De gemeente zou verder goed doen geen weegschalen voor het abattoir aan te schaffen, welke de gemeente een kleine duizend guldens kost en in een half jaar slechts f 0,75 opbrengt.

Verder zou hij de Gemeente aanraden het Gemeentelijke ziekenhuis met zijn tienduizenden guldens verlies maar over te dragen aan een liefdadigheids- of ander instelling. Dat bespaart de gemeente veel last en de daaraan bestede gelden kunnen voor nuttiger doeleinden worden besteed.

De heer S. besloot met een opwekking tot zijn toehoorders, waaronder vele Chineezen en honderden Inlanders, om in den vervolge betere vertegenwoordigers in den Raad te kiezen.

De heer Soeradiradja, die na den heer van Slooten zou spreken, bleek wegens dringende familieomstandigheden verhinderd de vergadering bij te wonen.

Dan sprak de heer Tan Kee Hiap, die de Chineezen er op wees, dat hun vertegenwoordiger in den Raad nooit hun belangen naar voren brengt. Daarom wenden de meesten hunner zich tot den heer van Slooten.

Daarna uitten nog een viertal Chineezen en een Inlander hun grieven tegen de gemeente.

*

Naar wij vernemen zal het door de eigenaren van perceelen te Soekaboemi aan den Gouverneur-generaal gezonden request in de eerstvolgende openbare Gemeenteraadsvergadering behandeld worden.

Krasser maatregelen.

In de Gemeenteraad werd reeds verscheidene malen, den laatsten keer nog door den heer Bitterberg, geklaagd over het rijden met open knalpot door motorfietsers. Op last van den resident wordt thans strenger op de politieverordeningen gelet en worden overtreders streng gestraft. Onlangs heeft de landrechter reeds een jongmensch met f 20 boete gestraft. En er zullen misschien nog wel meer „slachtoffers" volgen.

Overgeplaatst.

Naar wij vernemen is de hoofdagent bij de Veldpolitie te Soekaboemi, den heer Bauwin, overgeplaatst naar Benkoelen. De heer Bauwin zal nog deze maand naar zijn nieuwe standplaats vertrekken.

BANDOENG.

Christelijk Staatkundige Partij.

Op de heden Woensdagavond te 8 uur in de Protestantsche kerk te houden jaarvergadering der afdeeling Bandoeng van de C.S.P. zal o.m. worden besproken, het ter vergadering der verbonden partijbesturen over het politiek accoord verhandelde in den boezem der partij bij de a.s. algemeene verkiezingen.

LEGER EN VLOOT.

Nederlandsche Legermutaties.

'S-GRAVENHAGE, 13 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De generaal-majoor der infanterie J. W. Borel, de commandant van de brigade grenadiers en jagers, kolonel Jhr. E. W. van Holthe, en de kolonel der artillerie H.G. Rambonnet, zijn voornemens met ingang van 1 Mei a. s. eervol ontslag te vragen uit Hr. Mr. militairen dienst.

Mutaties der Infanterie.

De IIe luitenant der Infanterie J.H.C. Biekart is overgeplaatst van het 10e bataljon infanterie te Weltevreden naar de troepenmacht van Atjeh en onderhoorigheden t.n.i.

De idem J. Kaseger is idem van het 7e bataljon infanterie te Magelang naar id.

De idem J.H.M. Schenk is idem van het 14e bataljon infanterie te Buitenzorg naar de troepenmacht van Sumatra's Westkust en Tapanoeli t.n.i.

De idem J.H. Tijmann is idem van het 5e bataljon infanterie te Semarang naar id.

De idem J.C.A. Schollen is idem van het 7e bataljon infanterie te Magelang naar het garnizoens bataljon der Molukken.

De overplaatsing van den onderluitenant der infanterie P. Hofman van het IIe garnizoens bataljon van Sumatra's Westkust en Tapanoeli te Fort de Kock naar het 7e bataljon infanterie te Magelang is ingetrokken; bij blijft geplaatst bij het IIe garnizoens bataljon van Sumatra's Westk. en Tapanoeli te Fort de Kock.

SCHOOL EN KERK.

Zuster Brigitte †

De Eerw. Zuster Brigitte, van het Ursulinenklooster op Noordwijk alhier, is op zestig-jarigen leeftijd overleden.

Examens Rechthoogeschool.

Geslaagd voor het doctoraal examen 2e gedeelte: de heer F.T.I. Tan.

Academische Examens.

Leiden. Gesl. doct. rechten mej. M.A.J. van den Brandhof. Doct. wis- en natuurk. hoofdvak dierkunde H.J. Defluiter. Artsexamen (eerste ged.) J.J. Voskuil. Bevorderd tot arts J.C. van Hell en A.A. Jessurun.

Groningen. Gesl. doct. wis- en natuurk. J.A. van Dijk.

Leiden. Bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde, op proefschrift getiteld: "Eenige nieuwe proeven over Heliotropie", mej. H.E.G. Goebel, geboren te Berlijn;

— tot doctor in de rechtsgeleerdheid, op proefschrift getiteld: "De Hague rules in de Brusselsche conventie 1924," de heer A. Blussé en Oud-Alblas, geboren te Dordrecht.

Amsterdam. Geslaagd cand. examen rechtsgeleerdheid de heer H.J. Adèr.

Leiden. Geslaagd cand. examen geschiedenis J.A.J. Jousma; propaed. examen theologie, de heer G.J. de Nie; cand. examen wis- en natuurkunde, letter J. de heer H.J.J. Terhal; voorber. kerkelijk examen, de heer A.A. Bredius; doct. ex. geschiedenis mej. A.E. Koolemans Beynen.

Utrecht. De promotie van den heer C. Campagne tot doctor in de wis- en natuurkunde geschiedde met lof.

SPORT EN SPEL.

VOETBAL.

De Hollandsche Competitie.

'S GRAVENHAGE, 13 Jan. (*Aneta*). De uitslag van den wedstrijd V.S.V.—Hilversum luidt ten rechte 2—2 en niet 3—2.

De Hollandsche Tournée.

'S-GRAVENHAGE, 13 Jan. (*Aneta.*) De K.N.V.B. heeft bij een bekenden Hollandschen voetballer, die het Indische voetbal op Java en Sumatra kent en thans in Indië woont, naar de mogelijkheid van een tournée van een Nederlandsch elftal door Indië geïnformeerd. Ook aan Indische voetballers, die in Holland vertoeven, werd om advies gevraagd.

Voor 1931 is een dergelijke tournée niet te verwachten.

KEGELEN.

„Amicitia".

Zaterdag werd op de kegelbaan in de Militaire Sociëteit te Weltevreden door de Kegelvereeniging „Amicitia", een kegelconcours gehouden, waaraan hebben deelgenomen 7 vereenigingen van Meester-Cornelis en Weltevreden, en wel in volgorde en behaalde aantal punten als hieronder aangegeven:

1. Oni	tot. aant. punt.	414
2. Amicitia	„ „ „	361
3. Vios	„ „ „	337
4. Eendracht	„ „ „	291
5. Alle negen	„ „ „	291
6. Ons Genoegen	„ „ „	262
7. Krans	„ „ „	256

De hoogste serie werd gegooid door den heer van Dalen (van Oni) en wel 91 punten, waarvoor deze een theeservies in ontvangst te nemen had. De eenheidsprijs voor de meeste eenheden (zessen) was voor den heer Happé, van de Kegelvereeniging „Krans".

Vervolgens memoreerde de voorzitter van „Amicitia" wijlen den heer van Impelen.

Daarna werd overgegaan tot de vrije baan, waarvoor zeer veel animo bestond.

LAATSTE BERICHTEN.

De Kerst-Telegrammen.

Men meldt ons uit Bandoeng, dat dit jaar totaal 3944 Kerstmis- en Nieuwjaarstelegrammen uit Indië naar Nederland verzonden zijn. Omgekeerd zijn hier te lande 4022 van dergelijke telegrammen uit Nederland ontvangen. De opbrengst was totaal f 14.092. (Vorig jaar verzonden 6196, ontvangen 3424, opbrengst f 16764.)

Naar Duitschland zijn dit jaar verzonden 335 van bovengenoemde telegrammen; uit Duitschland ontvangen 126; de opbrengst bedroeg f 1.341 (Vorig jaar verzonden 510, ontvangen 132, opbrengst f 1962).

De vermindering wordt toegeschreven aan het postvliegtuig, dat 30 December '29 in Nederland zou aankomen en vele gelukwenschen meenam. Voorts aan de goedkoope radio-telefoongesprekken, die in de periode tusschen Kerstmis en Nieuwjaar gevoerd konden worden.

De Opiumsmokkel.

In aansluiting met onze vroegere berichten (Zie onder Stadsnieuws) over de groote opiumaanhaling te Tandjong Priok meldt Aneta ons nog de volgende bijzonderheden:

Van de 20 vaten, die thans onderzocht zijn, bleken er 9 gedeeltelijk met opium gevuld te zijn.

Men heeft zich verwonderd, hoe de smokkelpoging op onvoorzichtige wijze heeft kunnen plaats hebben. Een van de vaten was b.v. bijna geheel gevuld met het clandestiene product, n.l. 6 pakken, elk met een inhoud van ongeveer 12 dM³, het geheel bedekt door een laagje cement, in Japan gefabriceerd.

De opium afkomstig uit Amoij, is van mindere kwaliteit dan de Indische regie-opium.

Zooals reeds medegedeeld is op aanwijzingen van de Bataviaasche politie een van de in de zaak betrokken smokkelaars gisteravond te Tjimahi gearresteerd.

De man, Lie Kim Po genaamd, werd heden naar Batavia overgebracht, en zit achter slot en grendel.

Verder werd door commissaris Hezemans te Batavia nog een tweede man in het complot aangehouden.

Volgens dezen smokkelaar zou de geheele partij 6000 thail zijn, een waarde vertegenwoordigende dus van bij de 180.000 gulden.

Is deze opgave juist, dan valt den gelukkigen ontdekker, den heer Rancuret een premie van totaal f 24.000 toe.

De partij cement werd per stoomschip *Tjikembang* van de J.C.J.L. uit Hongkong aangebracht.

Uitgeleverd.

Naar onze speciale dienst meldt, bericht de *Deli Crt*, dat de beheerder der Chineesche firma te Penang, die zich ten nadeele van zijn directie aan een belangrijke verduistering schuldig gemaakt heeft, op verzoek der Engelsche autoriteiten uitgeleverd is. De man is in gezelschap van een Engelschen politie-ambtenaar bereids naar Penang vertrokken.

Studie-Opdrachten.

Uit Buitenzorg wordt thans officieel gemeld, dat een opdracht tot het maken van studies op economisch gebied in Nederland gegeven is aan den heer R.A.A. Soejono, gewezen regent van Pasoeroean, en aan den heer Tjakraningrat, regent van Bangkalan.

Voorts is een opdracht tot het maken van studies op het gebied der recherche en der crimineele politie-diensten in Nederland verstrekt aan den heer R.J. F. Wenas, hoofddjaksa bij den landraad te Menado.

Door Trein overreden.

Uit Padang meldt Aneta ons dat de man die door den trein werd gedood — men zie 1e pagina — de waarnemend boekhouder bij de Ombilinmijnen B. Pas te Sawahloentoe is. Het ongeluk heeft vermoedelijk met den wil van het slachtoffer plaats gegrepen.

f 17.000 verduisterd.

Het *Soer. Hbl.* verneemt uit Makasar, dat zekere G. H. P. aldaar, verdacht van verduistering van f 17.000 en valschheid in geschriften ten nadeele van de Celebes-Drukkerij, in preventieve hechtenis gesteld is.

De Waterleiding te Soerabaia.

Het stadsbestuur van Soerabaia ontving de definitieve afwijzing van de regeering inzake het gebruik van de Sgaran-bronnen ten behoeve van de watervoorziening. Thans is opdracht gegeven zoo spoedig mogelijk de Oemboelanbronnen in orde te maken.

Neergelegd.

Het legerbestuur ontving een telegram uit Atjeh, dat daar op 11 dezer door de marechaussee-brigade onder commando van majoor Hofstede aan de boven Tripa is neergelegd de kwaadwillige Teung Koepiie (Aneta).

Zeeroovers.

De officier van justitie te Medan eischte tegen drie Chineezen, vormende de bemanning van een zeerooversampan wegens het enteren van een anderen sampan in open zee tusschen Moewar en Tandjong Kedaboe, waarbij de bemanning met een revolver en messen in bedwang werd gehouden en 516 straitsdollar werd gestolen, vijf jaren gevangenisstraf.

Perlak Petroleum Mij.

De productie over het 4e kwartaal 1929 bedroeg 43.560 ton tegen 39.220 ton in het 3e kwartaal 1929.

De productie over het geheele jaar 1929 was 164.030 ton tegen 84.660 ton over 1928.

Zweedsch Consul te Medan.

Bij Gouvernements besluit aangeteekend, dat, te rekenen van 1 Januari 1930, is belast met de waarneming van het consulaat van Zweden te Medan de heer L. A. Heldoorn.

Belastingontduiking.

Hedenmorgen stond voor den Raad van Justitie te Batavia terecht P.T. beschuldigd van het in de jaren 1925, 1926, 1927 en 1928, als eigenaar van twee autoverhuurderijen te Bandoeng, indienen van opzettelijk onjuiste en onvolledige aangiften voor de inkomsten-belasting tot een totaal bedrag van ongeveer f 67.000,— minder dan zijn werkelijke inkomsten bedroegen. Voorts nog beschuldigd van het door een niet verantwoordelijk persoon doen verrichten van valsche boekingen, het daarbij maken van „misbruik van gezag" en het voor het waarschijnlijk maken van zijn valsche aangiften gebruik maken van die valsche boekingen.

Het verslag dezer rechtzaak zullen wij morgen publiceeren.

GEMENGD NIEUWS.

Magneetjes trekken.

Pawiro schrijft in *Nautica*:

Ja, Magneetjes trekken en hebben volgens de courant altijd succes, reden, waarom ondervolgend Magneetje werd ingezonden:

Jong Vrouwtje zoekt kennismaking met net heer (liefst varende) om een paar keer in de week gezellig uit te gaan. Brieven onder onder No..*).

Niet, dat ik de zeelui op aangehaald verleidelijk verzoek attent wensch te maken — welke zeeman zou daar trouwens op in gaan — ik vond het alleen zulk een aardig voorbeeld van kennis op zeemansgebied.

„Jong vrouwtje" draagt, zooals duidelijk blijkt den zeeman heelemaal geen kwaad hart toe, integendeel ze wenscht hem het leven zoo aangenaam mogelijk te maken. Maar haar heerlijke onkunde!

Welke zeeman vaart op een Bataviasche lijn, dat hij in staat is een paar keer per week met vroolijk jong vrouwtje uit te gaan? Dan zou varen zoowaar ideaal worden.

Er is in heel Indië maar één enkel plaatsje, waar aan jong vrouwtjes hartewensch kan worden voldaan. Zal ik het haar verklappen? Dat is Tandjong Karang, het havenplaatsje op Zuid-Sumatra, waar de Veerpont elken avond aankomt en er overnacht. En als nu uit een volgend Magneetje mocht blijken, dat Jong Vrouwtje verhuisd is naar genoemd ideaalplaatsje, dan zal de K.P.M.-directie zonder twijfel haar wel tegemoet willen komen door het Veerpontje toe te vertrouwen aan een jongen vroolijken captain. Ze kan er dan tevens van overtuigd zijn, dat het pontje altijd op tijd binnen is. Als het 's morgens maar niet te laat vertrekt!!!

Nog meer Geknoei.

Er is wederom iets aan het licht gekomen van het geknoei van den gemeente-beambte Sahertian, die, naar bekend, reeds in preventieve hechtenis is gezet voor het verduisteren van te restitueeren bedragen, schrijft onze correspondent te Soerabaja.

Sahertian was ook deurwaarder en heeft in die functie dwangbevelen voor achterstallige belasting uitgebracht.

Nu is gebleken, dat een der belastingschuldigen zijn achterstand reeds heeft betaald, doch dat het geld door den knoeier is opgestreken. De zaak kwam aan het licht, doordien de gemeente den betrokkene aanschreef tot betalen over te gaan. De man heeft toen de kwitantie getoond, welke door Sahertian geteekend bleek, terwijl in de betreffende boeken niet voor betaling was afgeschreven.

Wegenkaart Zuid Celebes.

De eerste J.M.C. uitgave in het nieuwe jaar is een wegenkaart van Zuid-Celebes, welke voor alle leden op dat eiland kosteloos verkrijgbaar wordt gesteld.

De kaart is samengesteld volgens hetzelfde systeem als dat der andere J.M.C. kaarten nl. met onderscheiding van hoofdwegen, binnenwegen en wegen die alleen in den drogen tijd berijdbaar zijn; aanduiding van Hotels, Pasanggrahans etc.

Met deze nuttige uitgave is de Vereeniging weder een stap verder gekomen tot het doel om van alle deelen van Nederlandsch-Indië zoo volledig mogelijke gegevens voor den automobilist beschikbaar te stellen.

ALGEMEENE VERGADERINGEN.

Vrijdag, 17 Jan. 1930. The Kertasarie Tea Company, Ltd., ten kantore van de heer Harrisons & Crosfield, Ltd., Batavia, uur 10 v.m.

Zaterdag, 18 Jan. 1930. N.V. Eerste Nederl. Ind Triplex Kistenfabriek ten kantore van den gedelegeerde mr. W. Smits, Prinsenstraat 6, Batavia, 11 uur v.m.

Woensdag, 29 Jan. 930. N.V. Algemeene Industriëele Mijnbouw- en Exploitatie Mij.. in het gebouw van de Handelsvereeniging te Batavia, 11 uur v.m.

TELEGRAMMEN.

NEDERLAND.

Het nieuwe Vliegveld.

ROTTERDAM, 13 Jan. (*Spec. dienst Bat. Nieuwsblad*). Het nieuw gemeenschappelijk vliegveld van de gemeenten Rotterdam en Den Haag is geprojecteerd te Overschie, nabij den nieuwen verkeersweg Den Haag-Rotterdam. Het zal eerst in gebruik genomen worden als die nieuwe weg voltooid is, vermoedelijk in 1935.

Een later telegram meldt, dat het Haagsche gemeentebestuur ontkent, dat het vliegveld te Overschie komt.

Van den Dijk gegleden.

ASSENDELFT, 14 Jan. (*Aneta*). De auto van den bollenkweeker Tabak is van den dijk gegleden: De echtgenoote van den heer Tabak en zijn zesjarig dochtertje verdronken.

CHINA EN RUSLAND.

De Chineesche Oosterspoorweg.

Het optreden van den Russischen directeur.

SHANGHAI, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*) Uit Harbin wordt gemeld dat de Chineesche autoriteiten verbaasd zijn over een plotselinge daad van den nieuwen Russischen directeur bij den Chineeschen Oosterspoorweg. Deze heeft namelijk alle Chineesche employé's, die na 10 Juli van het vorig jaar, toen China het beheer van den spoorweg overnam, waren aangesteld, ontslagen.

Men verwacht, dat heden het doorgaand verkeer tusschen Harbin en Manchuli hervat zal worden.

Twee proeftreinen, die van Harbin vertrokken, hebben gisteren, zonder eenig incident, Manchuli bereikt.

HET CHINEESCHE RIJK.

Rechter Feetham.

SHANGHAI, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*) Rechter Feetham is met zijn vrouw alhier aangekomen.

*

De gemeenteraad van Shanghai noodigde rechter Feetham uit naar Shanghai te komen teneinde een onderzoek in te stellen naar de positie van de internationale nederzetting te Shanghai en om den raad een plan voor te leggen voor de komende status van de stad, zooals het in overeenstemming is met de Chineesche aspiraties tegenover de opheffing van de exterritorialiteit en ter zelfder tijd een waarborg te scheppen voor de buitengewone legitime buitenlandsche belangen die daar liggen opgestapeld.

De Zuid-Afrikaansche regeering heeft Feetham toestemming verleend.—*Red. B.N.*

Een Verhaal van Gruwelijke Ellende.

PEKING, 13 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De groep vreemdelingen die namens de China International Faminerelief Commission een onderzoek naar de hongersnood heeft ingesteld in de provincies Shansi en Shensi, heeft bij de terugkeer te Peking een uiterst somber verhaal van de grootste menschelijke ellende gedaan.

Ondanks de uitgave van 5 millioen dollars, zijn de toestanden in sommige treken vreeslijk,

Door de buitengewoon strenge winter zijn honderd duizenden, omdat zij geen vuur hebben en geen kleeren om zich tegen de kou te beschermen, den dood nabij.

In sommige streken van Shensi is de temperatuur dertig graden beneden het laagste punt dat in veertig jaar werd bereikt.

De grootste hongerschsnood heert in de valei van Wei-rivier in Shensi. Een jaar geleden was de bevolking aldaar 6 millioen zielen. Daarvan zijn er in 1929 ten gevolge van de hongersnood 2 millioen gestorven. En men verwacht dat er nog 2 millioen zullen sterven voor Juni, waar in de lente niet geoogst kan worden, omdat men van de winter geen graan gezaaid heeft en omdat de verkeersmoeilijkheden hulp van buitenaf verhinderen.

Er zijn zoo goed als geen transportmiddelen meer. De dieren heeft men opgegeten en de voertuigen stukgeslagen voor brandhout.

Op vele plaatsen kosten de kolen 118 dollar per ton en houtskool 190 dollar.

Voor voedsel, waar nog te krijgen, rekent men tientallen malen de normale prijzen.

In een reeks van tien dorpen zag de commissie van onderzoek huizen met een kamer en een dak, de rest van de huizen was afgebroken om op te stoken.

In de Valei van de Weirivier zijn 300.000 soldaten, die hen, die in het bezit van voedsel waren, dwongen het af te staan. Maar toch is hun rantsoen teruggebracht op 12 Engelsche onzen graan per dag, hetgeen slechts 2 onz meer is dan de hoeveelheid, welke door de steuncommissie noodig wordt geacht om het leven te kunnen rekken.

De commissie had een groote hoeveelheid broodjes meegenomen. In een dorp van 800 zielen, waar men sinds drie maanden geen korrel graan meer gezien had, veranderden de halfstervende menschen bij het zien van het eerste voedsel sinds maanden, in woeste wolven, die door de soldaten met zwepen moesten worden teruggedreven, voor het mogelijk werd om het voedsel te distribueeren.

De oorzaak van deze vreeselijke toestand ligt in het feit dat er tusschen de lente van 1927 en het najaar van 1929 geen oogst is geweest. In het najaar van 1929 droeg de oogst slechts 19 pct. van het normale. Ook is deze toestand te wijten aan den druk van de troepen op de provincies en aan de burgeroorlogen.

De commissie gelooft niet dat de twee millioen menschen, die op sterven liggen, nog te redden zijn. De prijzen van het graan zouden tienmaal zoo hoog worden voor het in de streek is waar de hongersnood is, daar er absoluut geen transport mogelijk is.

Een ironische zijde van het geval is dat 50.000 pond sterling zijn gegeven om een tunnel te bouwen door de bergen ten einde de Gele Rivier af te tappen en de millioenen acres in de valei van Wei-rivier te bevloeien en daardoor voor goed de vrees voor een herhaling van den hondersnood te bannen.

In sommige deelen van Zuid-West Shansi is de toestand nog steeds zeer ernstig, maar de gouverneur heeft graan en zaai-graan gezonden. De commissie kon, wegens gebrek aan vervoermiddelen, de provincie Kansu niet bereiken. Zij kon enkel te voet gaan.

BRITSCH-INDIË.

De „No-Tox"-beweging.

CALCUTTA, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). Als gevolg van de uitbreiding van het strafwetboek, waarbij alle bijeenkomsten worden verboden, is de beweging tegen de betaling van de belasting mislukt.

Een vierde van het bedrag is reeds geïnd.

Bandabila Chandrawy, de leider v de beweging, is aangeklaagd weg. poging tot moord op den belasti inner.

HET BRITSCHE RIJK.

De Ferranti.

LONDEN, 13 Jan. (*Aneta-Reuter.*) De bekende electrotechnicus S.Z. de Ferranti is alhier overleden.

ZUID-AFRIKA.

Relletjes op Gemeente-bureaux.

CARNARVON (Kaap-provincie), 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). De burgemeester van Carnarvon en verscheidene andere Europeanen benevens een aantal inboorlingen werden gewond bij een relletje op de gemeente-bureaux.

De relletjes werden veroorzaakt doordat de inboorlingen ontevreden waren over de pachthoeven op de gemeentegronden. Zij waren door redevoeringen, gehouden op een massa-meeting, opgezweept.

De beruchte agitator onder de inboorlingen, „professor" Thaele werd gearresteerd. Hij wist echter weer te ontsnappen.

DE VOLKENBOND.

De Openbare Zitting.

Zaleski herdenkt Stresemann.

Zaleski.

GENÈVE, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). Bij de opening van de openbare zitting van den Raad bracht Zaleski (Polen) een warme hulde aan wijlen dr. Gustav Stresemann, waarop door von Schubert (Duitschland) geantwoord werd.

De Opiumcommissie.

GENÈVE, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). De opiumcommissie komt vandaag bijeen onder voorzitterschap van mevrouw Beatrice Lyall (Engeland).

De Nachtmerrie der Aanslagen.

De jongeling met het pistool.

GENÈVE, 13 Jan. (*Aneta-Reuter.*) Even voor de zitting van den Volkenbondsraad geopend zou worden, werd groote sensatie verwekt door de aanhouding van een jonge Zwitser, die probeerde het hoofdgebouw van den Volkenbond binnen te dringen. Hij werd in het bezit gevonden van een revolver, geladen met losse patronen. Hij zeide dat hij de aandacht van den Raad op zich wilde vestigen.

Ook wordt gemeld dat op het station een Italiaan is gearresteerd.

De maatregelen welke door de politie zijn genomen, worden zoo mogelijk nog strenger toegepast.

Iedere vreemdeling die zich bij het secretariaat van den Volkenbond aandient, moet vergezeld wezen van een politieagent.

GENÈVE, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). Na de arrestatie van den jongen Zwitser is niets belangrijks aan het licht gekomen.

Men gelooft met een zwakzinnige te doen te hebben. Waarschijnlijk wilde hij de aandacht van den Volkenbond vestigen op de belangrijkheid om een behandeling voor kanker-patienten te vinden, daar zijn vader aan kanker is gestorven.

GENÈVE, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). De Italiaan, die op het station is gearresteerd, is een rechtsgeleerde, die te Parijs woont. Hij is een berucht anti-fascist.

Hij kon geen voldoende verklaring geven voor zijn aanwezigheid hier. Hij zal naar Parijs worden teruggezonden.

DE HERSTELCONFERENTIE.

De Marine-conferentie.

Het Engelsch antwoord.

LONDEN, 12 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). In het Engelsch antwoord op het Fransche memorandum betreffende de ontwapening ter zee, wordt gezegd dat het niet gunstig is voor het welslagen van de conferentie indien verschillende regeeringen zich reeds op de voorhand verdiepen in posities, welke mogelijk op misverstanden berusten.

Verder wordt gezegd dat de overwegingen in het Fransche memorandum, zooals betreffende het Volkenbondsconvenant, de nationale veiligheid, enz. natuurlijk ook gedragen worden door alle gedelegeerden ter conferentie.

In het antwoord wordt groote waarde gehecht aan het feit dat 56 landen den oorlog hebben afgezworen en verklaard wordt dat, tenzij begonnen wordt met de ontwapening ter zee, hetgeen gerechtvaardigd wordt door de veiligheidsmaatregelen die reeds door verscheidene na-oorlogsche verdragen tot stand zijn gekomen, het publiek teleurgesteld wordt door de tendenz van uitbreiding der bewapening.

Betreffende het door Frankrijk naar voren geschoven verschil tusschen het Kellogg-pact en het convenant van den Volkenbond, wordt gezegd dat Engeland zonder voorbehoud alle verplichtingen van het Volkenbondsconvenant op zich neemt, hetgeen niet in zich sluit dat gedraald zal worden om aanzienlijke stappen naar de ontwapening te doen.

De Internationale Bank.

'S-GRAVENHAGE, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). De crediteuren hebben een nieuw voorstel van Duitschland betreffende de internationale bank voor de herstelbetalingen aanvaard.

De Duitschers hebben beloofd om binnen dertig uur de namen voor te leggen van de bankiers, die worden voorgesteld.

De poging van dr. Schacht om de conferentie op deze kwestie te doen mislukken, had geen succes.

De gedelegeerden verweten hem dat hij de politiek in de war stuurde.

'S-GRAVENHAGE, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). Als een donderslag bij helderen hemel kwam de mededeeling van Dr. Schacht aan den voorzitter van de organisatie-commissie voor de internationale bank, dat hij „zijn houding „reserveert" betreffende de medewerking van de Reichsbank in de internationale bank".

De Duitsche gedelegeerden stelden hierop voor, dat een andere groep Duitsche banken een bedrag van honderd millioen mark zonder interest op de internationale bank zou storten.

De Houding van Dr. Schacht.

'S-GRAVENHAGE, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). Dr. Schacht heeft geweigerd om Duitsch expert te wezen zoo de Duitsche regeering weigert zich strikt te houden aan zijn memorandum. Hij wil wel, zoo het noodig mocht zijn, behulpzaam zijn.

Zijn verontrustende mededeeling was vervat in een brief aan den voorzitter van de bankierscommissie, waarin hij de weigering uitspreekt voor de medewerking van de Reichsbank, tenzij het origineele Young-plan wordt aanvaard en tenzij Frankrijk afstand doet van alle politieke en militaire sancties.

Snowden merkte hierbij op dat Dr. Schacht geen veto kan uitspreken over een besluit van de regeering.

Maaltijden.

DEN HAAG, 13 Jan. (*Aneta*). De minister van Staat H. Colijn biedt de kopstukken ter conferentie op 15 dezer een noenmaal aan. Snowden offreert de heeren op 16 dezer een diner.

Verdere Besprekingen.

'S-GRAVENHAGE, 13 Jan. (*Aneta*). De besloten conferenties inzake de detailregelingen worden voortgezet.

Voor de sanctiekwestie is een formuleering gevonden, waarmede zoowel de Fransche als de Duitsche delegatie accoord gaan. Zij houdt het volgende in:

Het Young-plan voorziet in de sancties, doch als Duitschland het Youngplan verscheurt, treden de oude verdragen in werking.

De Fransche gedelegeerden trachten nu den duur van den termijn van het Duitsche moratorium in overeenstemming te brengen met den termijn der Fransche schuldregeling met Amerika.

Noodweer.

In Engeland.

LONDEN, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). Felle stormen hebben gisteren Engeland geteisterd.

Volgens een niet-officiëele schatting bedroeg de windsnelheid boven het Kanaal 120 mijl per uur, hetgeen voor Engeland een record is.

Over het geheele land werd zeer veel schade aangericht. Telefoon- en telegraaflijnen werden vernield, ruiten woeien in, daken en schoorsteenen werden beschadigd en de wegen werden geblokkeerd door omgewaaide boomen.

De storm heeft verscheidene slachtoffers geëischt.

Bergenhooge golven zweepten in het kanaal.

Reddingsbooten moesten uitgezonden worden om het Italiaansche stoomschip *Liana*, dat in nood verkeerde, te helpen. Het schip werd echter door een sleepboot uit Dover in veiligheid gebracht.

LONDEN, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). De admiraliteit deelt mede, dat de sleepboot van de marine *St. Genny*, welke dienst doet bij de schietoefeningen op den Atlantischen Oceaan, gedurende de storm, welke gisteravond gewoed heeft, is gezonken, op dertig mijl ten Noorden van Ushant.

Vijf der opvarenden werden gered.

LONDEN, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). 4 Mannen, 3 vrouwen en 1 kind werden gedood en zeer vele personen werden gewond tijdens de storm, welke gisteravond heeft gewoed. De meeste personen werden getroffen door omvallende boomen.

De *St. Genny*, welke onder commando stond van luitenant Paul, was van Portland op weg naar Gibraltar voor de voorjaarsoefeningen. Twintig opvarenden verdronken.

LONDEN, 13 Jan. (*Aneta-Reuter.*) De admiraliteit deelt mede, dat 23 personen van de *St. Genny* vermist worden.

SAN FRANCISCO 13 Jan. (*Aneta-Reuter*) Dertienhonderd auto 's werden tijdens een sneeuwstorm, welke Californië geteisterd heeft, ingesneeuwd.

Met sneeuwploegen is men aan het werk om de wegen weer vrij te maken.

In Holland.

DEN HAAG, 13 Jan. (*Aneta*). De storm vernielde een stroomdraad van den electrischen trein van het traject Den Haag-Rotterdam (Hofplein).

Brandweer rukt uit.

DEN HAAG, 13 Jan. (*Aneta*). De Haagsche brandweer is 38 maal uitgerukt ter herstel van stormschade. Veel schepen van de binnenvaart zijn gezonken of op drift geslagen.

De Zuiderzee-werken zijn niet beschadigd.

LONDEN, 13 Jan. (*Aneta-Reuter*). Het noodweer heeft nog twee slachtoffers geëischt. Twee mannen verlieten in een barkas Herne-Bay en verdwenen.

De *St. Genny* was ongeveer 425 ton groot. Het schip werd vergezeld door de sleepboot *St. Cyrus*, en de sloep *Snapdragon*. Ten Noord Westen van Ushant verging plotseling de *St. Genny*. Een officier en drie zeelieden werden door de *Snapdragon* opgepikt.

Het bericht van de ramp werd naar Portsmouth geseind, vanwaar de kruiser *Frobisher* naar de plek van het ongeluk snelde om de *Snapdragon* te helpen.

De oefeningen van de Atlantische vloot, welke van Portland naar Gibraltar was vertrokken voor de voorjaarsoefeningen, zijn wegens de storm 24 uur uitgesteld.

Schepen op drift.

AMSTERDAM, 13 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*) Tallooze schepen zijn van de ankers geslagen. Geen persoonlijke ongelukken. Het Italiaansche stoomschip Valentin Oncado en het Letlandsche dito Skants zijn op Vlieland gestrand.

Molen omgewaaid.

DELFZIJL, 13 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*) Te Siddeburen woei een korenmolen om op het huis van den eigenaar. Niets bleef daarvan heel. De bewoners zijn ongedeerd.

Spoordijk verzakt.

ROTTERDAM, 13 Jan. (*Spec. dienst Bat. Nieuwsblad*). De spoordijk tusschen Moordrecht en Nieuwerkerk is verzakt. Het treinverkeer naar en van Gouda is daardoor gestremd. Herstel kan niet voor Dinsdag(heden) worden verwacht. (Het verkeer naar Gouda en verdere stations zal nu wel over Den Haag worden geleid. — Red. *Bat.*)

De sloot naast de verzakte spoorbaan is droog tengevolge van de grondverplaatsing. Voortdurend wordt zand gestort, tot dusver echter zonder voldoende resultaat.

Cablegrams.

The League of Nations.

Geneva, Jan. 13. Just before the meeting of the League Council, sensation caused by arrest of young Swiss, trying to enter League-headquarters. Swiss found in possession of revolver and blank cartridges. He stated that he wanted to attract the Council's attention.

Also reported that an Italian arrested on railwaystation. The police precautions even stringenter. Any stranger who calling League-secretariat must accompanied by policeman.

At opening of the public session of the Council, Zaleski (Poland) warmly tributed Stresemann, whereto Von Schubert (Germany) responded.

The permanent opium commission meets today under chairmanship of Dame Beatrice Lyall (Great-Britain).

Geneva, Jan. 13. Un importance attached arrest Swiss, who believed weakminded. Apparently he wanted to attract attention to importance finding treatment cancer, whereof his father died.

Geneva, Jan. 13. The arrested Italian described lawyer, living in Paris. He is a notorious antifascist and unable to satisfactorily explain his presence here. He will backsent to Paris.

The Chinese Eastern Railway.

Shanghai, Jan. 13. Ex Harbin reported that the Chinese authorities amazed by a sudden action of the new Soviet manager from Chinese Eastern Railway, in dismissing all Chinese employees, engaged after 10/7/29, when Chinese overtook control railway.

Through traffic between Harbin and Manchuli expected resumed to day. Two trial trains Ex Harbin having successfully reached Manchuli yerterday unincident.

Feetham.

Shanghai, Jan. 13. Feetham and his wife arrived.

The International Bank.

The Hague, Jan. 13. Creditors accepted a new German proposal anent the International Bank.

Germans promised supply names proposed bankers within thirty hours.

Schachts attempt to torpedo conference therefore failed. Delegates severely rebuking him „interfering politics".

Rioting in South Africa.

Carnarvon (Cape-province) Jan. 13. The Mayor, several others Europeans and number natives injured rioting at municipal offices, due native dissatisfaction over holdings on municipal commonage. They inflamed by extremist speeches at mass meeting. The notorious native agitator „professor" Thaele, arrested but escaped.

OFF. BERICHTEN

CIVIEL DEPARTEMENT.

Justitie.

Benoemd: tot opvoedend ambtenaar bij het tucht-, opvoedings- en armwezen en geplaatst bij het landsopvoedingsgesticht te Semarang, J. Ley, ambt. van buitenl. verlof terugverwacht, laatstelijk die betr. bekleed hebbende.

Boschwezen.

Benoemd: tot adspirant-opzichter bij den dienst van het boschwezen a. R. Asgar b. R.E. Asikin c. Soewito d. M. Koestijo a. t/m d. tw. adsp.-opzichter bij genoemden dienst;

tot adspirant-boscharchitect bij den dienst van het boschwezen a. R. Soenggono, b. R. Arismoenandar, c. R. Martojo, d. M. Soetarjo, e. Soekowiono, a t/m e. tw. adspirant-boscharchitect bij genoemden dienst.

Ter beschikking gesteld: van den adviseur van den dienst der bosschen in de buitengewesten, de benoemde houtvester ir. H.G.W. Meys.

Landbouw, Nijv. en Handel.

Benoemd: tot houtvester bij den dienst van het boschwezen in Nederlandsch-Indië ir. H. G. W. Meys, daartoe ter beschikking gesteld van den G.-G. van Nederlandsch-Indië.

(*Zie verder het Vierde Blad.*)

SCHEEPSBERICHTEN

Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 13 Jan.

Ned. ss. „Bondowoso" gez. Oudenhoven, van Calcutta en Belawan, agt. S.M.N.

N.I. ss. „van Goens" gez. Seepers, van Pontianak en Tg/Pandan, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Tjikini" gez. van Rees, van Yokohama en Cheribon, agt. J.C.J.L.

N.I. ms. „Loudon" gez. Martein, van Singapore en Toboali, agt. K.P.M.

Eng. ss. „Nam Yong" gez. Swinton, van Singapore, agt. Kian Gwan.

N.I. ss. „Barentsz" gez. de Rooy, van Singapore, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Pahud" gez. Onwehand, van Belawan Deli, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Bontekoe" gez. van den Berg, van Semarang en Cheribon, agt. K.P.M.

Ned. ss. „Djambi" gez. van Os, van Cheribon, agt. R/L.

N.I. ss. „Siaoe" gez. Stube, van Makasser en Cheribon, agt. K.P.M.

Vertrokken 13 Jan.

N.I. ss. „Speelman" gez. de Roos, naar Muntok, Palembang, Moeara Saba', Djambi en Koeala-Toengkal.

N.I. ss. „Rumphius" gez. v/d Berg, naar Semarang, Soerabaja, Balikpapan, Tarakan, Tg/Redeb en Teloek-Bajoer.

N.I. ss. „Coen" gez. van Tright, naar Bintoehan, Benkoelen en Indrapoera.

N.I. ss. „Kidoel" gez Venema, naar Tg/Panto, Pelaboean Ratte, Tjilaoet Eureum en Genteng.

N.I. ss. „Janssens" gez. Beulcke, naar Oosthaven en Merak.

Eng. ss. „Nam Yong" gez. Swinton, naar Cheribon en Semarang.

Ned. ss. „Bondowoso" gez. Oudenhoven, n/Cheribon, Tegal, Pekalongan, Semarang en Soerabaja.

N.I. ss. „Bontekoe" gez. Tuininga, naar Singapore, Bel. Deli en Penang.

Rotterdamsche Lloyd.

ss. „Merauke" 13 dezer te Tg. Karang thuisreis.

ss. „Soekaboemi" 12 dezer te Soerabaja kustreis.

ms. „K. Inten" 12 dezer te Soerabaja kustr.

ms. „Indrapoera" 13 dezer te Cheribon id.

ss. „Buitenzorg" 13 dezer uit Soerabaja id.

ss. „Blitar" 13 dezer te Palembang id.

ss. „Gorontalo" 13 dezer uit Suez uitreis.

Java China Japan-Lijn.

ss. „Tjimanoek" arr. 13 dezer te Dairen.

D. A. D. G.

ss. „Naumburg" vertr. 13 dezer van Makasser naar Banjoewangi kustr.

ss. „Lueneburg" aangek. 14 dezer te Semarang van Tegal kustreis.

ss. „Karnak" vertr. 13 dezer van Colombo thuisreis.

ss. „Bochum" aangek. 13 dezer te Colombo thuisreis.

ss. „Freiburg" vertr. 12 dezer van Batavia naar Padang thuisreis.

ss. „Altona" aangek. 6 dezer te Amsterdam thuisreis

ss. „Osiris" vertr. 8 dezer van Colombo thuisreis.

ss. „Leuna" aangek. 12 dezer te Amsterdam thuisreis.

Dodwell Castle Line.

ss. „Muncaster Castle" aangek. 14 dezer te Balikpapan van San Carlos uitreis.

Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ss. „Radja" 13 dezer te Makasser kustr.

ss. „Moena" 14 dezer te Semarang id.

ss. „Pr. Juliana" 12 dezer uit Port Said thuisreis.

ms. „P.C. Hooft" 13 dezer uit Sabang thuisreis.

ss. „Salabangka" 11 dezer uit Amsterdam uitreis.

Java New-York Lijn.

ss. „Kangean" 12 dezer uit Belawan.

Java Bengalen Lijn.

ss. „Bondowoso" 13 dezer uit Priok.

Radioverbindingen.

Binnen bereik van Weltevreden-Radio: Bondowoso, Tjitaroem, Merauke, Rumphius, Memnon, Moena, Ophir, Sawahloento.

Passagierslijst

van het ss. *J. P. Coen* van Amsterdam vertrokken, ddo. 17 Dec. '29 en 18 Jan. a.s. te Tg. Priok verwacht, Gezagvoerder D. J. Botje.

Naar Indië.

A. J. M. Adank, mevr. Adank, H. Agerbeek en 2 kn., mevr. M.E. Altman en 2 kn., mevr. W. J. B. André de la Porte, mevr. M. Annyas, mevr. Antes en 5 kn., W. Athelstan Johnson, F. Augenstein, mevr. Augenstein, K.F. Balzar, mevr. Balzar, E. Barnsten, J.G. Bauer, W. Baumann, J. W. Beil, mevr. Beil, mevr. H.I.B. Bekedam en 2 kn, J.H. Bennett, C.J. van den Berge, A.J.J. van den Bergh, I. J. de Bert, mevr. S. J. Bessem, F. A. Bitterlich, J. G. Blok, mevr. Blok en 2 kn, J. A. de Boer, mevr. de Boer en 3 kn, W. Bosch, W. van den Bosch, ir. E.F. Bouman, mevr. G.G. Brittijn, H. Broekhuys, mevr. Broekhuys en 2 kn, A. M. Brouwer, mevr. Brouwer en 2 kn, S. Brouwer, mevr. Brouwer en kd, H. B. Burghoorn, F. Buur, mevr. Buur en 3 kn, P.J.W. Carlier, mevr. Carlier, mej. dr. W. M. Coelingh, J. Companjen, ir. D. J. L. Coninck Westenberg, mevr. Coninck Westenberg en 4 kn, R. O. Cuss, mevr. Cuss en 4 kn, J. Th. van Dam, mevr. van Dam, J. P. A. Dekker, mej. A. S. van Deventer, mej. M. Devereux, ir. E. H. P. Dingemans, R. van Dockum, H. E. C. Dolman, mevr. Dolman, mej. E. Dormaar, I.A. Drielsma, mevr. Drielsma en kd., A. Dijkema, J.W. van Ee, A.M.J. van Eekhout, mevr. van Eekhout en 3 kn, W.J. Ennes, mevr. Ennes, A. H. Th. van Es, A.J. Evers, dr. H. Th. Fischer, W. Flier, mevr. K. Fokkinga en 4 kn, A.C. Forbes Wels, mevr. Forbes Wels, E. Fritsch, N.G. Ganpuley, G. A. Geduld, mr. J. G. Geerlings, mevr. Geerlings en 3 kn, L.J.H. van Giessen, mevr. van Giessen, mevr. E. Gochermann & 2 kn, mevr. G. Gosch, J.C.M. Govers, P. Greebe, mevr. Greebe, mevr. J. L. Grootes en 2 kn, T. Grijpma, mevr. Grijpma, P. Haffter, mevr. Haffter, J. H. H. van Halbeek, mevr. van Halbeek, mej. D. C. Hannington, J. M. Hansen, mevr. A. R. Hansen, mevr. J. H. Harkink en 2 kn, J. F. ten Harmsen, W. ten Have en kd, K. Hemerik, L. von Hemert, W. F. van Heukelom, mevr. van Heukelom, G. van Heuven, mevr. van Heuven en 4 kn, W. van de Hoef, mevr. A. C. Holdert, mevr. A. F. Hollaar en kd, W. Holsboer, H. Th. J. Hoppe, J. Hordijk, mevr. Hordijk, W. Horsman, ir. J. F. van Hoytema, ir. A. G. A. Idenburg, mevr. Idenburg en kd, A. Jansen, mevr. Jansen en kd., mevr. B. de Jong-Vickers, J. Jorna, B. L. Kailola Progas van Geuricke, C.W. Kennedij, J. Khaliffa, mevr. Khaliffa, mej. F. Khaliffa, H. Klein, mevr. Klein en 3 kn, mevr. I.F. Kloet de la Fonteyne, mej. M. L. R. Kool, dr. J. G. Kopp, mevr. Kopp en 3 kn, mevr. de wed. G. L. Ch. Kopp, W. P. C. Krüss, mevr. Krüss, H. Lamster, P. Langenberg, mevr. Langenberg en 2 kn, L. Langendoen, H. W. van Leeuwen, J. Lieverst, M.C. van der Linden, mevr. J.M. Litjens, mevr. A. Lorenz-Verbeek, H.J.J. Lörx, W.A.T. Mackie, mevr. Mackie, D.R. Marshall, mevr. Marshall, F. Marshall, mevr. Marshall, Ch. F. Mathéron, mevr. Mathéron, R.A. May, A. Mead, mevr. J.A. Mentink, mevr. W. S. van der Meulen, S. Meyer, mevr. Meyer en 2 kn, H. Meyerhof, W.C Meynen, A. van Miert, C.D. Milbourne, J.D. Mooney, A. Müller, mevr. Müller, J.G. Mijers, H.F. van Nes, J. Neve, mevr. Neve en 2 kn, mevr. A.H. Nieuwkerk en 2 kn, J.J. Nijhoff, C.A.M. Nijsen, mevr. Nijsen en kd, A. M. Nijzink, mevr. Nijzink en kd, I.A. Oosterbaan, mevr. Oosterbaan en 2 kn, H.J. Otten, H. Pallmann, J.L.H.H. Peeters, H. B. Phillips, mej. A. B. Plantenga, Jhr. Ch. F. van de Poll, Jhr. M.J. Th. van de Poll, mevr. van de Poll en dochter, J.J. Popping, mevr. Popping, A. Prins, mevr. Prins en kd, W. Prins, mevr. Prins en 4 kn, Jonkvrouwe C. J. S. Quarles van Ufford, Jhr. R. Quarles van Ufford, mevr. Quarles van Ufford, G. D. van Ravenswaay, mevr. van Ravenswaay en 2 kn, mevr. A.A. van Reysen, mevr. M. F. Roscoe, mej. P. M. Roscoe, H. E. Rouffaer, mevr. B. R. Rövekamp, A. van der Schaar, mevr. van der Schaar en 4 kn, J. Schwarse, C. A. Schefer, mevr. Schefer en 3 kn, Ch. M. Schoemaker, A.C. van Schuylenburg, mej. J. Sickler, Th. A. E Soekias en dochter, mevr. M. de Soet, H. W. Spruyt, ir. A. J. van Staalen, mevr. van Staalen en 2 kn, F. Stemmer, E. Streckeisen, mevrouw Streckeisen, mevr. de wed. H.M. Suerink, H. L. Suyck, C. N. Swart, J. L. M. van Tekelenburg, mevr. van Tekelenburg, S.D. Teng, mevr. Teng en kd, T.K. Teng, mevr. Teng, mevr. M. N A. Tengnagel, H. W. Thenu, mevr. Thenu en 2 kn, mevr. I. van Thiel, W.H.J.G. Tompson, mevr. Thompson en kd, mevr. C.J. Trijtel, H. Valk, J.D.H. Vane, J. H. J. Visser, C. van Vliet, mevr. van Vliet, J. Vorsteveld, mevr. Vorsteveld, ir. H.W. de Vriendt, mevr. de Vriendt en 2 kn, D. de Vries, mevr. de Vries, D. Wagenaar, W.A. Walop, mevr. Walop, A. Watson, J.H. Welling, mevr. Welling, W. van Westbroek, mevr. van Westbroek, mej. N.W. Chr. Westhof, T.S. Westra, mevr. Westra en 3 kn, mej. E. Weyhenke, mevr. C. Witkamp, H R. Wouden, P.W.J. Wouters, mevr. Wouters, W. N. C. Zomerdijk, mevr. Zomerdijk en kd, J. E. J. Zuur, Y. Zwaag, mevr. Zwaag, J.G. Zweers.

en Uw huisgenooten zullen verbaasd zijn over Uw kookkunst. Wanneer U BLUE BAND gebruikt, ontstaat vanzelf die prikkelende, eetlust opwekkende geur, die het kenmerk is van goed toebereide spijzen. En op een stukje meer of minder behoeft U niet te zien, BLUE BAND is niet duur.

BLUE BAND

2097

GOLDBOTTLE BIER

Importeurs: E. DUNLOP & Co.

2254

Een Ideaal Geschenk

'Celanese' TRADE MARK **Stoffen**

PER METER

'CELANESE' stoffen zijn immer prachtig van kleur, van weefsel, van glans . . . charme en distinctie zijn geweven in iedere glanzende draad. Bij iedere nieuwe wenteling van het rad van de mode, worden nieuwe dessins gemaakt: nieuwe kleuren en subtiele schakeeringen worden toegevoegd aan de magnifieke 'Celanese' collectie; nieuwe weefsels beantwoorden aan de laatste mode. De fijnste 'Celanese' stof kan gedragen en gewasschen worden en opnieuw gedragen zonder iets van haar teere kleur te verliezen, noch van de levendige schoonheid van haar weefsel en glans.

De 'Celanese' collectie omvat: 'Celanese' Dress Satin, Lingerie Satin, Jappe, Foulard, Surah, Marocain, Crepe-de-Chine, Taffetas en de gebreide non-ladder stoffen: 'Celanese' Locknit en Self-stripe.

In geval van moeilijkheid schrijft aan de vertegenwoordigers:
G. HOPPENSTEDT, BATAVIA
Eenige fabrikanten: BRITISH CELANESE LTD
LONDON Engeland

'CELANESE' SUPERSEDES SILK

„CELANESE" op den **zelfkant** is Uw **waarborg!!** 2239

Restaurant „TIONGHOA"
Pantjoran 46, Tel. 1707 Batavia

Het **zindelijkste** en **netste** restaurant van de beneden-stad. Europeesch en Chineesch eten. Ook aan huis bezorgd. 225di

UITSTEKENDE BEDIENING

HAARGROEI

wordt bevorderd door

HUMAGSOLAN

Een geheel nieuwe methode. Gevonden door Prof. Dr. **N. ZUNTZ** en reeds door meer dan 1600 doctoren met succes toegepast

Litteratuur Gratis op Aanvrage 2237

Kerkhoff & Co.
CHIN. VOORSTR. 17 SOERABAIA.

doet U wonderen als U winkelt per

OTEVA-TAXI.

f 2.50 per uur.
Tel. Wl. 1770 t/m 1772.

16Mi

Ontwerpen en uitvoeren van IJzerconstructies voor alle doeleinden.

LINDETEVES-STOKVIS
Afdeeling IJzerconstructie.

2247

Keelpijn is het eerste teeken van een besmettelijke ziekte.

Neem op het eerste teeken van

Keelpijn – *FORMAMINT.*

NEEM, zoodra gij iets van keelpijn bespeurt — ieder uur een of meer Formamint tabletten en laat die langzaam in Uw mond smelten. Dan zal Uw keelpijn spoedig genezen zijn.

In tegenstelling met gorgeldranken oefent Formamint een blijvende bacteriënvernietigende werking uit in mond en keel — en beschermt U zoodoende tegen besmettelijke ziekten, zooals Influenza, Diphtheritis, Roodvonk, enz.

Koop nog heden een flesch. 1825

FORMAMINT

De Keelontsmettende Tabletten.
In alle Apotheken en Toko's.

Raadpleeg Uw Spiegel

Niets ter wereld doet U beter uitzien dan de uitstraling van volmaakte gezondheid. Het tintelt in Uw oogen en geeft kleur aan Uw teint. En niets kan meer bijdragen tot Uw gezondheid — die schoonheid beteekent — dan het geregeld 's morgens genomen glas ENO. Want Eno verzorgt de absoluut noodzakelijke inwendige reinheid op eenvoudige, zekere en onschadelijke wijze.

Dus als de uitspraak van Uw spiegel ongunstig is, neem dan ENO 1 à 2 theelepels in een glas water, 's morgens op de nuchtere maag.

2238

ENO'S
HANDELS **"FRUIT SALT"** MERK

Eenige Imp. v. N. O. I.
JACOBSON VAN DEN BERG & Co.
Batavia — Bandoeng — Samarang — Soerabaia — Cheribon — Makassar
Palembang — Medan — Bandjermasin.

2246

VENDUHOUDER & COMMISSIONNAIR
TIAN BOEN HAIJ
Matramanweg 87. Tel. 380 en 50s Mr.-Cornelis.

Houdt Venduties met Succesvollen uitslag en onmiddellijke afrekening. 2070

TALRIJKE DANKBETUIGINGEN TER INZAGE.

PHONOLA
TROPHONOLA

zijn de volmaakste Kunstspeelinstrumenten ingebouwd in eerste Klas merken. Piano's
vanaf fl. 1400.–
Let dus op den naam Phonola en Trophonola.
Nieuw alleen en uitsluitend verkrijgbaar bij

W. Naessens & Co
BATAVIA · SOERABAIA · SEMARANG · BANDOENG · MEDAN · DJOCJA · DEN HAAG

2245

No. 35 Dinsdag 14 Januari 1930. 46e JAARGANG

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN DERDE BLAD Directeur: G. MOLENAAR

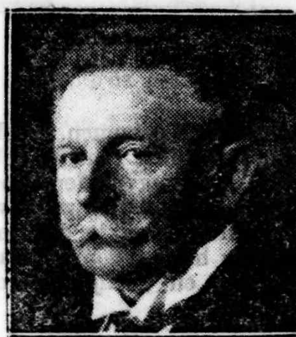
Hugenberg als Radicalisator

door

VILLANUS.

9 December.

Een week van felle gemoedsbewegingen heeft het politieke Duitschland achter den rug. En wel van belangrijke politieke ups en downs.

Dr. Hugenberg.

Het begon zoo goed voor de regeering. Het voorstel van Hugenberg, dat later aan het referendum zal moeten onderworpen worden, kwam in stemming in den rijksdag. De lezer weet reeds den uitslag. Het werd een smadelijke nederlaag voor Hugenberg, des te smadelijker, omdat hij zelf er een zoo jammerlijk figuur bij sloeg. Minister Curtius had tien vragen tot hem gericht; niet alleen antwoordde hij op geen enkele er van, hij antwoordde zelfs heelemaal niet, maar liet een van de mindere goden in zijn partij het woord voeren.

Het was een ongekend optreden van een partijleider in het parlement, vooral in een aangelegenheid, waarbij hij zelf zoo sterk op den voorgrond had gestaan. Het lot van het ontwerp was al bij voorbaat beslecht; trouwens, als de rijksdag het had aangenomen zou het heele referendum overbodig zijn geworden. Maar dat het een zoo jammerlijke nederlaag zou lijden, dat het nog lang niet 20 pct. der stemmen in den rijksdag op zich zou vereenigen, dat had toch niemand durven voorspellen.

Het is de moeite waard, eenige punten uit de voorgeschiedenis, die dit eenigermate kunnen verklaren, nader in oogenschouw te nemen.

Om te beginnen dan is het leiderschap van Hugenberg zelf in de partij een eenigszins vreemd verschijnsel. De Duitsche conservatieven zijn altijd een agrarische partij geweest; protectionistisch, feodaal, maar van sociale maatregelen, zoolang zij den landarbeider niet betreffen, lang niet afkeerig. In de industrie hadden zij, als goede agrariërs, altijd den vijand gezien, die arbeidskrachten van het land naar de steden trok, die de loonen opjoeg, die behoefte had aan goedkoope productie, aan een lagen levensstandaard en dus aan een ruimen invoer van goedkoope buitenlandsche levensmiddelen. De agrariërs daarentegen hadden er belang bij, dat het rijk zooveel mogelijk voor zijn voornaamste levensmiddelen, die in het land zelf werden geteeld, en die daarom tegen de buitenlandsche concurrentie niet alleen met beschermende agrarische rechten, maar zelfs ook met alle transport-bemoeilijkingen beschermd moesten worden.

Wij zijn bij den strijd betrokken geweest, niet alleen omdat het Duitsche protectionisme zich tegen onzen uitvoer en doorvoer richtte, maar ook omdat de invloed der agrariërs het tot stand komen van allerlei kanaalverbindingen, die onze havensteden ten goede zouden zijn gekomen, belette. Ja, zelfs zoover ging hun vijandigheid tegenover het verkeer in het industrieele Westen des rijks, dat zij probeerden, tegen oude internationale verdragen in, op den Rijn een tolstelsel in te richten.

Belang stond tegenover belang, en de groot-industrieel was over het geheel zeer matigjes ingenomen met het beleid van zijn conservatieve landgenooten.

Nu echter ziet men een industriëel naar boven komen in de partij, en haar voorzitter, graaf Westarp, een bejaard, maar nog geenszins oud man, van zijn plaats verdringen. Hugenburg heeft dat vooral kunnen klaarspelen door de Persorganisatie, die hij voor zijn partij heeft weten te scheppen. Publicistisch leeft de partij haast van hem, en wanneer hij haar den steun van zijn bladen zou onthouden, zou de partij wel zeer onthand staan.

Daaruit is te verklaren, dat de op den achtergrond gedrongen feodalen adel zich dat alles liet welgevallen.

Hugenburg trad steeds meer als partijpaus op, die het stelsel van ketterjachten ging invoeren. Zelfs in particuliere brieven mocht geen twijfel aan de juistheid van zijn beleid worden uitgesproken, anders ging de zondaar de partij uit.

Hugenberg was, door zijn bladen, die ten deele een bijzonder onaangenamen toon erop na houden, aan demagogie en luidruchtigheid gewend geraakt. Hij had een menigte noodig, en hij zag de mogelijkheid, die voor zijn plannen bijeen te krijgen door zich te vereenigen met de nationaal-socialisten van Hitler en consorten. Dat waren chauvinisten zooals hij en een groot gedeelte der zijnen. Zij zouden hem helpen om van zijn referendum tegen het plan-Young een groot succes te maken.

Dit zoeken van steun en samenwerking bij de nationaal-socialisten, moest velen bedaarden conservatieven wel zeer onprettig aandoen. Immers, die heeren zijn pure revolutionnairen. Van hun revolutionnaire plannen maken zij volstrekt geen geheim.

Verder zijn zij zeer radicale socialisten op het communistische af; slechts tegen het „joodsche" Marxisme hebben zij bezwaar, maar nu aanvaarden zij dan maar het radicale socialisme zonder Marxisme. Het wordt er niet onschuldiger door. Zij noemen zich N.S.D.A.P. National-sozialistische deutsche Arbeiterpartei). Dit laat aan duidelijkheid niets te wenschen over. Monarchisten zijn zij niet; sedert zij het in Beieren aan den stok hebben gekregen met het huis Wittelsbach, hebben zij zich soms zeer vijandig tegenover het monarchisme uitgelaten. Zij zeggen: „gewezen monarchen kunnen zeer goed worden opgenomen in onze gelederen, mits zij zich, zooals ieder ander lid, aan de partijtucht onderwerpen".

Terwijl zij aan den eenen kant een gelijke of in ieder geval een gelijkere verdeeling van de rijkdommen eischen, staan zij aan den anderen kant weer in nauw contact — soms zelfs in officiëel contact — met de fascisten, van wie zij ook uiterlijke vormen hebben overgenomen.

Met deze partij ging nu Hugenberg een verbond aan. De nationaal-socialisten maakten er volstrekt geen geheim van wat zij daarmede bedoelden. Zij zeiden ronduit: Iedere partij, waarmede wij samengaan, wordt door ons opgezogen. Zoo is het de Volkschen vergaan en zoo zullen wij nu ook de conservatieve gelederen naar ons toetrekken.

Dit is hun, naar den lezer uit den uitslag der gemeenteraadsverkiezingen in Pruisen reeds gebleken zal zijn, totnogtoe niet onaardig gelukt. Er was trouwens weinig anders te verwachten. Immers, juist het revolutionnaire, het socialistische in de partij moest vele aanhangers der conservatieven bestand maken tegen het overigens zoo aanlokkelijke extreme nationalisme van de nationaal-socialisten en tegen hun, voor zekere gemoederen, zeer pakkende leuzen. Nu komen de groote, aartsconservatieve leiders zelf en sanctionneeren dat allemaal door hun bondgenootschap. Het resultaat kon niet twijfelachtig zijn.

Hugenberg moest, terwille van de nationaal-socialisten bovendien, in den door hem ontworpen tekst voor het referendum het beruchte vierde artikel opnemen, dat tuchthuisstraf voorschrijft voor de ministers, die het plan-Young zouden onderteekenen. De nationaal-socialisten hadden zelfs opknoopen als straf op die onderteekening willen zetten, maar dat vond Hugenberg toch te kras. Zonder een dergelijk artikel deden de nationaal-socialisten niet mee, maar met tuchthuis namen zij ten slotte genoegen.

Dit vierde artikel maakte direct het heele voorstel onmogelijk, omdat het ook Hindenburg betrof. Dat moest worden veranderd. Maar op de ministers bleef het toepasselijk.

In de conservatieve partij zijn vele kalme en bezadigde mannen, die Hugenberg wezen op het onmogelijke van het vierde artikel, en hem waarschuwden, dat dit de oorzaak zou worden van een splitsing in de partij. Hugenberg echter kon en wilde niet terug. Zoo kwam dus het ontwerp in den rijksdag.

Daar brak nu de oppositie in de partij los. Een aantal belangrijke conservatieven bleef opzettelijk weg, anderen weigerden te stemmen voor het vierde artikel van het ontwerp, zoodat dit een nog veel magerder aanhang vond dan de rest van het ontwerp. Dit was niet het ergste. Maar het kwam tot openbaren opstand in de partij.

De opstandelingen werden door het partijbestuur uit de partij gezet. De oude, bekwame en ervaren voorzitter van de rijksdagfractie, de als partijvoorzitter door Hugenberg verdrongen graaf Westarp, vroeg zijn ontslag uit eerstgenoemde functie, maar verklaarde zich nog bereid, lid van partij te blijven. Andere mannen van groot aanzien hebben zich echter vierkant aan het gezag van de tegenwoordige partijleiding onttrokken. Daaronder zijn gewezen ministers, zooals de bekende von Keudell, een man van wien men zich niet niet kon voorstellen dat hij zonder de conservatieve partij zou kunnen bestaan, verder de bekende prof. Hoetzsch, de beste specialiteit voor buitenlandsche politiek der conservatieve partij.

Een heele reeks mannen van groot gezag of van invloed onder de jongeren heeft Hugenberg op deze wijze verloren.

Dat is het resultaat geweest van zijn politiek, om van de conservatieve partij, een partij met zoo glorierijke tradities, waarin zooveel politiek verstand in den loop der jaren verzameld is geweest, een soort fascistische of bolsjewieksche organisatie te maken, waarin één man voor allen denkt, en de anderen slaafs moeten volgen; van een politiek bovendien, die de partij aan den leiband bracht van een bedenkelijken kwajongenstroep als die der nationaal-socialisten.

Er zal zich nu een kleine conservatieve partij vormen, voornamelijk uit intelectueelen bestaande, die zich zal schikken in den bestaanden staatsvorm, en pogen zal positieve politiek te betrachten. Daarnaast zal dan de partij van Hugenberg staan, die steeds meer door de extreme groep zal worden weggezogen.

Het tableau is, ook van buitenlandsch standpunt beschouwd, zeer onverkwikkelijk. Immers, door dit uiteenvallen van de bezadigde behoudenden kunnen de revolutionnaire elementen van rechts slechts winnen. Men krijgt dan een radicalisatie van de nationalistische beweging, die niet anders dan onrust teweeg kan brengen, en die de Duitsche regeering vroeg of laat tot krachtige maatregelen zal moeten dwingen.

Want geen regeering kan op den duur dulden, dat zich in het land een aan het wettig gezag vijandig leger gevormd heeft en op militairen voet en met militaire uitrusting legeroefeningen houdt. Een bewind dat der revolutie vrijheid van exerceeren gaf, zou misdadig zijn tegen het volk, dat op die manier den burgeroorlog tegemoetgeleid wordt.

Hugenberg zou deze week zijn referendum den op zich zelf reeds overbodigen nekslag hebben gegeven, als niet een man, die steeds meer als politiek „Streber" zich doet kennen, de wilde oppositie een grooten dienst had bewezen. Daarover in een ander artikel.

(Nadruk Verboden).

BUITENLAND.

Ward Hermans en de Utrechtsche Publicaties.

In de Kamer is het tot stormachtige tooneelen gekomen, toen de Waalsche afgevaardigde, Hubin, den Vlaamschen nationalist Ward Hermans verweet, de bekende documenten, die gepubliceerd werden in het *Utrechtsch Dagblad*, vervalscht te hebben. Nadat minister-president Jaspar verklaard had, dat Vlaanderen het recht had voor zijn cultuur op te komen en dat zulk een politiek slechts kon bijdragen tot de versterking van België, dat thans een moeilijken tijd doormaakte, riep Hubin uit, dat op de banken der Vlaamsche nationalisten verraders en vervalschers zaten.

Ward Hermans sprong op en verlangde van Hubin een verklaring, wien hij daarmede bedoeld had. „Jullie!" antwoordde Hubin, waarop de fronters als één man opsprongen en onder stormachtig protest van den voorzitter eischten, dat Hubin zijn beschuldiging terug zou nemen, of tot de orde geroepen zou worden.

Het rumoer duurde geruimen tijd, zoodat de voorzitter zich genoodzaakt zag, de zitting te onderbreken. Tijdens deze onderbreking kwam het tot een nieuw incident tusschen Ward Hermans en een katholiek afgevaardigde, die Hermans verweet, dat hij de publicaties in het *Utrechtsch Dagblad* vervalscht had.

Hermans antwoordde daarop dat de afgevaardigde dan maar eens aan den minister moest vragen, of hij de documenten inderdaad had vervalscht.

Een Schietpartij tusschen Communisten en Fascisten.

Bij de achtervolging van den communist Donati, die te Faenza de 2 fascisten Silavagni en Bocci had doodgeschoten, is het, gelijk reeds geseind werd, tot een schietpartij tusschen de achtervolgers en Donati gekomen, die daarbij door zijn familieleden werd geholpen. Acht fascisten hadden Donati tot zijn geboortehuis in de buurt van Santa Lucia achtervolgd. Toen zij zijn uitlevering verlangden, werden zij uit het verbarricadeerde huis en ook uit een naburig huis beschoten, zoodat 7 hunner gewond werden. Slechts een kon ontkomen en de tijding van het gebeurde naar Faenza brengen.

Terstond werd een strafexpeditie uitgezonden, die Donati en zijn familieleden arresteerde en de gewonden naar een ziekenhuis vervoerden.

De bizondere rechtbank zal ten spoedigste bijeenkomen, om de zaak te behandelen. Donati was enkele maanden geleden uit de gevangenis ontslagen en had sedert Silavagni voortdurend bedreigd, die zich daarvan echter niet veel had aangetrokken.

De Stormschade in Engeland.

Omtrent de schade en onheilen, door den storm in Engeland aangericht, lezen wij in de mailbladen nog het volgende:

Door het instorten van een kerktoren in Glasgow werden drie personen ernstig gewond. In sommige streken werd het verkeer geheel belemmerd door omgevallen boomen en door weggeslagen stukken weg. De meeste zorg wekt echter het voortdurend zwellen van de rivieren. In totaal is in het Theemsdal in 10 weken evenveel regen gevallen als anders gemiddeld in de zes wintermaanden samen. Honderden werklieden waren voortdurend in de weer de waterkeeringen vrij te houden.

Te Londen zijn 13.000 telefoonlijnen beschadigd, terwijl 22 kabels naar het vasteland, voornamelijk die naar Frankrijk, buiten werking werden gesteld.

Voor de eerste maal is de koninklijke trein, waarmee de koning en koningin van Sandringham naar Londen reisden, te laat aangekomen. Tengevolge van de hevige winden arriveerde de trein 20 minuten over den vastgestelden tijd.

De Engelsch-Fransche Verhouding.

Minister Henderson heeft het woord gevoerd aan een banket van de United Association of Great Britain and France te Londen. Hij behandelde daarin de Fransch-Engelsche betrekkingen en wees er op, dat beide naties niet buiten elkaar kunnen. Terwijl men 25 jaar geleden in Engeland in Frankrijk nog den natuurlijken tegenstander zag, omdat men meende, dat twee naburige staten niet in goede verstandhouding met elkaar konden leven, heeft zich thans een geheele omkeer in de opvattingen voltrokken en beschouwen de naties zich als een internationale gemeenschap, wat voor een groot deel aan de oprichting van den Volkenbond te danken is.

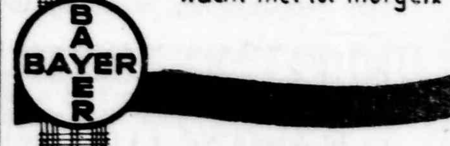
Plotselinge Dood tijdens het Sklarek-onderzoek.

„Obermagistratsrat" Schalldach, is terwijl hij door den regeeringscommissaris Tapolski over de Sklarekzaak werd verhoord, plotseling aan een hartverlamming overleden.

Waarschijnlijk heeft hij zich door de verhooren van den laatsten tijd zoo van streek gemaakt, dat zijn gezondheid daaronder heeft geleden.

Ook tegen Schalldach was een disciplinaire instructie geopend, doch deze stond op het punt ingetrokken te worden, daar hij zich voldoende had kunnen zuiveren van het hem ten laste gelegde.

FEUILLETON.

DOODEMANS ROTS.

Naar het Engelsch van

T. QUILLER-COUCH.

(Slot.) 35)

Toen, met een langen, gerekten zucht, lichtte hij het knarsende deksel op. Wij beiden keken er in met groote oogen, die bijkans verblind werden van hetgeen wij zagen.

Want dit was het wat wij aanschouwden:

Eerst niets dan een gloed van uitschietende stralen die glansden, schitterden en stralen schoten van allerlei kleuren — rood, violet, oranje, groen en donker karmozijn. Daarna zag ik langzamerhand dat al deze schitterende kleuren kwamen uit een verzameling van allerlei steenen, groote en kleine, maar te zamen vertegenwoordigend een onnoemelijke waarde.

Ik haalde even adem en keek weer toe. Diamanten, robijnen, safieren, amethisten, opalen, smaragden, turkooizen en een onnoemelijk aantal andere steenen lagen op een ruwen hoop door elkaar en schitterden alsof zij verheugd waren het hemellicht weer te zien. Sommige steenen waren gepolijst, andere ruw, sommigen tot colliers en kettingen geregen, anderen gezet in ringen of armbanden en barbaarsche sieraden; daar lagen ze — een rijkdom, die eens menschen verwachting, der vorsten droomen verre te boven ging.

De kist was vijf voet lang en drie breed, het was of de juweelen lagen in een soort van lade of ijzeren bak, die in zee gezonken was. In den hoek was een afzonderlijk ijzeren vierkant kistje met een ijzeren deksel. Toen wij met opengesperde oogen toekeken, haalde Colliver diep adem, een zucht van voldoening en gierigheid, en lichtte het dekseltje op.

Onmiddellijk vertoonde zich een rijke stroom karmozijn licht, rein en indrukwekkend, schitterend, uitstralend; de stralen schenen zich te concentreeren in een gloeiend, vlammend hart, overgaande in onpeilbare diepten van purperen gloed. Kalm en schitterend lag hij daar, alsof er geen vloek rustte in die diepe diepten; sterker dan eeuwen, onvergankelijk en zegevierend, wreed; de Groote Robijn van Ceylon!

Met een zucht van genot strekte Colliver de hand er naar uit toen ik de mijne met kracht op zijn schouder legde en opsprong. Het was gedaan met mijn geduldig wachten.

Hij uitte een gil van ontzettenden schrik, sprong overeind en stond oogenblikkelijk tegenover mij. Reeds was zijn mes half uit zijn gordel getrokken; reeds had hij een sprong vooruit gedaan toen hij mij zag staan vlak boven hem.

Met bloot hoofd stond ik daar in het maanlicht, het bleeke licht viel op mijn mes en op mijn bloote borst en vastberaden gezicht. Blootshoofds, terwijl de wind speelde met mijn haren wachtte ik af dat hij zou toespringen. Maar die sprong kwam nooit. Hij deed één stap vooruit en toen sloeg hij de oogen op en keek mij aan en hij deinsde terug en sloeg de handen voor zijn gezicht. Langzaam terugdeinzende met opgeheven handen en opengesperde oogen zag ik zijn oogballen verstijven, bevriezen en in twee steenen veranderen, terwijl een schor, knarsend geluid over zijn lippen kwam, zonder woorden, zonder beteekenis.

En toen terwijl ik hem bleef aanzien met moorddadige plannen, duidelijk zichtbaar op mijn gelaat, hoorde ik een verschrikkelijken gil, een schreeuw die de meeuwen in hun sluimering deed opschrikken en meermalen door de echo's herhaald werd — een schreeuw met geen enkel ander geluid te vergelijken — een onmenschelijke ontstellende gil.

Toen volgde stilte, de laatste echo stierf weg en hij viel.

Toen hij neerviel in den kuil deed ik een stap vooruit en keek over den rand. Hij lag nu op handen en voeten voor de kist en wroette met de handen in den schitterenden hoop kostbare steenen, hij nam ze op met volle handen en terwijl zij als schitterende regendroppels door zijn vingers stroomden, mompelde hij onverstaanbare woorden en neuriede een liedje.

„Colliver — Simon Colliver!" riep ik. Hij lette er niet op — maar ging voort met zijn diamanten en robijnen en hij zag ze aan met gretige blikken en liet ze weer neervallen bij den hoop.

„Simon Colliver!"

Ik sprong in den kuil naast hem en legde mijn hand op zijn schouder. Hij bleef een oogenblik staan, toen keek hij op met een afwezigen blik in zijn diepe oogen.

„Colliver, ik moet een woordje met je spreken."

„O ja, ik ken je wel. Je bent Trenoweth, dat spreekt van zelf; Ezechiel Trenoweth komt terug om zijn schat. Maar je komt te laat, te laat! Je bent dood — ha, ha! dood en vergaan.

„*Want zijn schitterende oogen zijn de prooi van de zee.*
En zijn vingers grijpen in 't zand, mijn vrienden!"

„Aha! Zijn vingers grijpen in 't zand. Hier is mooi zand! Zand van allerlei kleuren, kijk, kijk hoe mooi ze schitteren!" En weder liet hij de kostbare steenen door zijn vingers gaan.

„O, ja!" ging Colliver een oogenblik later voort, terwijl hij de oogen opsloeg, „o ja, ik ken je wel, Ezechiel Trenoweth, natuurlijk. Of is het Amos of Jasper? Het doet er niet toe, ze zijn allemaal dood. Ik heb den laatste van jullie verleden jaar gedood — o neen, het was gisternacht; allemaal dood.

„En de duivel nam zijn deel, mijn vrienden!"

Zijn deel, zijn deel! Kijk maar, kijk eens hier! Ik had zooeven een schedel in mijn hand, John Railton's schedel, maar er waren geen oogen in.

„Want zijn schitterende oogen liggen in zee —"

Waar is die schedel gebleven? Kom, ik zal er een paar schitterende oogen in zetten — hier heb je een paar die veranderen van kleur wanneer ze bewegen. Waar is die schedel? Geef hem aan. O, neen, ik herinner mij, ik heb hem verloren. Het doet er niet toe, ik zal hem wel vinden. Hier zijn oogen genoeg als je den schedel soms vindt. Kijk deze groote roode! Dat is een schitterend vurig oog."

En hij strekte zijn hand uit naar den Grooten Robijn. Maar ik greep hem bij de vuist. Hij was mij echter te vlug af, met een scherpen gil en een knarsend geluid van zijn tanden maakte hij zijn hand los en hield hem op zijn rug.

En toen eensklaps, terwijl ik met hem vocht, wierp hij mij achteruit met zijn linkerhand en met een zwaai wierp hij met zijn rechterhand den grooten juweel in het water. Ik zag hem in de hoogte vliegen en met een langen zwaai als een vlammende boog nederdalen als een regen van vuur in de golven. Een plof, een lichtstraal en hij was verdwenen — verdwenen misschien tusschen de verrottende overblijfselen van hetgeen eenmaal de „Belle Fortune" was geweest of tusschen de doodsbeenderen van het scheepsvolk. Daar ligt hij nog heden zoover ik weet, daar onder het water zal hij zijn helsche schoonheid en liefelijkheid voor altijd bewaren.

Eenmaal heb ik in zijn roode hart gekeken en dit was het wat ik las: verraad, begeerigheid, roofzucht; strijd en moord en plotselinge dood; middernachtelijk getier en vergif in den beker, een vloek die luidde: Evenals het hart van den Robijn rood is als bloed en de oogen als een vlammend vuur, zoo zal het wezen voor hen die er zich van willen meester maken: Vuur zal hun deel wezen en bloed hun erfdeel voor immer."

Van dien vloek waren wij de beide eenige overlevenden. En wat waren wij, dien nacht toen wij daar stonden aan den oever der zee met dien laatsten helleglans nog schitterend in onze oogen?

De eene een eenzame en gebroken man, de andere...

Ik keerde mij om en keek naar Colliver. Hij zat gedoken tegen den rand van den kuil. Met zijn donkere oogen keek hij mij peinzend aan. Er was niet meer gezondheid van geest, niet meer

Uit het Parlement.

(Van onzen correspondent).

Stille luidsprekers.

Nu ons, op het oogenblik waarop ik dezen brief verzend, nog slechts een week scheidt van den dag, waarop de Kamer op Kerstreces gaat, is het waarlijk niet meer voorbarig te constateeren, dat dit jaar de begrootingsdebatten over het algemeen wel buitengewoon weinig belangrijk zijn geweest. De vacantie treedt dit keer al vroeg in, niet alleen doordat de Indische begrooting eerst na Kerstmis aan de orde komt, maar ook dank zij het feit, dat straks de Haagsche Conferentie haar tenten in het Tweede Kamergebouw zal opslaan. Met het oog daarop zijn er nog eenige voorbereidende maatregelen in het gebouw te treffen, waarmee men zoo spoedig mogelijk wil beginnen.

Gezien het allesbehalve interessante wat we in de afgeloopen weken moesten aanhooren, kunt gij u dus zeker wel voorstellen, dat degenen, die gedoemd zijn om te luisteren naar de beraadslagingen onzer afgevaardigden, geenszins rouwig zijn over deze vroege vacantie. We hopen nu alleen maar, dat in 1930 de geluid-versterkers in vasten dienst zullen treden, want het dient gezegd, dat zulks in ons Parlement, waar het gros der dames en heeren de kunst van het behoorlijk spreken niet machtig is, voor het auditorium een kolossale vooruitgang zal beteekenen.

De meeste leden, die het woord voeren, leggen geen of uiterst geringe bedrevenheid aan den dag wat hun voordracht aangaat. Ongearticuleerd, binnensmonds prevelen is in de kamer aan de orde van den dag. En dus mag men den vorderingen der techniek dankbaar zijn, dat er een middel bestaat om het publiek niet langer tot slachtoffer van de slecht-sprekende volksvertegenwoordigers te maken.*)

Intusschen was het van voorzitter Van Schaik heel goed gezien, dat hij het laatst alleen maar bij één proef liet. Want stelt u eens voor, dat we gedurende heel het begrootingsdebat duidelijk hadden kunnen verstaan, wat er zoo al gezegd is en dat luide de vele onbeteekenende redevoeringen op de tribunes geklonken hadden. Neen, dat ware al te erg geweest en zoo verdient de president warme hulde en dank voor dit staaltje van fijne takt!

* *

De motie Ter Laan.

Slechts een hoogst enkele maal beleefden we eens even iets, wat de aandacht waard mocht heeten. Zoo was het uit een politiek oogpunt zeer zeker merkwaardig, wat de democratische vleugel der Katholieken deed, toen de heer ter Laan bij de algemeene beschouwingen de stoutigheid had uitgehaald een motie ter tafel te brengen, waarin op salarisherziening werd aangedrongen.

Op grond van heel hun optreden voor en tijdens de verkiezingen hadden de democratische Katholieken, zooals dr. Moller, Max v.d. Pol en dergelijken, met ter Laan mee moeten gaan. Maar jawel, van deze motie wilde het Kabinet niets weten en dus.... hielpen alle Katholieken braaf mee de motie te verwerpen. „Rechts richt u", sprak le petit coporal catholique, en daar gehoorzaamde me de gansche democratische vleugel onmiddellijk, pink op den naad van de broek. Is er wel één leider, die of als het er om gaat, zoo den wind onder heeft als Monseigneur Nolens?! Voorzitter Van Schaik zat even te droomen, dacht terug aan zijn jeugdzonden, toen hij met een negental makkers het gewaagd had de vlootwet te helpen verwerpen. Nu ja, iedereen begaat wel eens 'n misstap in jeugdige onbezonnenheid, en al had hij bij het aanvaarden van zijn praesidium te kennen gegeven, dat reeds in het eerste zittingsjaar groote dingen gebeuren moeten, hij zal naar alle waarschijnlijkheid evenmin als de Mollers, de v.d. Pols enz. tegen den commandant van het Katholieke leger in, de noodige ondernemingslust aan den dag leggen om groote dingen, zoo zij uitblijven, af te dwingen.

* *

De Minister van Justitie.

Bij Justitie was er eenig leven in de brouwerij door de kritiek, welke terecht het optreden van recherche, staande en zittende magistratuur in verband met de Giessen-Nieuwkerksche zaak gewekt had. De rechtercommissaris in Dordt had zijn taak wel op uiterst matige wijze opgevat en het ergst van al is tenslotte de geschiedenis met het geheim dossier geweest. Minister Donner bleef echter in gebreke het gebeurde buitengewoon scherp te veroordeelen. Hij poogde veel te veel hier en daar nog een en ander te vergelijken. Daar kan de Kamer niet tegen en zoo kreeg hij onaangename opmerkingen te slikken, al wilde men nog niet tot het uiterste, verwerping van de begrooting, overgaan. Ook de manier, waarop hij zich uitliet over een buitensporig ongepast optreden van den president van de rechtbank in den Bosch, die zich door Katholieke hartstochten had laten verleiden om bij de behandeling eener echtscheidingskwestie zijn boekje verre te buiten te gaan, bleef beneden hetgeen men van dezen anders niet schuchteren bewindsman had mogen verwachten. Geen wonder dus, dat deze Excellentie, tot dusverre enfant cheri in de Kamer, minder vriendelijke woorden moest aanhooren. Het was hem bepaald aan te zien, dat hij dit niets prettig vond.

Intusschen is nu maar te hopen, dat hij uit wat er zoo al werd opgemerkt, tenminste deze les zal trekken, dat er eens wat meer bij benoemingen op de *capaciteit* van de sollicitanten en wat minder op hun godsdienstige of politieke gezindheid, of op hun vrienden- en familierelaties gelet dient te worden. In dit verband moge ik u een sprekend staaltje mededeelen van de opvattingen, welke er ten dien aanzien bestaan. In een rechtbank eerste klas is de plaats van rechter open. Een van de sollicitanten wordt door den president zeer hupsch ontvangen, doch tegelijkertijd verneemt hij, dat zijn kans nihil is, want mr. X., een mede-sollicitant die eenige jaren jonger was, zou het worden. „Hij is een schoonzoon van onzen burgemeester en dus..;" ziet daar wat de president niet meer dan natuurlijk vond en met hem blijkbaar ook de minister, die tot de benoeming overging.

* *

Verdeeling der baantjes.

Bij een ander begrootingshoofdstuk, dat van Binnenlandsche Zaken, gaf de premier een theorie omtrent het verdeelen van de burgemeestersposten ten beste, die duidelijk liet zien, hoe bijkans nooit meer iemand van liberalen huize voor de functie van burgervader in aanmerking zou kunnen komen.

Het tegenwoordige Kabinet zoekt inderdaad zijn kracht vooral in het bezetten van posten door geestverwanten. Toch moet men nu weer aan den anderen kant niet in de fout vervallen, *elke* benoeming direct te brandmerken als een die aan partij- of richtings-overwegingen te danken zou zijn. Ik denk hier aan de m.i. ongerechtvaardigde kritiek, welke de heer v. Boetzelaer bij de debatten over koloniën liet hooren in verband met de benoeming van majoor Van Slobbe tot gouverneur van Curaçao. De heer Van Slobbe is een flinke figuur, een man van energie en van breed inzicht tevens, iemand, die aardig wat in zijn mars heeft en over tal van eigenschappen beschikt, welke hem tot een uitstekend bestuurder kunnen maken. Het zijn deze goede eigenschappen, die op hem de keuze deden vallen, en hij is niet voor alles benoemd, omdat hij Katholiek is. Allicht zal hij de kans krijgen om het er beter af te brengen dan zijn voorganger. Toch leek het mij gerechtvaardigd, wat de heer Feber ten diens aanzien in het midden bracht.

De situatie waarvoor hij is komen te staan, was allesbehalve gemakkelijk en het is nog heelemaal niet zeker, dat iemand, die meer de neiging gekoesterd zou hebben om een heldenrol te vervullen, een resultaat had kunnen bereiken, dat een minder katterige stemming zou hebben verwekt, dan waarin men thans wel moest komen te verkeeren.

Maar vooral heeft men, zooals ir. Feber zeide, in het oog te houden, dat de heer Fruytier van verzet heeft afgezien na en op advies van... den militairen commandant. Van militaire zijde, zoo blijkt ook wel uit het gepubliceerde relaas, is wel de meest trieste houding aangenomen.

Intusschen slaagde de heer Wijnkoop er in weer eens te laten zien, hoezeer hij toch wel recordhouder is en blijft van het zeggen van dolle dingen. Wat dit communistisch Kamerlid tenminste bij elkaar gefantaseerd heeft omtrent de stille kracht van Colijn en de Petroleum, die feitelijk de heele aanslag van Urbina geënsceneerd zouden hebben, overtrof wel het gekste wat we ooit uit 's heeren Wijnkoop's mond mochten opvangen. Trouwens hij had het heelen middag, waarop Koloniën werd afgedaan, op zijn heupen. Zoo verklaarde hij zich bv. tegen het werk, dat professor Moresco thans in Volkenbondskringen doet en wat Indië alleen maar ten goede kan komen; dat was allemaal slechts werk, dienende om te verhinderen dat men er in de Volkenbondsstad achter zou kunnen komen, hoe slecht het wel met de Indonesiër gesteld is... *Also sprach* David Wijnkoop. In zijn isolement zocht hij zijn kracht, toen hij in zijn eentje tegen het elfde hoofdstuk stemde.

*) De Volksraad is de Tweede Kamer dus op dat punt voor. Wij hebben hier geluidsversterkers. Alleen: zij worden helaas niet altijd gebruikt. Zoo waren zij o.a. op 10 Januari buiten werking gesteld. — *Red. Bat. Nwsbl.*

Nieuwe Kerken.

Het nieuwe kerkgebouw van de Geref. Kerk van den Haag-West aan de Zuiderpoortslaan.

NEDERLAND.

De R.K. Staatspartij en de Verdediging.

De prae-adviezen inzake het militaire vraagstuk gaven in de onlangs gehouden vergadering van den Partijraad der R.K. Staatspartij aanleiding tot breedvoerige besprekingen.

De debatten.

De heer J. Jansen, Haarlem, stelt vast, dat de prae-adviezen ook vóór den oorlog hadden kunnen zijn geschreven. De prae-adviseurs hebben te weinig den nadruk gelegd op de wezenlijke gruwelijkheid van den oorlog. Ook aan de godsdienstige en zedelijke ellende is veel te geringe aandacht geschonken.

De heer mr. H.W. de Vink, Utrecht, stelt de vraag, of gemeenschappelijke conclusies wel passen op de beschouwingen van ieder der inleiders persoonlijk.

De heer Th. Schaepman, lid der Tweede Kamer, kant zich tegen generaal Van Munnekrede, die het zoekt in vermeerdering van bewapening. Den aanval op het vooroefenings-instituut slaat spr. af door er op te wijzen, dat deze instelling een aanzienlijken druk van de bevolking wegneemt. Spr. is voorts tegen vermeerdering der artillerie en uitbreiding van het beroepskader.

De heer A. Barth, Rotterdam, wil terug naar een bewapening, welke slechts noodig is voor de handhaving van de orde in den Staat.

De heer mr. A. Brandsma, Zwolle, zou den dienstplicht voor oefening in rustige tijden willen voorschrijven, maar in oorlog ieder vrijlaten om zich beschikbaar te stellen. En als er dan niet genoeg zich aanmelden, kan het verplicht worden gesteld. Spr. vraagt den militairen inleiders, of er nu wezenlijk niets te bezuinigen valt.

De heer Ch. v.d. Bilt, lid der Tweede Kamer, acht een zeegaande vloot politiek en financieël onmogelijk. *Evenmin kunnen wij een vloot betalen die Indië afdoende beschermt.* Spr. wil dus volstaan met conserveering van het kleine materieël, waarover de marine beschikt.

De heer W. Nieuwenhuis, Amsterdam, karakteriseert de prae-adviezen als: *Im Westen nichts Neues!* Spr. klaagt er over, dat de prae-adviseurs lijden aan overschatting van den oorlog en concludeert, dat de prae-adviezen slechts een paraphrase zijn van het Katholiek Staatsprogram.

De heer A. v. d. Steen, Nijmegen, is voorstander van een behoorlijk geoutilleerd leger en vraagt in het bizonder bescherming van West-Indië.

De heer A. Angenent, Den Helder, waarschuwt tegen de militairistische tendenz, welke uit de prae-adviezen spreekt.

De heer Max van Poll, lid der Tweede Kamer, geeft als zijn meening te kennen, dat de voornaamste vraag deze is: Is in Nederland een oorlog rechtvaardig, als men de middelen en de gevolgen in het oog vat? Indien oorlog geoorloofd is, zoodra een moreele kans op succès ontstaat, hebben de militairen feitelijk de beslissing. En daartegen waarschuwt spreker.

De heer mr. H.M. van Lanschot, waarschuwt tegen eenzijdige ontwapening. Dat heeft zoo weinig met democratie te maken, dat zelfs Finland tot de tanden gewapend is. Het geval-Curaçao noemt spr. voor ons als koloniale mogendheid bedroevend. Welke groote lijn, vraagt spr., moeten wij trekken in het militaire vraagstuk? Voor een rechtvaardigen oorlog hebben wij eerbied, maar spr. waarschuwt tegen het nemen van uiterste maatregelen.

Pater mr. D. Beaufort meent, dat als regel oorlog ongeoorloofd is.

Ten aanzien van de vraag: is de moderne oorlog gerechtvaardigd? verklaart hij, dat hem nooit iets anders dan een defensieve oorlog voor den geest heeft gestaan.

Generaal P.J. van Munnekrede wijst op den oorlogsgeest en het gebrek aan vertrouwen, dat zich alom in Europa voordoet en concludeert daaruit, dat weerloosheid ook hier een ernstig gevaar zou beteekenen. Hij toont zich voorstander van een verdediging der grenzen.

Slotwoord van dr. Nolens.

In zijn slotwoord dankt de voorzitter de inleiders, die waardevol studie-materiaal hebben geleverd. Vooral spoort hij er toe aan, dat men niet zal vergeten, dat dit vraagstuk zoowel een nationale als een internationale zijde vertoont. De politieke bestuurders hebben den duren plicht voor onze zelfstandigheid te waken.

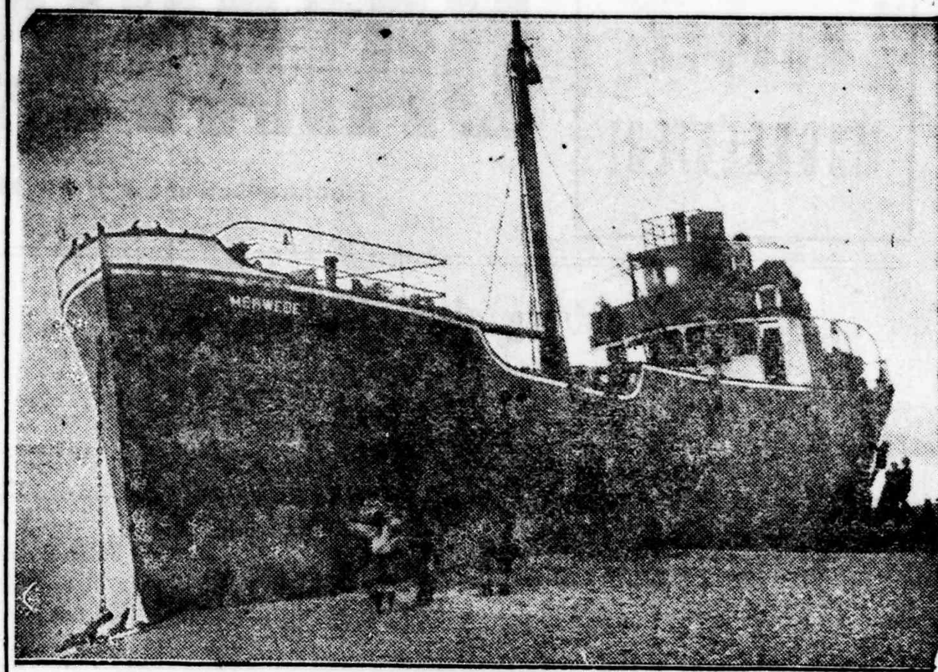
Belooning geweigerd.

Na aankomst van den trein uit België aan het station te Roosendaal werd door een der douane-ambtenaren aldaar in de visitatiezaal een portefeuille met 13.000 dollar aan inhoud gevonden. Dadelijk werden door de betrokken ambtenaren de noodige stappen gedaan, om den eigenaar, vermoedelijk een Amerikaan, die eenigen tijd tevoren de contrôle was gepasseerd, terug te vinden. Toen men den man vond, had deze het verlies nog niet ontdekt. Hij wilde den eerlijken vinder een belooning van 60 dollar geven, doch dit werd door den ambtenaar pertinent geweigerd.

De Amerikaan kocht toen bij den restaurateur een kist sigaren, teneinde deze aan den ambtenaar als blijk van dank aan te bieden, doch ook deze gave werd door den ambtenaar niet aanvaard, wijl hij absoluut geen belooning wilde.

Overbluft door een dergelijke onkreukbare opvatting van plichtsbetrachting, wierp de Amerikaan de kist sigaren in de visitatiezaal en trok er haastig tusschen uit, om zoodoende den vinder en zijn vrienden te noodzaken dit geschenk aan te nemen.

Een gestrand Schip.

De „Merwede", die op de Engelsche kust bij Newhaven strandde.

Onmiddellijk na de stranding is de motorreddingboot van Newhaven uitgevaren. De reddingboot moest onverrichter zake terugkeeren, daar zware zeeën, elke verbinding met het stoomschip, dat vast aan den grond zat onmogelijk maakten.

Men heeft daarna getracht door middel van een vuurpijltoestel in verbinding met het gestrande stoomschip te komen en is er in geslaagd een lijn over het schip heen te schieten.

Daarna heeft men het whipper-toestel in werking gesteld. Met de broek van dit toestel heeft men het eerst den scheepsjongen aan boord gehaald. De overige negen leden van de bemanning, waaronder de kapitein, zijn vervolgens behouden aan wal gekomen, ofschoon zware zeeën de redding ernstig hebben bemoeilijkt. Toen gezagvoerder, kapitein Kraus, die het laatst aan wal kwam, het schip verliet, geraakte de lijn onklaar, waardoor hij gedwongen was terug te keeren en de lijn in orde te brengen.

De kapitein verklaarde dat de *Merwede* wegens het slechte weer de haven van Boulogne is binnengevallen. Daarna heeft men van Boulogne uit de reis voortgezet. Onderweg is het schip door een hevigen storm overvallen.

De *Merwede* is een stoomschip van 855 ton bruto, behoort aan den reeder H.J. Krans te Rotterdam en is in 1920 gebouwd.

BEVOLKING VAN BATAVIA.

Gevestigd:

Wed. Naumann geb. Annah, Kemajoran 6, van Rangkasbetoeng.

J.C. Nebbeling geb. Keizer, Djagamonjet 6, van Tjimahi.

J. Th. Poelman, Struiswijkstraat boentoe 4, van Soerabaja.

J. K. P. Roos, Molenvliet Oost 5, van Kalidjati.

G. van der Sande, Menteng 37, van Nederland.

A. J. van de Sanden, Molenvliet Oost 5, van Semarang.

P. J. F. Suetens, Kemajoran 6, van Rangkasbetoeng.

M. Uithoven geb. Alimamba, Wasscherijweg 10, van Semarang.

H.A. Warnars, Hotel Koningsplein, van Soerabaja.

Wed. M.G.J. Weber geb. van Roosmalen, Kramat 19, van Sindanglaja.

J. Willemse, Gang Paseban 73, van Pekalongan.

J.F.L. Blankenberg, Djocjaweg 67, van Nederland.

F. Baesewinkel, Soedaweg 19, van Soerabaja.

M.J.J. Campioni, Koningsplein Zuid 10, van Soerabaja.

Wed. P.E. David von Franquemont geb. Zarnow, Kepoe Oetanpandjang C. 994, van Bandoeng.

Elliot geb. Ning, Laan Trivelli 22, van Moeara Siberoet.

A.H.G. de Groot, Rijswijk 1, van Nederland.

W. Hecke, Alaydroeslaan 5, van Europa.

D. J. Huijer, Soekaboemiweg 16, van Singapore.

J. Chr. van Hek, Lawoeweg 4, van 's Gravenhage.

H.E. van Kan, Lawoeweg 4, van 's Gravenhage.

J. N. Molenaar, O. Tamarindelaan 11, van Emmahaven.

A. F. von Kriegenbergh geb. Postma, O. Tamarindelaan 11, van Emmahaven.

E. Rietmann, Molenvliet West 4/6, van Singapore.

J. de Treuren geb. Kreuk, Rijswijk 18, van Nederland.

W.A. van Veldhoven, Gg. Ketapang 49, van Soerabaja.

N.E.L. IJpes geb. Huijsman, Soloweg 8, van Soerabaja.

J. H. Zevenbergen, Molukkenweg 7, van Koba (Banka),

C. A. Zewald, Molenvliet O. 5, Varende.

Mej. Ch. E. Obstfelder, Salemba 10, van Europa.

Mej. K. Bauer, Salemba 10, van Europa.

Mej. M.F. Tuijnman, Salemba 10, van Bandoeng.

Mej. L. W. Begemann, Salemba 10, van Bandoeng.

---

verstand in die oogen dan in het hart van den grooten Robijn. Hem aanziende begreep ik dat hij ongeneeslijk krankzinnig was en begreep eveneens dat mijn behoefte aan wraak voor altijd van mij was afgenomen.

Zoo stonden wij nog, toen een golfje tegen de kust sloeg en het schuim vloeide over den rand van den kuil in de kist. Ik keerde mij om. De vloed kwam snel op en zou ons over een paar minuten overstroomen. Ik greep Colliver bij den schouder, wees naar het water en trachtte het hem aan het verstand te brengen, maar de krankzinnige was weer begonnen met de juweelen te spelen. Ik schudde hem, maar hij bleef maar wauwelen en zingen. En nu stroomde de eene golf voor en de andere na over ons heen, maakte ons door en door nat en vormde lichtende plasjes tusschen de juweelen.

Er was geen tijd te verliezen. Ik trok den waanzinnige achteruit, stampte het deksel dicht, sloot de kist en haalde er den sleutel uit; toen pakte ik Colliver in mijn armen, lichtte hem op uit den kuil en zette hem neer. Daarna sprong ik er zelf uit, greep de spade en maakte de vochtige aarde zoo goed vast als ik maar kon nadat ik het gat aangevuld had en toen was het tijd om heen te gaan want de vloed kwam opzetten. Colliver bleef rustig al dien tijd naast mij staan terwijl de schat langzamerhand uit 't gezicht verdween; alleen sprak hij nu en dan eenige onsamenhangende woorden en begon dan weder kalm te kijken naar hetgeen ik uitvoerde.

Toen dat alles was afgeloopen vatte ik mijn metgezel bij de hand, bracht hem de duinen op, zoodat de vloed ons niet bereiken kon en bleef daar naast hem zitten totdat het dag werd.

En daar vonden zij ons den volgenden morgen dicht bij de Doodemans Rots, terwijl de flauwe klank der klokken van Polkimbra tot ons kwam die het Kerstfeest inluidden:

„Vrede op aarde, in menschen een welbehagen!"

* *

Er is niets meer te vertellen. Den volgenden dag, bij ebbe-tijd, werd met behulp van Joe Roscoria (die nog gezond en flink was) en een paar visschers uit Polkimbra die ik nog van vroeger kende de rest van mijn grootvaders schat in veiligheid gebracht.

In de ijzeren kist vond ik behalve de juweelen waarvan ik reeds gesproken heb, onder de ijzeren bak een kolossale hoeveelheid goud en zilver, gedeeltelijk in staven, gedeeltelijk in munten. Munten van allerlei nationaliteiten, te veel om op te noemen, uit alle oorden der wereld, wel een bewijs van den smaak voor zeerooverij in den meest algemeenen zin. De kist was zoo ontzettend zwaar dat er geen sprake van was hem te transporteeren, wij moesten de schatten er dus uit nemen. Het zonderlingste van alles was een opgevouwen stuk perkamentpapier dat onder de juweelen lag boven het geld. Het bevatte slechts enkele woorden en luidde aldus:

"Fair Fortune wrecked fair
Fortune found
And all but the finder under
Ground." *)

Dit was zoover ik weet de eenige poging van mijn grootvader om gedichten te maken en de toespeling op de schipbreuk van de „Belle Fortune" is een toevalligheid die mij tot nu toe bezig houdt.

De lezer zal tevergeefs in de opgaven van verongelukte schepen de geschiedenis van dat ongelukkige schip zoeken. Maar als hij het verslag leest over een zeker schip de "James and Elisabeth" genaamd, vergaan op de kust van Cornwallis in den nacht van 4 October 1849 dan zal hij begrijpen dat dit het bedoelde schip was. Want dat was de naam dien de eenige overlevende Grieksche matroos genoemd heeft en onder dien naam staat het schip ingeschreven.

Indien zijn weetgierigheid hem een nader onderzoek mocht laten instellen naar dienzelfden Georgio Rhodojani, laat hij dan op een mooien zomerdag een bezoek gaan brengen in het krankzinnigengesticht te Bodmin en wel de afdeeling voor patiënten met eigen verpleging en bediening. Daar zal hij iets zeer zonderlings aanschouwen.

Op een paar tuinstoelen tegen den zonnigen muur zitten twee personen — een man en een vrouw. De man is oud en vervallen, omtrent zeven en zestig jaar oud, maar de vrouw is negentig. Het is zijn moeder; als zij daar zitten voert zij hem lekkernijen en vruchten, zoo lief en zorgzaam alsof hij een kind was. Hij neemt ze aan, maar neemt geen notitie van haar; als hij genoeg heeft gehad staat hij op en loopt den tuin in, terwijl hij een liedje neuriet dat aldus luidt:

„Zing hoera voor het huiswaarts varende volk.
„Hoezee voor de dronken bemanning!
„Zijn kameraden liggen dood en verdronken in 't rond.
„De duivel nam wat z'n deel hij vond
„Zing hoera hij wacht nu op u!"

Dit is het eenige lied dat hij zingt en dan loopt hij uren lang de zandpaden door, altijd maar zachtjes zingende en prevelend. Maar soms blijft hij lang zitten naast zijn moeder en laat haar zijn hand streelen. Zij spreken nooit een woord.

De menschen zeggen dat zij even krankzinnig is als haar zoon, maar zij woont in de streek buiten de eigenlijke stad en komt iederen dag haar zoon bezoeken. Zij ziet er zeker al heel merkwaardig uit, want haar huid is schitterend en opvallend geel van kleur en haar handen zijn beladen met diamanten. Als ge haar voorbij loopt zal ze u aanzien met volkomen onverschillige, vage oogen; maar als zij zuchtend van haar zoon vertrekt, zie haar dan nog eens aan, dan zult ge opmerken hoe verlangend zij uitziet naar een bewijs van liefde op het gelaat van dien zoon, dus dan merkt ge wel dat die blik iets beteekent.

Niemand heeft mevrouw Luttrell ooit weer gezien na dat oogenblik toen ik haar onder aan het trapje bij de rivier zag staan, wuivende met haar blanke armen en roepende: „Dood hem! dood hem!" Ik heb alle mogelijke nasporingen gedaan, maar ik kon niets ontdekken. Het bootje had men gevonden, het was naar Gravesend gedreven, maar volkomen leeg. Het is haast niet mogelijk dat zij nog leeft, dus al weer één slachtoffer meer op rekening te schrijven van den Grooten Robijn.

Toen ik haar moeder tevergeefs had gezocht, liet ik Claire's lijk overbrengen naar Polkimbra. Daar ligt zij begraven naast mijn vader en mijn moeder op het kleine kerkhof. Boven haar hoofd staat een witte steen met de enkele woorden:

„Ter herinnering aan C.L., gestorven 23 December 1863. Liefde is sterker dan de dood".

De inwoners van Polkimbra vertellen allerlei verhalen omtrent dat graf, maar als het er op aankomt, schudden zij het hoofd en zeggen:

„Vraag het maar aan mijnheer Trenoweth, daar ginds op Lantrig. Men zegt dat zij een actrice was en dat hij haar liefhad. In ieder geval, hij gaat telkens naar het kerkhof, daar zal je hem wel zien, maar kom niet te dicht bij hem, want dan zou je bang wezen voor zijn oogen".

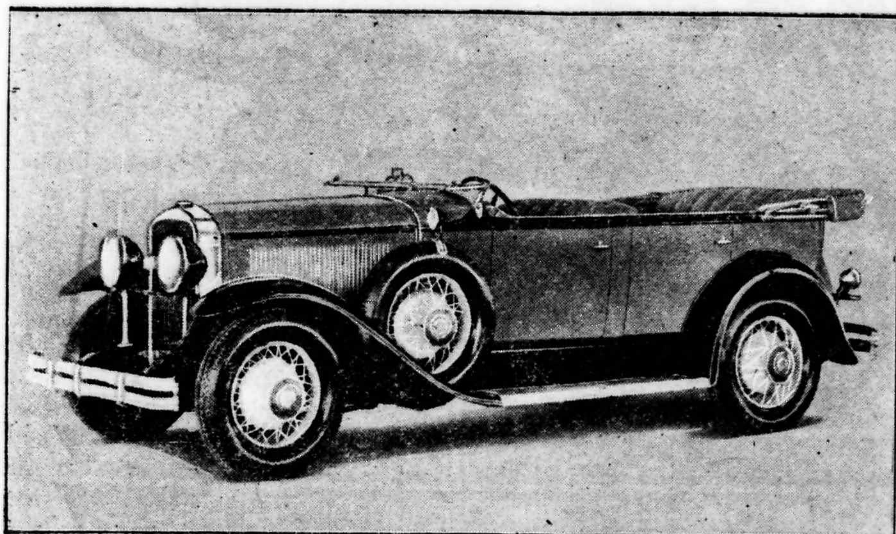
En ik? Nadat de schat verdeeld was tusschen mij en het gouvernement, had ik nog een aanzienlijk fortuin over. Het eenige gebruik dat ik er van maakte was Lantrig terug te koopen, het huis van een geslacht dat met mij zal uitsterven. Aan den middelsten balk van de zitkamer hangt de sleutel van mijn grootvader weer, bedekt met spinnewebben, even dicht als toen mijn vader heenging om den schat te zoeken. Daar leid ik een eenzaam leven — een oude man, ofschoon ik nauwelijks den middelbaren leeftijd heb bereikt. Want al mijn hoop en verwachtingen van het leven zijn begraven in het graf, waar mijn lieve Claire ligt en mijn ziel zal voor eeuwig liggen onder den vloek, even diep begraven als de Groote Robijn onder de schaduw van de Doodemans Rots.

EINDE.

*) Fair Fortune (Belle Fortune) schipbreuk geleden. Een mooi fortuin gevonden. En allen, behalve de vinder, liggen onder den grond.

Motor en Toerisme.

De nieuwe Buick.

De nieuwe Buicks zijn op de markt, d.w.z. vanaf morgen.

De Buick is wel goed ingeburgerd op de Indische automobielmarkt! Ieder jaar, wanneer zij met de nieuwe modellen uitkomt, is dit evenement, dat in het brandpunt der belangstelling van heel automobilistisch Indië staat.

Weliswaar behoeft de Buick zijn reputatie niet meer te vestigen, maar juist zijn renommee legt den technici der *Buick Motor Company* den plicht op, onafgebroken te blijven zoeken naar nog hoogere perfectie, immers: noblesse oblige!

Jaarlijksche wijzigingen in automobielen zijn wij gewend, apprecieeren doen wij deze eerst, wanneer de praktijk hiermede heeft uitgewezen, dat zij den wagen inderdaad ten goede komen.

Eenerzijds wenscht men, dat een autobiel *up-to-the-minute* met haar tijd meegaat, hetgeen dus inhoudt, dat de allerlaatste snufjes, waaronder vele van experimenteelen aard, aangebracht dienen te worden. Anderzijds, staat echter het belang van eenig conservatisme tenopzichte der constructie. Den gulden middenweg kiest de *Buick Motor Company*.

Deze fabriek, toch, huldigt het principe: modern, maar beter en beproefd. In haar nieuwe modellen worden alleen die wijzigingen aangebracht, die op grond van technisch-wetenschappelijk onderzoek in de Laboratoria, gevolgd door practische beproeving op het proefterrein bewezen hebben verbeteringen te zijn, die de waarde van den Buick in vergelijking met de voorafgaande modellen, inderdaad verhoogen.

Buick-eigenaar te zijn is geen kwestie van smaak — smaken verschillen en zijn dikwijls veranderlijk! — maar van overtuiging. Het aantal automobilisten, die hun ouden Buick door een nieuwen wagen van het zelfde merk vervangen, stijgt van jaar tot jaar. Niet minder dan 48,5 pct. der geheele Buick-productie (deze bedraagt ca. 250.000 wagens per jaar) wordt verkocht aan personen, die reeds een Buick bezitten. Nog sterker cijfermateriaal: het aantal der door deze fabriek aan Buick-eigenaren in de laatste jaren verkochte wagens is beduidend grooter, dan de totaal-verkoop van eenig ander merk van overeenkomstigen prijs. Dat zijn feiten, die duidelijk aantoonen, hoezeer Buick's principes en daarmee Buick's kwaliteit gewaardeerd wordt.

Reeds heden waren wij in de gelegenheid, een blik „achter de schermen" te werpen. Als een vluchtige indruk der 1930 Buicks, kunnen wij onzen lezers wel meedeelen, dat de wagens van een zeer geslaagd ontwerp zijn; en wat velen zal interesseeren: de carrosserieën zijn opvallend slanker, vertoonen van voor naar achter een soepele, doorloopende stroomlijn.

WEGEN.

Herodotus, de groote Grieksche oudheidkundige, die wegens zijn monumentale historische werken de *Vader der Geschiedenis* wordt genoemd, heeft ons interessante bijzonderheden over den eersten wegenbouw nagelaten.

Schrijvende in de 5de eeuw voor Christus, bespreekt hij den eersten wegenbouw in Egypte, welke vele honderden jaren vroeger plaats vond.

Koning Cheops, die ca. 3650 jaren voor Christus zijn scepter over Egypte zwaaide, liet den eersten grooten verkeersweg aanleggen. Deze weg, een magnifiek staaltje van wegenbouwkunde, was noodig om hierlangs de bouwmaterialen voor de beroemde „Groote Pyramide" aan te voeren, waaraan 100.000 menschen niet minder dan 20 jaren lang hebben gewerkt.

Nog zijn de overblijfselen van dezen oerweg te vinden in de omgeving van de „Cheops Pyramide" nabij Cairo. Zelfs de moderne wegenbouwkundige ingenieurs hebben veel van deze pioniers kunnen leeren. Het feit, dat zelfs 6000 jaren na den aanleg nog gedeelten van dezen weg existeeren, is wel het sterkste bewijs voor hun bekwaamheid.

Een ander historicus memoreert een weg, loopende van Babylon naar Niniveh, geplaveid met steenen in asphaltspecie. Hetgeen tot de conclusie leidt, dat reeds 2000 jaren v. Chr. de wegenbouw op een hooge trap van ontwikkeling stond.

Perzen, Assyriërs, Carthagen, Chineezen en Peruvianen waren alle voortreffelijke wegenbouwers. Toen kwamen de Romeinen met hunne militaire „efficiency". Tot hunne strategie behoorde aanleg en onderhoud van goede wegen, waardoor de Romeinsche Legioenen zich snel konden verplaatsen.

De Appische Weg, de voorlooper van het Romeinsche wegen-systeem is vermoedelijk de beroemdste weg, welke de geschiedenis kent. De aanleg werd begonnen door Claudius Appius in 312 v. Chr. Oorspronkelijk liep de weg van Rome naar Capua, een afstand van ca. 300 K.M. Later werd hij verlengd en doorgetrokken tot Brindisium, dat thans Brindisi heet. Voor zoover bekend, werd dit werk door Julius Caesar ondernomen.

De tweede belangrijke weg, welke door de Romeinen werd aangelegd, was de Flaminische Weg, waaraan in 200 j.v. Chr. werd begonnen. Vanaf dezen tijd begon het Romeinsche Rijk zich snel uit te breiden en de wegenbouw hield met deze expansie gelijken tred. Frankrijk, Spanje en Brittannië werden met een voortreffelijk wegennet verrijkt en door groote heirwegen met het Italiaansch Schiereiland verbonden. De totale lengte der door de Romeinen aangelegde wegen wordt geschat op rond 80.000 K.M. Hoe solide de constructie der Romeinsche wegen is, bewijst wel het feit, dat vele dezer, w.o. ook de Appische Weg, heden ten dage nog steeds in gebruik zijn.

Met de ondergang van het Romeinsche Keizerrijk nam ook de wegenbouw een einde. Eerst in de 17de eeuw werd de wegenaanleg hervat en wel door de koningen van Engeland en Spanje. Ook lieten zij de inmiddels gedeeltelijk vernielde Romeinsche heirwegen herstellen.

In het midden van de achttiende eeuw begon Frankrijk wegenbouw op groote schaal, zijn wegen dienden aan de andere Europeesche landen tot voorbeeld.

Niet ten onrechte verwondert de moderne mensch zich over het feit, dat er bijna 16 eeuwen voorbij gingen, gedurende welke niets op wegengebied werd gepraesteerd, dat ware te vergelijken met den pioniersarbeid der Romeinen.

Wij moeten teruggaan tot de dagen van Appius Claudius, om een goede vergelijking te treffen tusschen wat op wegenbouwkundig gebied vroeger werd en binnenkort zal worden gepraesteerd. Er bestaan definitieve plannen, om een monster-verkeersweg aan te leggen, die alle landen van het Westelijk halfrond onderling zal verbinden. De weg zal loopen van Detroit, in den Staat Michigan, naar de Mexicaansche grens en vandaar naar de hoofdsteden der 17 republieken van Centraal en Zuid-Amerika. Het wordt een speciale weg voor autoverkeer. Het initiatief ging uit van mr. Clarence J. McLeod, lid van het „House of Representatives" voor den Staat Michigan.

EEN REUZEN-BAND.

Goodyear streeft haar tijd vooruit! In de toekomst zullen grootere banden, dan de tegenwoordig bestaande, noodig zijn, getuige de verklaringen, welke vliegtuig-fabrikanten aflegden. De afmetingen der vliegmachines worden steeds grooter en daarmede zullen die der banden gelijken tred houden. Om te bewijzen, dat deze grootere afmetingen voor de fabricatie geen bezwaar opleveren, heeft Goodyear een enorme luchtband vervaardigd, welke kortgeleden, na drie maanden arbeid in de fabriek te Akron, is gereed gekomen, meldt het *Sportblad*.

Uitgezonderd de maten is deze band geheel gelijk aan een standaard ballon band met het All Weather loopvlak. De hoogte van dezen reus bedraagt 3,60 Meter en de breedte 1,20 Meter. Hij weegt in zijn geheel ruim 800 K.G. Het loopvlak en het wiel hebben elk een gewicht van 270 K.G.

De velg, waarop de band is gemonteerd, heeft een diameter van 1,20 Meter en is 75 c.M. breed. Het „opblazen" van dit bandje zou Paul Whiteman met al zijn saxofonisten niet in een dag klaar spelen, want het duurt reeds 45 minuten, om een druk van slechts drie lbs. te bereiken.

Ter vergelijking diene dat een band van de afmeting 30 × 4.50, zooals op de nieuwe Ford gebruikt wordt, een gewicht heeft van ongeveer 7 K.G., met loopvlak 10 K.G., zoodat de band der toekomst in gewicht gelijk staat met 80 gewone banden.

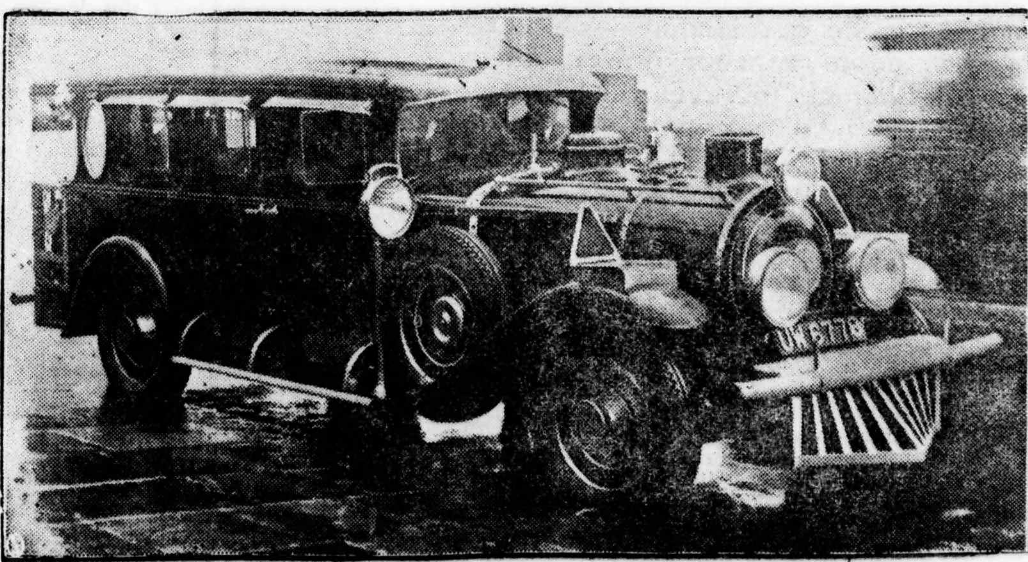
De ruitvormige blokken van het All Weather loopvlak meten in de lengte 40 c.M. en in de breedte 25 c.M., zoodat deze gevoegelijk als vloertegels of dakpannen dienst kunnen doen, aldus aantoonend, dat zij tot de nuttige zaken dezer aarde behooren.

Slechts het ventiel bleef binnen de perken der welvoegelijkheid, doch overigens is het een en al reusachtigheid, waarbij menschen tot liliputters gereduceerd worden.

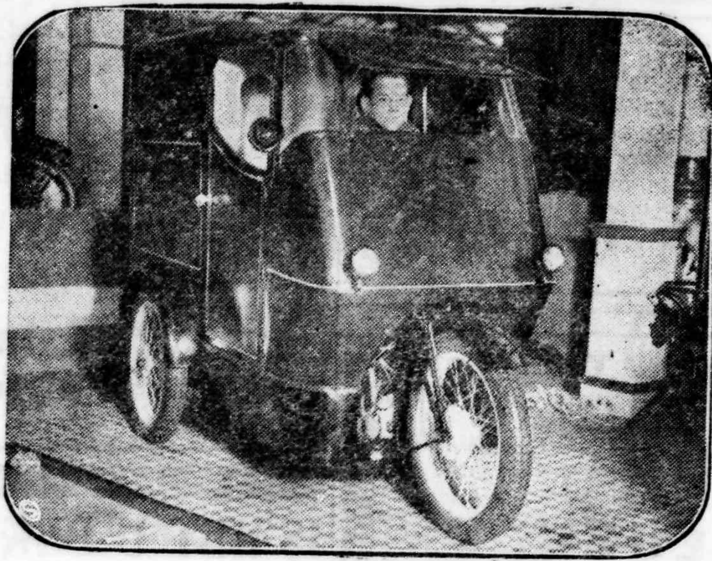
De verkoopprijs van een dergelijken band zou een bedrag vertegenwoordigen, dat menigeen gaarne tot zijn jaarlijksch inkomen zou rekenen, nl. f 12.500,— doch de laadcapaciteit bedraagt dan ook om en nabij de 20.000 K.G.

Goodyear zal dezen reus onder de luchtbanden in alle plaatsen der Vereenigde Staten exposeeren. Voor dat doel is hij achter een speciale antobus aangebracht, welke gebouwd is op een twee-ton chassis, met drie rijen zitplaatsen evenwijdig aan het groote wiel. De totale lengte van deze bus met den band bedraagt negen Meter.

De Goodyear-ingenieurs werden bij het vervaardigen van den grootsten band ter wereld eenigszins in hun plannen belemmerd door het feit, dat enkele bruggen, welke de band op zijn toer moet passeeren, een overkapping hebben van niet meer dan 3,75 Meter hoogte, zoodat, wanneer dit bezwaar zou zijn opgeheven, het fabriceeren van nog grootere banden zeer wel mogelijk is.

De locomotief-auto, een Engelsche nieuwigheid.

Een gesloten vracht-driewieler op de Londensche tentoonstelling.

Motorvaria.

De Wereld om.

De eerste vrouw die een reis om de wereld per auto heeft gemaakt, is zoo juist in Engeland aangekomen, nadat zij door 43 landen getrokken is, waaronder Nederlandsch Oost-Indië, en 4 werelddeelen doorkruist heeft. De tocht heeft zeven jaren geduurd.

Haar naam is mevrouw Aloha Wanderwell. Samen met haar echtgenoot, Captain Welter Wanderwell, organiseerde zij deze onderneming toen zij zestien jaar oud was. Zij hebben 60.000 mijlen gereden.

„Onze ergste ondervindingen, zoo zeide mevrouw Wanderwell, deden wij op in Portugeesch Oost-Afrika, waar wij temidden van menschen vertoefden, die nooit tevoren een blanke hadden gezien. Eens op een keer waren wij vijftig kilometers van water vandaan en indien wij een panne met den motor gekregen hadden, of een lekke band door het ruwe veld, zouden wij van honger omgekomen zijn, maar wij hadden geen last met onze Dunlops en wij waren zoo spaarzaam met onze kostbare benzine, dat wij het uithielden tot wij betrekkelijk beschaafde menschen bereikten.

De Sovjet regeering was zoo geïmponeerd door het feit, dat mevrouw Wanderwell vanaf Gibraltar tot aan Wladiwowstock gereden had, dat zij haar Eere-Kolonel van het Roode Leger maakte.

*

Een nieuw Type.

De Amerikaansche vliegtuigconstructeur Guiseppo Bellanca (o.a. bekend als bouwer van het toestel, waarmede Chamberlin en Levine in 1927 over den Oceaan vlogen), heeft onlangs een geheel nieuw type vliegtuig geconstrueerd, dat in uiterlijken vorm wel zeer veel afwijkt van hetgeen wij op luchtvaartgebied gewend zijn te aanschouwen, meldt de *Tel.*

Het toestel wordt aangeduid met den naam Bellanca-tandem, naar aanleiding van het feit, dat de twee motoren van 400 P.K. vlak achter elkaar voor in den stompen neus zijn aangebracht. De voorste motor drijft op normale wijze een trekschroef, doch de achterste motor is door een circa 5 M. lange as verbonden met een driebladige drukschroef, welke achter den korten romp is gemonteerd.

De *Chicago Daily News* heeft dit toestel speciaal laten bouwen voor het maken van afstand- en duur-records, zonder tusschenlanding of bijvullen in de vleugels enorme benzinereservoirs ondergebracht.

In den romp bevindt zich o.a. één tank van liefst 6750 L. inhoud, de grootste, die ooit in een vliegtuig werd gemonteerd. De overige kleinere tanks inbegrepen, kan het toestel 8100 L. benzine en 360 L. olie medevoeren, hetgeen volgens den constructeur Bellanca, voldoende zou zijn om 90 tot 100 uur in de lucht te blijven.

De overigens zeer zonderlinge vorm van het toestel heeft het voordeel, dat het zeer licht geconstrueerd kon worden en weinig frontweerstand biedt. De vleugel heeft een spanwijdte van 25 M. en een oppervlak van 83 M^2. Een tweede eigenaardigheid vormen de vleugelstijlen, die als hulpvleugels zijn uitgevoerd en zoodoende een dragende werking tijdens het vliegen uitoefenen. Dit is dan ook wel noodig, want volbelast zal het toestel 9500 K.G. wegen. Als men nagaat, dat het toestel leeg 3200 KG. weegt, ziet men dat het bijna tweemaal zijn eigen gewicht aan lading de lucht in voert.

Het is verder wel aardig hier even te memoreeren, dat de general manager van de Bellanca Aircraft Company een Hollander is, nl. de heer R. Noorduyn, die tot voor enkele maanden vele jaren lang assistent van den heer Anthony Fokker was.

*

De Autospoor.

In de Academie der wetenschappen te Parijs heeft de heer Lecornu uit naam van twee ingenieurs een ontwerp ingediend, waarvan de toepassing de vervoernijverheid zou kunnen vernieuwen, schrijft de *N. R. Crt.*

Al langer dan een halve eeuw bereikt de spoorsnelheden van 120 K.M. per uur, waarboven ze niet gaat. Stephenson legde ze per wiel een minimum-last op, toen hij de richt- en beweegkracht samenkoppelde. Ander factoren zijn de snelheid van den trein komen inperken, vooral in de bochten. Sinds een eeuw zijn het op afmetingen en vormen na, dezelfde rails, dwarsliggers en ballast. Het vraagstuk der snelheid is afhankelijk van den weerstand van den weg, wat verklaart, dat spoor, die het in de zwaarte zocht teneinde de snelheid op te voeren, sinds lang de praktische snelheidsgrens bereikt heeft.

De mogelijkheid tot overschrijding moest dus gezocht worden in het losmaken van de organen der voortbeweging van die, welke richting geven. De ingenieurs Hirschauer en Talon hebben daarom een stelsel van automatische richting-geven bedacht, dat bestaat uit twee lichte wielen, onafhankelijk van elkaar, die zich op een bizondere rail voortbewegen en die de wielen leiden, welke het rijtuig dragen.

De gespecialiseerde weg zou een opgehoogde autostrada zijn, gevormd door een soort railbruggen, 1 M. 40 van elkaar en vervaardigd uit metaal of gewapend beton. Deze weg, voorzien van een centrale rail voor het richting geven, zou het materiaal dat het midden moet houden tusschen spoorwagens en auto's, in staat stellen een vaart van 200 KM. per uur te halen. In de buurt van steden moet de weg dalen tot den gewonen weg en de bebouwde gebieden zelf kan men onder den grond doorsnijden. Deze stukken van de lijn zouden op ongeveer f 200.000 per KM. komen, tegen f 15.000 voor de viaducten en f 10.000 voor die op den beganen grond.

ADVERTENTIEN.

WALLER VAN AVETO

De **nieuwste modellen** Buick, Dodge, Plymouth en Fiat 520.

BEL OP WELT. 1960

2242

HORLOGERIE—BIJOUTERIE

Citadelweg 5 Telefoon 1803 Weltevreden

W. ALBRECHT

GEDIPLOMEERD HORLOGEMAKER

GROOTE KEUZE

Brillant-, Goud-, Zilverwerk en Horloges.

4di

Stukgeloopen Huid

doorzitten, schrijnen en smetten der huid, zonnebrand of stukgeloopen voeten, verzacht en geneest men met PUROL. Zij die last hebben van transpireerende voeten moeten deze bepoederen met Purol-poeder, zijnde de meest afdoende poeder daarvoor. Evenzoo handele men bij transpireerende handen en oksels en verder overal waar de huid aan wrijving onderhevig is, teneinde het stukgaan te voorkomen.

Purol in doozen van 40 en 75 ct., tube f 1.—. Purol-poeder in bussen 90 ct. en (2 × grooter) f 1.50. Bij Apoth. en Tokohouders.

PUROL huid-poeder als Kinderpoeder als Toiletpoeder als Voetpoeder

PUROL VOOR ELKE PLEK — PUROL

7082

AVIS' SLAOLIE

is zeer fijn en zacht van smaak.

Ze is in het bijzonder geschikt voor het maken van **mayonnaise-saus**, die bij alle verschillende salades wordt gebruikt, zooals onder meer bij haring-, huzaren-, garnalen-, kreeften-, zalm-, aardappel-, komkommer-, bieten- en kropsalade enz.

AVIS' SLAOLIE is tevens uitstekend om visch en diverse kleine gerechten te bakken, zooals flensjes, appelbeignets, pannekoek, sneeuwballen enz.

AVIS' SLAOLIE vervangt boter en fruiture, ze geeft een fijne aangename smaak aan de gerechten en is zuinig in het gebruik.

Receptenboekjes worden gratis verstrekt.

Importeurs:

L. E. JANSEN & Co., Weltevreden.

49di

Extra Kalkvoeding in de jaren van groei

met Kalzan

„Over de met Kalzan bereikte resultaten, vooral in de kinderpraktijk, ben ik zeer tevreden", schrijft Dr. EDW. SCHRÖDER te Tilburg.

EVEN belangrijk als zon, licht en lucht, is juiste voeding in de jaren van snellen groei, voor de krachtige lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van Uw kind.

Kalk, b.v. vormt de grondstof, waaruit duizenden cellen van spieren, beenderen en bloed zijn opgebouwd en kalkgebrek zou dan ook achterlijkheid in groei, zwakte en verslapping van het weerstandsvermogen (d.i. vergrooting van het ziektegevaar door besmetting, enz.) ten gevolge hebben.

Bedenk, dat zijn dagelijksch voedsel veelal onvoldoende kalk bevat — vul dit tekort aan met Kalzan, het kalkvoedsel. Kalzan voert extra kalk in zoodanige wetenschappelijke samenstelling aan het lichaam van Uw kind toe, dat de kalk, in tegenstelling met bijna iederen anderen vorm van kalktoediening, ook werkelijk geheel door het lichaam wordt opgenomen en behouden.

Gezonden eetlust, blozende wangen en een krachtig weerstandsvermogen — ge kunt ze Uw kind verzekeren met:

KALZAN

Het Kalkvoedsel

Verkrijgbaar in alle Apotheken en Toko's.

Gevestigd in het NILLMIJ-gebouw en staande onder dezelfde Directie De Brandwaarborg Mij. „Ned.-Indië"

Telefoon No. **Wl. 1444.**

2de en 4de 10di

IS HET U BEKEND?

dat No. **160** het Telefoonnummer is van

HACKS' RADIUM-HOTEL

Kamodjan bij Garoet, 4500 v. b. z.

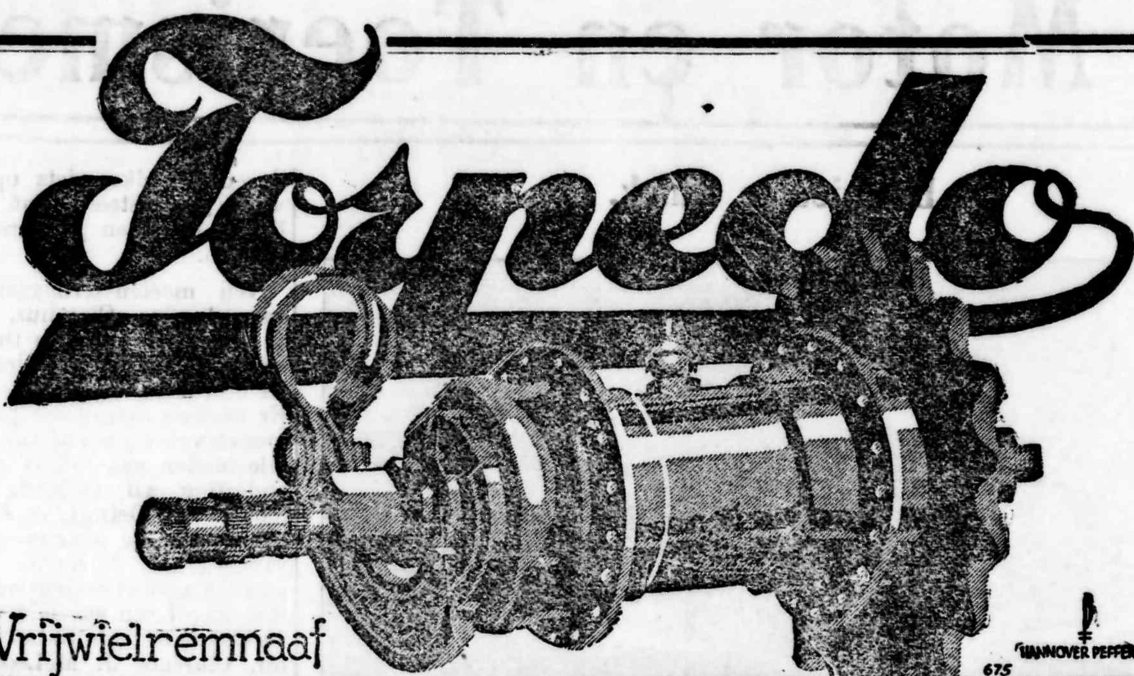
Het hotel heeft 't Davos-klimaat van Java, is electrisch verlicht en geheel per auto te bereiken. —

99di Eigenaar-Beheerder,

A. HACKS Sr.

die zich beleefd aanbeveelt.

P. S. Verzoek dit uit te knippen. Telef. No. komt nog niet in de Telef-gidsen voor.

PAST IN IEDER RIJWIEL, HETZIJ OUD OF NIEUW

VERKRIJGBAAR BIJ ELKEN RIJWIELHANDELAAR

„Thompson, gooi dien dronken kerel mijn huis uit!

(London Opinion)

VERSCHE LEMBANGMELK:

dagelijks verkrijgbaar à f 0.35 per groote flesch aan huis bezorgd. —

Levering 2 × per dag 's morgens en 's middags.

— Leveranciere van —

St. Carolus-Ziekeninrichting, Ziekenhuis Tjikini — en voornaamste Hotels. — 2234

Melkerij „TRIO" Lembang.

Agent: LUCIANI.

TANAH ABANG HEUVEL 91, TELEFOON 2487 WL.

KELDER'S NACHTVEILIGHEIDSDIENST

„DE NIEUWE HERMANDAD"

kortweg genaamd

„DE NACHTWACHT"

WELTEVREDEN — Molenvliet West 24. Telef. Wl. 874 en 875, Telef. Tandjong Priok 60 en Bandoeng 1688. —

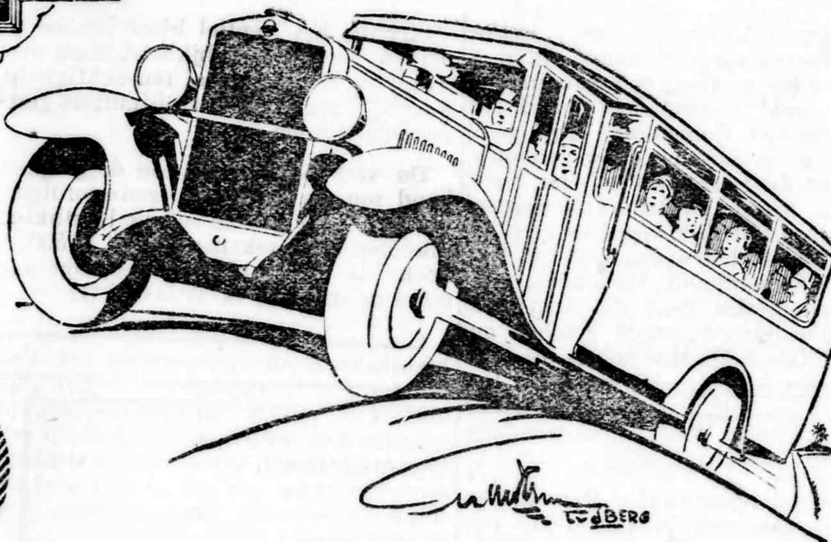
Volvoeren alle opdrachten op Detective-Gebied. GEHEIMHOUDING VERZEKERD (Goede wijn behoeft geen krans).

De Leider: W. J. KELDER.

WIJ BESCHERMEN UWE BEZITTINGEN

207di

6 Cylinder Trucks

In de prijsklasse van den vier!

Modern transport vereischt vrachtauto's met meer souplesse, grootere reserve-kracht, hoogere snelheid en vluggere acceleratie, derhalve: zescylinder trucks. En thans, voor den eersten keer in de geschiedenis van het commercieel transportwezen, is de zoozeer gewenschte zescylinder vrachtauto verkrijgbaar met een even zuinig benzineverbruik als de „Vier"!

Immers niet alleen worden de nieuwe zescylinder Chevrolet trucks geoffreerd in de prijsklasse van den „Vier", maar ook zijn zij even economisch in gebruik, als hun fameuze voorgangers van het 4-cylinder type.

UTILITY CHASSIS (1½ TONS)

f.2145

(te Batavia)

N.V. GARAGE „DE AUTO" BERKHEMER & Co

Weltevreden — Soekaboemi — Serang.

AUTOHANDEL VAN RIJN — Cheribon.

AUTOHANDEL E. MONE — Tegal.

LIM GIOK KENG — Telok Betong.

PRODUCT VAN GENERAL MOTORS

MOPPEN.

Kareltje! — Moesje, hoe heet de moeder van een ezel?
Moesje: — Een ezelin!
Kareltje: — Waarom noemde jij me gisteren dan een ezel?

* * *

Misplaatste zuinigheid is duur: gebruik Flit.

* * *

Onderwijzer: — Wie van jullie vertelt me nu eens wat een haven is?
Pietje steekt den vinger op en roept: — Een haven is een groote plaats met water, waar schepen parkeeren!

* * *

Iedereen haat vliegen: doodt ze met Flit.

* * *

Eerste filmster: „Wie was die man, tegen wien je lachte toen we binnenkwamen?"
Tweede filmster: „Zijn naam ben ik vergeten, maar hij was de knapste man, waar ik ooit mee getrouwd ben geweest".

* * *

Kakkerlakken zijn vies: doodt ze met Flit.

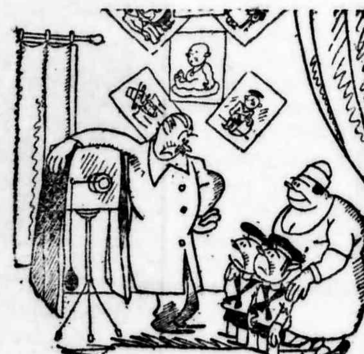
* * *

„En houdt je je nu strikt aan mijn voorschrift wat betreft de wijn?"
„Absoluut — zes glazen per dag".
„Maar ik heb je gezegd, dat je er maar drie mocht hebben!"
„Dat is zoo, maar mijn andere dokter heeft mij er ook drie toegestaan".

* * *

Met Flit bij de hand is 't best uit te houden.

* * *

— Ik zou de kinderen graag gefotografeerd hebben.
— Ik doe ze alleen apart anders denken de menschen, dat ik de plaat beweend heb.

(Guttierres Madrid)

2232

No. 35 Dinsdag 14 Januari 1930. 46e JAARGANG

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

VIERDE BLAD

Directeur G MOLENAAR.

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Gemeenteraad van Batavia.

Vergadering van Maandag 13 Januari.

Een belangrijke bijeenkomst. — De wethouderskwestie. — De heer Thamrin herkozen. — Begin der begrootingsbehandeling.

Voorzi:ter· de burgemeester.

O n ng

Om 7 uur opent de ter de vergadering. De hoofden ver- schillende gemeentediensten wonen de vergadering bij in verband met het feit, dat de begrooting op de enda staat.

De voorzitter wenscht de leden een voorspoedig 1930. Daarna herdenkt hij wijlen den heer Dambrink en hij stelt voor een brief van rouwbeklag aan mevrouw Dambrink te zenden. Dan heet hij de nieuwe leden de heeren de Hondt en dr. Sjaaf welkom.

Regeering en gemeenteraad.

Alvorens aan de agenda te beginnen, deelt de voorzitter mede, dat de heer Burgersdijk zich heeft willen terugtrekken uit den Raad, omdat hij in dienst is van een maatschappij, die met de gemeente een contract heeft. De voorzitter is er in geslaagd den heer Burgersdijk van dit plan terug te houden.

De heer Van Zalinge veroordeelt de beslisssing van de Regeering in het soortgelijk geval van den heer Schuling, lid van den Semarangschen gemeenteraad. Spr. wil, dat de regeering terugkomt op die beslissing en dat de raad daartoe de gemeente Semarang in haar request steunt.

De voorzitter wil deze zaak liever uitstellen tot de volgende vergadering, om ze dan vollediger voor te brengen.

Er zijn misschien andere meeningen mogelijk dan die van den heer Van Zalinge.

De heer Van Zalinge dient dan een motie in om adhaesie te betuigen met de gemeente Semarang in den zin als hij zoo juist heeft uiteengezet.

De kwestie wordt uitgesteld, nadat wethouder Leewis hier ook op aangedrongen heeft.

De heer Van Zalinge gaat uit vrees voor enkele tegenstemmers met het uitstel accoord.

Dan wordt met de behandeling van de agenda een aanvang gemaakt.

Voorstel tot goedkeuring van de notulen van de Raadsvergadering van 23 Dec. 1929.

Wordt z.h. st. aangenomen.

Deca-park.

Aangehouden voorstellen met betrekking tot de continueering van het met de N.V. Maatschappij tot voortzetting van het Filmverhuur- en verkoopkantoor „Deca" gesloten pachtcontract.

Mr. de Groot meent, dat er van een nieuw contract geen sprake is, doch slechts van een voortloopen van het oude. De Universal kan geen voorwaarden stellen. Spr. vraagt, of de technische commissie over het nieuwe buffet is gehoord. Tegen een bankgarantie, zooals de Universal die voorstelt, heeft spr. geen bezwaar, mits zij onvoorwaardelijk is en bij een Hollandsche bank wordt gevestigd.

De voorzitter antwoordde, dat de Universal inderdaad geen eischen kan stellen, doch het betrokken gebouwtje moet noodzakelijk worden vernieuwd. De kwestie van de garantie zal worden onderzocht.

Het voorstel wordt z.h.st. aangenomen.

Het Conflict.

Aangehouden schrijven (visiestuk) van den heer N. van Zalinge, van 30 November 1929, waarin hij bedankt voor zijn functie van plaatsvervangend burgemeester.

De heer Van Meurs meent, dat het element van mysterie, dat in deze zaak van algemeen belang schuilt, moet worden opgehelderd. De heer Van Zalinge zal in Maart a.s. met verlof vertrekken. De dagbladen hebben zijn vervroegd bedanken in verband gebracht met het conflict en gemeend, dat het ontslag bedoeld heeft een oplossing aan het conflict te geven.

Het zoogenaamde conflict is geen raadsconflict geweest. Het is buiten den raad omgegaan en de raad heeft er weinig woorden aan besteed. Echter heeft de raad nu een vermoeden, dat de pers het bij het rechte eind heeft gehad. Daarom wil de raad niet langer gespeend blijven van eenige officiëele mededeeling, waar hij recht op heeft. Volgens spr. is het gewenscht, dat de raad tenslotte meewerkt aan het tot stand komen van een oplossing van het conflict, anders is de kans op een nieuw conflict in de toekomst niet uitgesloten. De raad behoort dus volledig op de hoogte te zijn.

Spr. stelt drie vragen: 1. hoe luidt de brief van B. en W. aan den heer Van Zalinge in antwoord op diens ontslagaanvraag? Spr. meent, dat B. en W. dit vroege ontslag hebben betreurd. 2. Wat is de beteekenis van dit ontslag voor de oplossing van het conflict geweest? 3. Is er bij de oplossing bemoeienis van hooger hand geweest en zoo ja, welke?

De voorzitter antwoordt, dat er indertijd mededeelingen zijn gedaan over het verloop van de eerste phasen van conflict. Daarna is er eigenlijk weinig meer gebeurd. De Inlandsche fractie is weggegaan uit den Raad, naar de meening van spr. ten onrechte, en ook na het gemeenteblad, waarin zij volledige genoegdoening had kunnen vinden, weggebleven. Spr. heeft toen in een vroeger bedanken van den heer Van Zalinge als loco-burgemeester een mogelijke oplossing gezien. Een oplossing zou het eigenlijk niet zijn, doch er zou een loop van zaken uit volgen, die naar de meening van spr. waarschijnlijk en van zelf sprekend was.

Spr. is voor wat er gebeurd is persoonlijk verantwoordelijk. Het zou ◊n verantwoordelijk van hem geweest zijn, indien hij deze mogelijkheid van oplossing, toen hij haar eenmaal had aangevoeld, niet had gebruikt. De belangen van de gemeente en van de Inlandsche bevolking stonden hier op het spel. Bovendien bleef bij deze oplossing het bewuste gemeenteblad integraal gehandhaafd.

Bij de op handen zijnde wethoudersbenoeming kan de raad dien loop van zaken wijzigen. De raad zal daar dan voor verantwoordelijk zijn en niemand anders.

Bemoeienis van hooger hand is er volgens spr. *niet* geweest; zelfs geen suggestie is geuit.

De heer Van Meurs is nog niet geheel voldaan door dit antwoord. Hij is zeer verheugd, dat de voorzitter inmenging van hooger hand ten eenen male ontkent. Die ontkenning heeft spr. natuurlijk te aanvaarden. Maar waarin heeft nu eigenlijk de toenaderende houding bestaan?

De voorzitter vraagt den heer Van Meurs, waarom hij nog meer bijzonderheden wil hooren. Spr. heeft voldoende gezegd.

De heer Van Meurs merkt op, dat hij naar den tekst van den brief van B. en W. gevraagd heeft. Hebben B. en W. het ontslag van den heer Van Zalinge betreurd? Zoo ja, dan is dit schrijven in strijd met het standpunt van den voorzitter.

De voorzitter antwoordt, dat zulks een kwestie van meerderheid en minderheid in het college van B. en W. is. Spr. heeft den tekst niet bij zich.

De heer Van Meurs betreurt het, dat de voorzitter het conflict heeft opgelost op de wijze als hij dat gedaan heeft.

De toekomst, meent de voorzitter, zal leeren, of spr. de verantwoordelijkheid voor die oplossing ten rechte op zich genomen heeft.

Mr. de Groot vindt de antwoorden van den voorzitter vaag. De raad behoort het verband tusschen de brieven van den heer v. Z. en van B. en W. te weten. De heer v. Z. heeft ontslag gevraagd, doch geen datum genoemd. Dat ontslag werd verleend, dadelijk. Volgens den voorzitter was er van zijn kant geen suggestie aan den heer v. Z. voor een onmiddellijk ontslag. Hoe komt het dan, dat het ontslag onmiddellijk werd verleend?

Spr. begrijpt niet, dat de overige wethouders indertijd niet door een communiqué of anderszins hebben bekend gemaakt, dat hun stemmen bij het verkiezen van een tweeden loco-burgemeester niet door de meening van den voorzitter beïnvloed zijn. Doordat daaromtrent onzekerheid heerschte, is het conflict vertroebeld. Het is een conflict geworden tusschen B. en W. en de Inlandsche fractie. De Raad heeft er recht op de meening van de wethouders hierin te weten.

De voorzitter meent, dat wanneer mr. de Groot hem van vaagheid beschuldigt, zulks aan het luisteren van mr. de Groot ligt. Spr. heeft positief geantwoord. Eerst is het ontslag verleend en toen is de datum betreurd. De wethouders zijn in deze aangelegenheid geen verantwoording aan den Raad verschuldigd.

Mr. de Groot meent, dat de zaak anders staat. De Raad voelt, dat B. en W. over zijn rechten hebben beschikt zonder den Raad er iets van mede te deelen. B. en W. hebben over het hoofd van den Raad heen onderhandeld met de Inlandsche fractie en haar toezeggingen gedaan. De Raad benoemt de wethouders, niet B. en W. Hier ligt het kardinale punt. Er is geen conflit geweest tusschen den Raad en de Inlandsche fractie doch tusschen de fractie en den burgemeester, later B. en W.

De voorzitter antwoordt, dat mr. de Groot dus het standpunt van spr. als juridisch juist erkent (*Stille vraagteekens van mr. de Groot*).

De rechten van den Raad zijn niet aangetast. Er zijn geen toezeggingen gedaan door B. en W. De Raad is geheel vrij gebleven in het benoemen van den wethouder, dien hij wenscht.

Spr. heeft gemeend, de hand, die hem werd toegestoken niet door de Inlandsche fractie maar door hen, die achter deze fractie staan, te moeten aanvaarden. Het meergenoemde gemeenteblad is integraal gehandhaafd gebleven.

Spr. wil den Raad nogmaals wijzen op de verantwoordelijkheid, die op den Raad rust bij de op handen zijnde benoeming van een wethouder.

Mr. de Groot acht het gelukkig, dat er door B. en W. geen toezeggingen zijn gedaan. Over die verantwoordelijkheidskwestie redeneert de voorzitter langs spr. heen.

De voorzitter zegt, dat er wel toezeggingen zijn gedaan, maar geene, die op het gebied van den Raad lagen. B. en W. hebben zich niet gebonden bij die toezeggingen, in geen enkel opzicht.

Benoeming wethouder.

Benoeming van een wethouder en van een plaatsvervangend wethouder.

Eerst is de benoeming van een wethouder aan de orde. Dr. Kayadoe stelt den heer Thamrin candidaat; de heer Van Meurs noemt dr. Sjaaf. Deze bedankt echter bij voorbaat.

Er worden 24 stemmen uitgebracht, waarvan 11 op dr. Sjaaf, 10 op den heer Thamrin en 3 blanco.

Dr. Sjaaf is dus gekozen. Hij neemt de benoeming echter niet aan.

De heer Tan In Hok stelt den heer Mokoginta candidaat. Deze bedankt en pleit voor den heer Thamrin.

Weer worden 24 stemmen uitgebracht, waarvan 10 op den heer Mokoginta, 9 op den heer Thamrin en 5 blanco.

De heer Mokoginta vraagt een bedenktijd van 24 uur.

Benoeming plaatsvervangend wethouder.

Wethouder Hildebrand stelt dr. Sardjito candidaat voor plaatsvervangend wethouder. De heer Van Meurs stelt dr Sjaaf candidaat.

Dr. Sardjito wordt met 14 tegen 10 stemmen op dr. Sjaaf gekozen.

Uitstel van executie.

De heer Mokoginta deelt mede geen 24 uur bedenktijd noodig te hebben. Hij bedankt voor de benoeming tot wethouder en beveelt den heer Thamrin aan, die door een ieder geschikt wordt geacht.

Mr. de Groot wil de benoeming tot de volgende vergadering uitgesteld zien.

De heer Mokoginta is daar tegen.

Op voorstel van den voorzitter besluit men de benoeming aan te houden tot na de pauze.

Hamerpunten.

Voorstel tot goedkeuring van de jaarrekening van het Waterleidingbedrijf betreffende het dienstjaar 1928.

Wordt z.h.st. aangenomen.

Voorstel tot wijziging van de „Bataviasche Straatbelastingverordening".

De heer van Zalinge meent dat perceelen, die niet bebouwd zijn, geen Straatbelasting behooren te betalen.

De voorzitter is het hier niet mee eens. De belasting is voor onbebouwde perceelen lager dan voor bebouwde.

Het voorstel wordt z.h. st. aangenomen. De heer van Zalinge wenscht geacht te worden tegen te hebben gestemd.

Voorstel tot aanvulling van de Verordening, houdende verbod tot het berijden van sommige wegen in de Gemeente Batavia in een bepaalde richting.

Voorstellen in verband met de in werking getreden wijziging van de „Bataviasche Wachtgeldverordening 1926".

Worden z.h.st. aangenomen.

Voorstel om over te gaan tot instelling van de betrekking van administrateur bij de vischveiling en om in die betrekking te benoemen den opnemer der Grondoccupaties P.A. Schijf.

De heer Thamrin verlangt uitstel in verband met het feit, dat de betrokken wethouder nog niet is aangewezen.

Wethouder Hildebrand is tegen uitstel. Spr. heeft zich als plaatsvervangend wethouder van de zaak op de hoogte gesteld. Bovendien is er haast bij.

De heer van Waardenburg wil wachten tot na de begrooting.

De heer Thamrin handhaaft zijn voorstel. Kritiek op den heer Hildebrand als plaatsvervangend wethouder heeft hij niet bedoeld.

Wethouder Hildebrand vereenigt zich met het voorstel van den heer Waardenburg. Spr. meent te begrijpen waar de heer Thamrin heen wil en daarmee gaat hij niet accoord.

Met 16 tegen 8 stemmen wordt besloten het voorstel bij de begrooting te behandelen.

Voorstel tot benoeming van de Commissie van Toezicht op den Bureaucursus der Stadsgemeente Batavia.

Alle door B. en W. gestelde candidaten worden met alg. st. benoemd.

Voorstel betreffende de behandeling van de tot den Gemeenteraad gerichte en in het tijdvak van 19 December 1929 tot 6 Januari 1930 ontvangen stukken.

De heer Van Zalinge spreekt over het verzoek van de gemeente Soerabaja om adhaesie te betuigen met haar verzoek aan de regeering om de bevoegdheden van de hoofden van plaatselijk bestuur over te dragen op de burgemeesters.

B. en W. stellen voor het verzoek te deponeeren.

Het punt is belangrijk, waarom zou de raad er dus niet eens over praten.

De voorzitter wijst op het stadium, waarin deze kwestie verkeert. Men dient te wachten op het advies van de medebestuurscommissie.

De heer Van Zalinge wil het verzoek van Soerabaja steunen.

De heer Thamrin sluit zich aan bij den heer Van Zalinge. Het advies van de commissie zal in de eerste plaats voor de regeering bestemd zijn.

Spr. wil, dat B. en W. alsnog een prae-advies over het voorstel zullen uitbrengen.

De heer Hildebrand (plv. wethouder) vereenigt zich met dit laatste. Aldus wordt dan besloten.

Voorstel tot wijziging van het rooilijnen wegenplan voor het stadsgedeelte voorkomende op de topografische dienstkaart sectie S blad 4.

Voorstel om machtiging te verleenen tot uitvoering van het werk „Aanleg van waterleidingen in de Kampong Kebon Katjang".

Voorstel tot onderhandschen verkoop voor afbraak van het kantoorgebouw van afdeeling D van den dienst van Gemeentewerken te Tamansari.

Voorstel met betrekking tot de uitgifte van het Gemeenteperceel Laan Canne No. 7.

Voorstel met betrekking tot de toekenning van Armenzorg-subsidies.

Behandeling van de Ontwerp-Stadsgemeente-begrooting voor het dienstjaar 1930.

Worden z.h.st. aangenomen.

Bij de stukken ter kennisneming maakt de heer Van Zalinge bezwaar tegen de politieke gevoelens van den heer De Jeer, voormalig hoofdopzichter bij de gemeentereiniging, die de gemeente nu weer in haar dienst zal nemen.

De heer Mokoginta meent, dat de heer de J. van politieke meening veranderd is.

Wethouder Hildebrand bevestigt zulks. De heer de J. heeft een zoodanige verklaring afgelegd. De reclasseeringsrapporten over hem luiden gunstig. Hij zal worden gecontroleerd.

De heer Van Zalinge legt zich hierbij neer.

De heer Van Meurs dankt B. en W. voor hun loyaal en voorzichtig standpunt in deze.

Suppletoire agenda.

Alle voorstellen van de suppletoire agenda passeeren gezwind onder den hamer door. De belangrijkste zijn:

Voorstel om een proef te nemen met een zevental nieuwe drinkbakken voor paarden.

Voorstel om machtiging te verleenen tot uitvoering van het werk „Ombouw van den weg Oud-Gondangdia en het gedeelte van den Mampangweg tusschen Oud-Gongdangdia en den Grisseeweg".

Rondvraag.

De heer Tan In Hok heeft bezwaren tegen de stuiting van de verjaring, zooals die geschiedt bij de aanslagen in de straatbelasting voor 1925, die als nog worden opgelegd. Hij stelt voor die aanslagen te doen vervallen.

Wethouder Hoekstra antwoordt, dat die stuiting juridisch al of niet juist kan zijn, doch dat de ontheffing van den aanslag daar niets mee te maken heeft.

Mr. de Groot vraagt, hoe men deze onzekerheid uit de wereld denkt te helpen.

De voorzitter antwoordt, dat men zal afwachten, of belastingplichtigen zich zullen beroepen op de verjaring.

De heer Van Waardenburg betreurt het, dat op den dag van het overlijden van den heer Dambrink de vlag op het gemeentehuis niet halfstok is geheschen.

De voorzitter maakt hiervoor amende honorable.

De Begrooting.

Algemeene Beschouwingen.

De heer Van Meurs vindt het antwoord van B. en W. op het Afdeelingsverslag vaak te veel in den vorm van: ja of neen gesteld, zonder nadere argumentatie. Spr. noemt enkele voorbeelden.

De heer Burgersdijk acht het bestaan van een gemeentelijke Inkomstenbelasting naast de Lands I.B. niet rationeel. De heeren mr. de Groot en mr. Hildebrand hebben zich van dezelfde meening verklaard. Spr. dient een motie in, tot opheffing van gemeentelijke I.B. en tot likwidatie van de betreffende afdeelingen van het gemeente-personeel. (Men kan deze motie elders in ons blad vinden).

De heer Van Waardenburg acht het financiëele optimisme, dat uit de begrooting spreekt, misplaatst in deze tijden van economischen achteruitgang. Met de grootere ramingen van opbrengst van de I.B., de vermakelijkheidsbelasting en de belasting op rij- en voertuigen gaat spr. niet accoord. Verder wil spr. de hondenbelasting verlaagd zien. Men heeft in Batavia waakhonden noodig, het zijn geen luxebeesten.

Spr. vraagt, of de groote batige sloten wel alleen aan voorzichtige ramingen te danken zijn. Werkt b.v. Gemeentewerken wel voldoende? Wat de kampongverbetering betreft, hier mogen geen overschotten voorkomen. De gelden moeten worden verwerkt, dus òf de dienst moet worden verbeterd, òf de gelden moeten worden teruggebracht.

De grondprijzen zijn voor de kleine bouwers te hoog. De Volkshuisvesting moet noodzakelijk voorzien in de behoefte aan groote huizen voor kleine gezinnen.

Spr. betreurt het, dat de Burgemeester als wethouder van publieke werken blijft fungeeren, nadat er een ingenieur in den Raad gekomen is.

De heer Van Zalinge stelt voor te gaan eten.

Aldus wordt besloten.

Nogmaals de wethoudersbenoeming.

Na de pauze komt eerst de wethouderskwestie weer aan de orde.

Dr. Kayadoe stelt wederom den heer Thamrin candidaat.

De heer De Hondt: „Ik stel den heer Regensburg candidaat" (teekenen van verwondering in den Raad) „Ik bedoel den heer Hildebrand".

Dr. Kayadoe meent, dat de zetel aan een Inlander toekomt.

Wethouder Hoekstra zegt, dat zulks inderdaad gewenscht is, maar de Raad schijnt nu eenmaal niet dien candidaat te willen, die de Inlandsche fractie wil. De Raad in zijn geheel en niet de fractie benoemt den wethouder. Er is een nieuwe tegencandidaat noodig. Daarom stelt men den heer Hildebrand.

Dr. Kayadoe meent, dat de heer Thamrin het meest geschikt is. Waarom stelt men dan een andere candidaat?

De heer Akkersdijk vermoedt, dat het conflict hierachter zit. Spr. zou graag daarom een uiteenzetting van het voorgevallene uit den mond van den heer Thamrin hooren.

Mr. de Groot sluit zich bij deze woorden aan.

De heer Van Meurs zou zulks onjuist vinden. Het conflict is buiten den Raad om gegaan. De Raad weet genoeg en kan vrij stemmen.

De heer Van Zalinge meent, dat de Inlandsche fractie in het college van B. en W. moet vertegenwoordigd worden. De heer Thamrin heeft bewezen een goed wethouder te zijn. Er zijn echter door hem en door zijn fractie onverstandige dingen gedaan, waardoor het vertrouwen in de persoon van den heer Thamrin heeft geleden. Een openlijke verklaring te geven is voor den heer Th. zeer moeilijk; mr. Hildebrand zal zeker even goed wethouder kunnen spelen als de heer Th. Doch het algemeen belang eischt een Inlandschen wethouder. Laat de Raad daarom partij-politiek ter zijde stellen en den berouwvollen zondaar de mogelijkheid tot terugkeer ontsluiten.

Dr. Kayadoe, sprekende namens de Inlandsche fractie, zegt, dat het voor de franctie ging om een principe, om haar eer. De strijd is nu achter den rug. Misschien heeft de fractie daarbij technische fouten gemaakt, haar aanwezigheid ter vergadering is het bewijs van haar goeden wil.

Mr. de Groot acht de opmerking van den heer Van Zalinge, dat politiek zooveel mogelijk uit den Raad moet worden geweerd, juist. Echter moet de wethouder de vertrouwensman zijn van den geheelen Raad en niet alleen van de fractie. De heer Th. krijgt een *fair chance* door een verklaring te getuigen dat algemeene vertrouwen te verdienen.

De heer Van Meurs wil evenmin politiek in den Raad. Maar waarom wil de Inlandsche fractie niet op een anderen Inlandschen candidaat stemmen dan den heer Th.? Het opdringen door haar van een candidaat is in verband met de vertrouwenskwestie ongewenscht.

Wethouder Hoekstra wil spreken over dien goeden wil, waar dr. Kayadoe het over had. Waarom heeft de Inlandsche fractie dan gewacht met terug te keeren en dit niet gedaan terstond nadat het bewuste gemeenteblad verschenen was?

Dr. Kayadoe zegt, dat wethouder Hoekstra de zaken onjuist voorstelt. De Inlandsche fractie heeft niet willen terugkeeren, alvorens zij opnieuw verkozen was.

De heer Van Zalinge zegt nogmaals, dat er een Inlandsche wethouder moet komen. Men moet niet van den heer Th. vergen, dat hij zich verontschuldigt voor wat gebeurd is. Anderen hebben voor hem gesproken.

De heer Van Meurs constateert, dat de heer Van Zalinge op het gevoel van den Raad gaat werken, terwijl hij dit in de vorige raadsvergadering zoo heeft afgekeurd.

De heer Thamrin zegt aanvankelijk niet te hebben willen spreken. Dr. Kayadoe zou dat slechts doen. Spr. dankt den heer Van Zalinge voor zijn woorden. Overigens kan spr. niet anders doen dan de woorden van dr. Kayadoe herhalen. Misschien zijn er technische fouten gemaakt, doch de aanwijzigheid van de fractie ter vergadering getuigt van haren goeden wil.

Er wordt gestemd. De heer Thamrin krijgt 11 stemmen, de heer Hildebrand 10 stemmen. Drie stemmen zijn blanco.

De heer Thamrin vraagt 24 uur bedenktijd.

De Algemeene Beschouwingen.

De heer Van Zalinge zegt, dat niet alle lagen van de gemeentenaren in den Raad vertegenwoordigd zijn. Dit is een gevolg van onverschilligheid eenerzijds en van de partijbeweging anderzijds. De decentralisatie heeft inderdaad verbeteringen gebracht, In Batavia zijn hiervan de wegen, de pasars, de gemeentebedrijven de voorbeelden. Maar in de laatste vijf jaar heeft de decentralisatie teleurgesteld. De publieke belangstelling is verminderd en de politieke vereenigingen doen het werk. Het individueele belang komt daarbij vaak te sterk naar voren.

Een ander nadeel van de decentralisatie is, dat er te veel gemeenteambtenaren gekomen zijn. De bureaucratie heeft in de gemeenten haar intrede gedaan. Slappe leiding van den Raad is hieraan ook schuld. Spr. herinnert aan het recente geval van de bezoldigingsverordening, die op een bepaald punt onduidelijk was. De ambtenaren hebben toen juridisch juist doch immoreele argumenten de zaak ten hunnen gunste doen beslissen. Een nieuwe aanslag op de belastingbetalende burgerij.

Voor de middenstand zijn de gemeentebelastingen te zwaar, vooral de I.B. Bovendien gaat men bij het opleggen van die belastingen vaak ultrafiscaal te werk. Bureaucratie alweer.

Spr. voelt er wel iets voor, dat de gemeente slechts opcenten op de rijksbelasting zal doen heffen. Het Land zal zich dan voor een tijdige heffing borg moeten stellen. Maar aan de andere kant is spr, een voorstander van de decentralisatie. Dan houdt de gemeente de zaken zelf in handen en kan de Raad gemakkelijk tot verlaging van de belastingen overgaan.

Spr. wil de politiek uit den gemeenteraad gebannen zien. Daartoe moeten de raden niet langer als kiescolleges fungeeren voor den Volksraad.

Uit de begrooting spreekt een roes van financiëele blijdschap. Deze blijdschap is misplaatst. Indië gaat economisch achteruit, vooral in de laatste maanden. Voor de hoogere ramingen van de I.B., de vermakelijkheidsbelasting, de straatbelasting en de bedrijfswinsten voelt spr. niets. Hij acht een bij na misdadig optimisme aanwezig en beveelt aan de begrooting der inkomsten te herzien.

Wat het besteden van de gelden betreft, spr. heeft bezwaar tegen een donatie aan het Pensioenfonds. Dat komt maar weer ten bate van de ambtenaren. Zij zitten aan het laadje en halen er zooveel mogelijk uit. Bureaucratie!

Ook tegen het openleggen van gronden, als is voorgesteld, heeft spr. bezwaar. Zoo rijk is de gemeente niet. Zij moet niet gaan betalen voor het nageslacht.

Ten slotte de straatverlichting, komt daar nu eindelijk eenig uitzicht in? Spr. heeft daar nu al zeven jaar op getamboureerd.

De heer Hallegraeff onderschrijft de woorden van den heer Van Zalinge, al vindt hij hun karakter van een ernstige waarschuwing wat sterk. Spr. heeft verder eenige aanmerkingen op de pasars, speciaal op Pasar Senen, een ellende voor de omwonenden. Ook verheft spr. zijn stem tegen het opdrijven der huishuren.

Mr. de Groot verklaart zich voor belastingverlaging. Hij is het niet eens met den heer Van Zalinge, dat de inning door het Land tegen de decentralisatie zou indruischen. De Gemeente houdt het beschikkingsrecht toch zelf in de hand.

De heer Van Zalinge wil gaarne nog iets zeggen over het overwerk der ambtenaren. Betaald overwerk zal weer worden ingevoerd. Dat moest uit den booze zijn. Een goed ambtenaar verricht nimmer overwerk, hij stelt zijn leven ter beschikking van de gemeente.

De antwoorden.

De voorzitter zegt een groot deel van de beantwoording der sprekers aan de wethouders te moeten overlaten. De heeren zijn over het algemeen niet erg „algemeen" geweest.

Den heer Van Meurs antwoordt spr., dat B. en W. gelijk hadden kort te zijn, anders zouden zij in herhalingen zijn vervallen.

Wat betreft de taakverdeeling in het college van B. en W. antwoordt spr. den heer Van Waardenburg, dat de door hem bedoelde ingenieur verklaard heeft geen tijd genoeg te hebben, doch wel zoo noodig adviezen te willen geven.

De heer Van Zalinge is algemeen geweest, bijna gemeen (*Gelach*). Spr. zal niet in de kritische zelfbeschouwing van den Raad treden, die de heer Van Z. heeft uitgesproken. Het oude, doode stokpaardje van de bureaucratie heeft de heer Van Z. weer te voorschijn gehaald, doch zijn voorbeelden waren onjuist. Het pensioenfonds is een zuiver technische kwestie, waarmee de ambtenaren niets hebben uit te staan. En als we er volgens den heer Van Z. geen geld voor hebben, kunnen we dan wel geld aan de straatverlichting besteden? Het verwijt van misdadig optimisme legt. spr. naast zich neer. De heer Van Z. wil belastingverlaging en is dus nog optimistischer.

Wat betreft de meening van den heer van Z. over de raden als kiescolleges, men zou dit bezwaar kunnen opheffen door speciale kiescolleges voor den Volksraad in te stellen.

Van een roes is overigens een sprake geweest.

Den heer Hallegraeff antwoordt spr., dat de regeering de huurcommissies niet terugroepen wil. De Volkshuisvesting zal zooveel mogelijk helpen.

Voor overdracht van de belastinginning aan het Land voelt spr. weinig (dit aan de heeren de Groot en Burgersdijk). Holland heeft hier onaangename ervaringen mee. De gemeenten zijn dan niet op de hoogte, hebben geen gereede gelden ter beschikking.

Wat het overwerk betreft, meent spr., dat de eischen, door den heer Van Zalinge aan de ambtenaren gesteld, niet kunnen worden gesteld voor de rangen beneden commies. Daar wil men weer betaald overwerk voor invoeren.

Wethouder Leewis antwoordt den heer Van Waardenburg, dat er in de grondprijzen geen ingrijpende veranderingen kunnen worden gebracht zonder het Grondbedrijf te ontwrichten. Het Grondbedrijf heeft een zeker overwicht op de grondmarkt te Batavia. Dat geeft ook verplichtingen. Vandaar de openlegging van gronden, waartegen de heer Van Zalinge bezwaar heeft.

Wethouder Hoekstra zal gaarne de motie Burgersdijk c.s. morgen behandeld zien. De hoogere ramingen van de belastingen zijn met opzet geschied, antwoordt spr. aan den heer Van Waardenbug, omdat de batige sloten te groot zijn geweest.

De ramingen waren te voorzichting en zijn nu meer in overeenstemming met de werkelijkheid gebracht. Zij blijven echter nog beneden de opbrengsten van het vorige jaar. Bovendien zullen de tantièmisten niet getroffen worden door den terugslag van de laatste maanden, dit wat de I.B. betreft. Wat aangaat de vermakelijkheidsbelasting meent spr., dat de menschen juist in tijden van zorgen meer uitgaan. Batavia wordt steeds nieuwe uitgaansgelegenheden rijker.

De provincie zal geen groote concurrentie voor de rij- en voertuigenbelasting opleveren. De meeste taxi's gaan niet buiten de stad en loopen van de belasting van eerstgenoemde vrij. Bovendien worden nog steeds veel auto's in Indië verkocht. Achteruitgang van den verkoop is nog niet merkbaar.

De gemeentebelastingen zijn niet te hoog. Zij zijn de laatste vijf jaar niet verhoogd.

De hondenbelasting is er om de hondsdolheid te bestrijden. Dat is een grooter belang dan dat de gemeentenaren waakhonden hebben.

Wat betreft de storting in het pensioenfonds, zij dient om te voorkomen, dat het nageslacht te zware lasten zal moeten dragen. De inlandsche ambtenaren, voor wie dit fonds er is, storten 7 pct. van hun salaris en dat levert te weinig op, terwijl men hen toch niet meer kan laten storten.

Wethouder Phoa doet den heer Van Waardenburg enkele onthullingen over de plannen van de Volkshuisvesting.

Wethouder Hildebrand zegt, dat de heer Van Zalinge ondanks zijn liefde voor de decentralisatie een domper op haar heeft gezet. Verder heeft de heer van Z. een staatsrechtelijk monstrum verkocht, toen hij pleitte voor de benoeming van de leden der gemeenteraden. Hij wil de bevolkingsgroepen wel invloed toekennen in de benoeming der wethouders. Dan moet hij consequent zijn en voor evenredige vertegenwoordiging pleiten! De heer van Z. zou dan een pionier van de decentralisatie geweest zijn. Thans wil hij haar vruchteloos maken.

Spr. verzekert den heer Van Waardenburg, dat het bedrag voor de kampongverbetering geheel zal worden verwerkt en de achterstand zal worden ingehaald.

De heer Van Dam, die thans waarnemend directeur van Gemeentewerken is, neemt deze zaak flink ter hand. Overigens moet men hier niet te hard van stapel loopen, want ook met de onderhoudskosten moet men rekening houden.

Ook de heer Hallegraeff wordt wat de pasars aangaat door spr. tevreden gesteld.

Sluiting.

De heer Hallegraeff stelt voor niet op Dinsdag, doch op Woensdag verder te vergaderen.

De vergadering verklaart zich met 14 tegen 10 stemmon tegen dit voorstel.

De voorzitter wil de re- en duplieken thans nog afhandelen. De raadsleden hebben er echter genoeg van. Het is halftwaalf en aangezien de meeste raadsleden de vergadering verlaten, sluit de voorzitter de vergadering.

OFF. BERICHTEN.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Ontslagen: op verzoek, eervol uit 's Lands, de gew. administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur, mr. P. G. Jansen, met bep. dat dit ontslag wordt geacht te zijn ingeg. op ult. October '29.

Benoemd: tot lid van den gemeenteraad van Bandjermasin L.M. Patiweal, gepens. 1ste commies;

tot lid in de commissie voor het onderzoek van voedingsmiddelen jhr. dr. P.J. Teding van Berkhoudt hoofd van de Chemische afd. van het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden en mej. dr. Th. W. J. van Marle, natuurwetenschappelijk technisch ambtenaar bij het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden.

Goedgekeurd: de beschikking van den rest. van Pasoeroean, provincie Oost-Java, waarbij aan Sech Oemar bin Said Bassaib, naast de uitoefening van zijne eigen functiën van wijkmeester te Bangil, gerekend van 6 Februari '29, tijdelijk de de werkzaamheden verbonden aan het ambt van luitenant van zijn landaard te genoemder plaatse werden opgedragen.

Benoemd: tot ass.-res. van Gorontalo, residentie Manado, Th. W. Grondijs, thans assistent-resident van Donggala in gemeld gewest.

Donggala, res. Manado, W. Bakker G. Hzn., thans ass.-res. van Poso in gemeld gewest.

Poso, res. Manado, M.J. Ruychaver, hoofdambtenaar terugverwacht van buitenl. verlof, laatstelijk ass.-res. van Ketapang, residentie Westerafd. van Borneo;

tot lid, tevens voorzitter in de commissie van beheer van de stichting „Museum van Beeldende Kunsten" te Batavia, Ch. J.I.M. Welter, vice-president van den raad van N.I. en tot lid, mr. W. A. H. Fuchter, wd. secretaris van het depart. van onderwijs en eeredienst.

Ontslagen: op verzoek, met ing. van 2 Mei '30 eervol uit 's lands dienst de gouverneur der Molukken, J. Tideman, onder dankbetuiging voor de langdurige en goede diensten door hem aan den lande bewezen.

Binnenl. Bestuur.

Geplaatst; in de residentie Batavia (provincie West-Java), de wd. hoofdpolitieopziener, W. Timmer, thans geplaatst in de residentie Palembang.

in de residentie Palembang, de wd. hoofdpolitieopziener D. van der Meijden, thans geplaatst in de residentie Midden-Priangan (provincie West-Java).

in de residentte Blora (provincie Midden-Java), de ondercommisaris, J. E. Voorneman, thans geplaatst in de residentie Batavia (provincie West-Java).

Verleend: wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa, aan den assistent-resident bij den algemeenen bestuursdienst op Java en Madoera te Sragen (gouvernement Soerakarta), O. H. Meijer, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op een door den gouverneur van Soerakarta nader te bepalen datum in de maand Maart '30.

Financien.

Ontheven; op verzoek met ingang van 10 Febr. '30 van zijne terbeschikking van den hoofdinspecteur van Financiën, M.A.C. Goester.

Benoemd: tot commies bij de afdeeling comptabiliteit van het residentiekantoor te Palembang, a. F. Geway, thans 1ste klerk aldaar;

b. Mas Soebono Poerwowijoto, thans 1ste klerk bij de afdeeling comptabiliteit van het gouverneurskantoor te Semarang.

Overgeplaatst: naar de afdeeling comptabiliteit van het gouverneurskantoor te Semarang, de commies mevr. H.C. Snieder geboren Plas, thans werkzaam gesteld bij de afdeeling comptabiliteit van het residentiekantoor te Palembang.

Gouv. Bedrijven.

Benoemd: bij het hoofdbestuur van den P.T.T. dienst tot commies-redacteur Oey Eng Tjie en C.T. Spiering, thans tijdelijk belast met de waarneming dier betrekking;

tot technisch ambtenaar IIde klasse b/d P.T.T. dienst A.F. Siau van Leeuwen, tijdelijk belast met de waarneming van die betrekking;

bij den dienst der zoutregie tot controleur, A.L.L. Verdam, ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk hoofdpakhuismeester bij genoemden dienst.

Belast: bij den P.T.T. dienst, met de functiën van ambtenaar 3ke klasse Noermattias, commies (kantoordienst) bij genoemden dienst;

met de waarneming der betrekking van werktuigkundig electrotechnisch opzichter 1ste klasse bij den dienst van den mijnbouw P.A. van den Over, thans waarnemend werktuigkundig electrotechnisch opzichter bij dien dienst;

met de waarneming der betrekking van werktuigkundig electrotechnisch opzichter 1ste klasse bij den dienst van den mijnbouw H.J. Breymann, thans werktuigkundig electrotechnisch opzichter bij dien dienst.

Verleend: aan ir.W.C.J. deGraaff, ingenieur 1ste klasse met den persoonlijken titel van hoofdingenieur b/d Staatsspoor en tramwegen wegens langdurigen dienst een jaar verlof naar Europa ingaande 7 April '30.

Justitie.

Ontslagen: op verzoek eervol uit 's Lands dienst, mr. J.C.Th. Pull ter Gunne, ambtenaar ter beschikking van den president van den raad van justitie te Semarang, met bepaling, dat dit ontslag wordt geacht te zijn ingegaan op 31 Dec. '29.

Burgerl. Openb. Werken.

Belast: met de functie van hoofdcommies, de 1e commies mevr. Th. Ch. de Vries de Rochemond.

Tijdelijk belast; met de waarneming van de betrekking van 1. hoofdcommies. a. J. J. Swart, thans 1e commies, b. W.A. Pieters, thans ambtenaar ter beschikking van den directeur der B.O.W. II eersten commies, a. B. Blomieau, b. mej. D. J. Blondeau, a en b. thans commies.

Benoemd: tot opzichter 1e kl. F. Augenstein, ambtenaar van buitenl. verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende.

met de waarneming van de betrekking van I. ingenieur 3de kl. ir. L. van Geuns, thans part. II. 1e commies D.G. Prevoost, thans commies;

tot hoofdelectrotechnisch ambtenaar E. van 't Sant, thans electrotechnisch ambtenaar, met bepaling, dat hij geplaatst blijft bij het bedrijf der haven Tandjong Priok.

Toegevoegd: aan den resident van Palembang 1. de opzichter 1e klasse F. Augenstein. 2. de ingenieur 3e kl. ir. H. G. Poortman, het hoofd van het Centraal Waterschapskantoor voor de Vorstenlanden met behoud van Jagjakarta als standplaats de ingenieur IIe kl. voor Landsgebouwen R. Baumgartner, thans toegevoegd aan het hoofd der IIe Waterstaatsafdeeling de tijd. waarnd. 1e commies, D.G.F. Prevoost, thans toegevoegd aan den gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den resident der Z. O. afdeeling van Borneo de tijd. ingenieur 3e klasse, ir. L. van Geuns, thans geplaatst op het hoofdkantoor der B. O. W. te Weltevreden.

Gesteld ter beschikking: van de Provincie a. Midden-Java. 1 de ingenieur IIe klasse ir. J. J. A. Patiwael, 2 de ingenieur 3e klasse ir. A. M. Verschoor, b. Oost-Java de ingenieur 3e kl. ir. Goesti Mohamad Noor.

Geplaatst: op het hoofdkantoor der B. O. W. te Weltevreden de architect Th. E. Veer, thans toegevoegd aan het hoofd der IIe Waterstaatafdeeling.

Ontheven: op verzoek eervol van de tijdelijk waarneming van de betrekking van opzichter 1e klasse, F. Rinner, met ingang van einde December '29, eervol van zijne ter beschikking stelling van de Provincie West-Java, de hoofdopzichter Raden Moehamad Enoch;

op verzoek, met ingang van 1 Jan. '30, eervol van de tijdelijke waarneming van de betrekking van hoofdbeheerder bij de haven Tandjong Priok, ir. D.D. Boer, thans met binnenlandsch verlof buiten bezwaar van den Lande.

Ontslagen: op verzoek met ingang van einde Dec. '29, eervol uit 's Lands dienst de opzichter Raden Trastotenojo.

Pandhuisdienst.

Te bepalen: dat de controleur D. van Praag, geplaatst wordt te Tebingtinggi (Deli en Serdang) en belast met de contrôle over de Landspandhuizen te Tebinggi, Soengairampak, Pematangsiantar, Laboehanroekoe, Tebingkisaran, Tandjoengbalai, Bandarpoelau, Laboebilik, Baganapi-api en Dolokmasihoel.

Zoutregie.

Geplaatst: te Soerabaja en belast met het beheer van zoutdoorvoerpakhuis Tandjong Perak aldaar, de benoemde controleur A.L.L. Verdam.

P. T. T.

Overgeplaatst: van Samarinda naar Weltevreden de controleur 1ste klasse K. J. de Goede; van Djombang naar Samarinda de idem W.F.H. Somer; van Weltevreden naar Djombang de idem W. B. van der Hoeven; van het post en telegraafkantoor te Soerabaja naar het bureau van der 3de afdeeling aldaar de idem L.A.L.J. Kusters; van het telefoonkantoor te Palembang nuar dat te Pamekasan de tijdelijk fd. gediplomeerd technisch ambtenaar 1ste klasse L. Endert; van idem te Pamekasan naar dat te Palembang de middelbaar technisch ambtenaar W. Kous.

Algemeene Secretarie.

Verleend: bij verbaal van den alg. secretaris van 9 Jan. '30 aan den ref. ter alg. secretarie, dr. A. J. R. Heinsius, wegens zesjarigen dienst, acht maanden verlof naar Europa, met bep., dat hij zijne betrekking zal nederleggen op 2 April '30.

Landb., Nijv. en Handel.

Benoemd: tot opperhoutvester bij den dienst van het Boschwezen in Nederlandsch-Indië, J.A. de Boer, ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk genoemde betrekking bekleed hebbende.

Ter beschikking gesteld: van het Djatibedrijf, de benoemde opperhoutvester, J.A. de Boer;

Zoutregie.

Herbenoemd: de machinist 1ste klasse bij de Fabriekmatige Bewerking en Verpakking, R.O. Cuss, geplaatst te Kalianget.

Mijnbouw.

Benoemd: tot mijnbouwkundig opz. b/d dienst v/d mijnbouw, G, Keller, thans belast met de waarneming dier betrekking.

Te benoemen: tot bouwkundig opz. bij den dienst van den mijnbouw Bahar Gelar Datoek Mangkoeto Alam, thans belast met de waarneming dier betr. met bepaling, dat hij ter beschikking blijft gesteld van het hoofd der Oembilinmijnen.

Mutaties.

Benoemd: tot patih van het regentschap Poerwokerto (res. Banjoemas) Raden Sasrodikrodjo thans patih van het regentschap Batang;

tot patih van het regentschap Batang (res. Pekalongan) Mas Said Tjokroharsono, thans districts-hoofd in gemeld gewest;

met ingang van den dag waarop hij van buitenl. verlof zal zijn teruggekeerd tot president van den Raad van Justitie te Medan mr. J.G. Geerlings, rechterlijk hoofd-ambtenaar van buitenl. verlof terugverwacht laatstelijk lid van den Raad van Justitie Soerabaja.

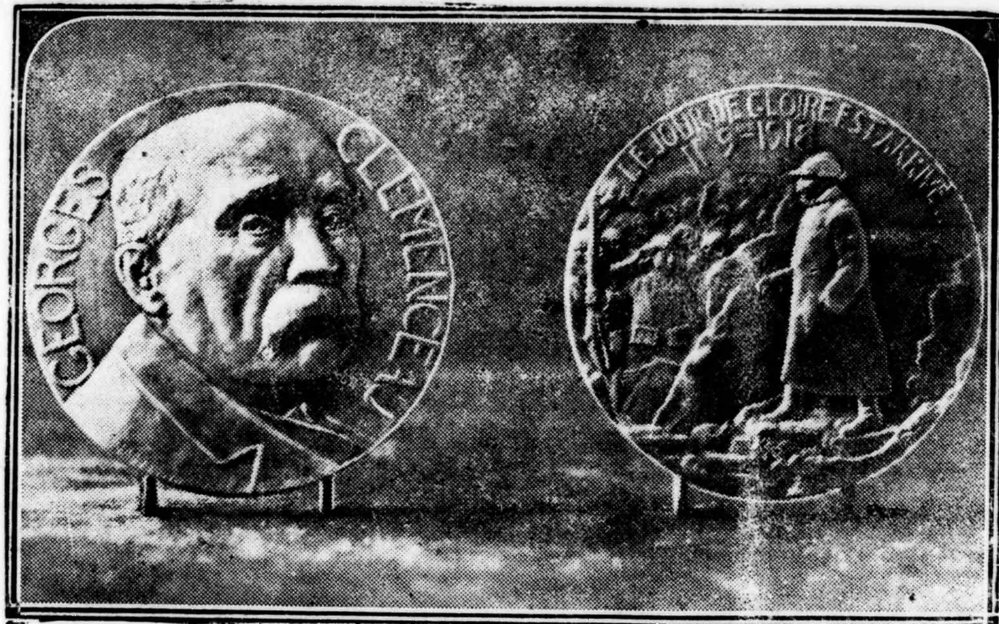
Ontheven: met ingang van den datum waarop de nieuwe titularis zijn ambt. zal aanvaarden eervol van de waarneming van de betrekking van burgemeester van Amboina H.F. Brune, en benoemd tot burgemeester van Amboina J.A.F. Schut, ambtenaar terugkomende van buitenlandsch verlof laatstelijk die betrekking bekleed hebben.

MILITAIR DEPARTEMENT.

Benoemd en aangesteld: tot IIe luitenant bij het wapen der infanterie van het leger in N.I., de cadetten H.J. Prager en L.A. Boucherie.

MARINE DEPARTEMENT

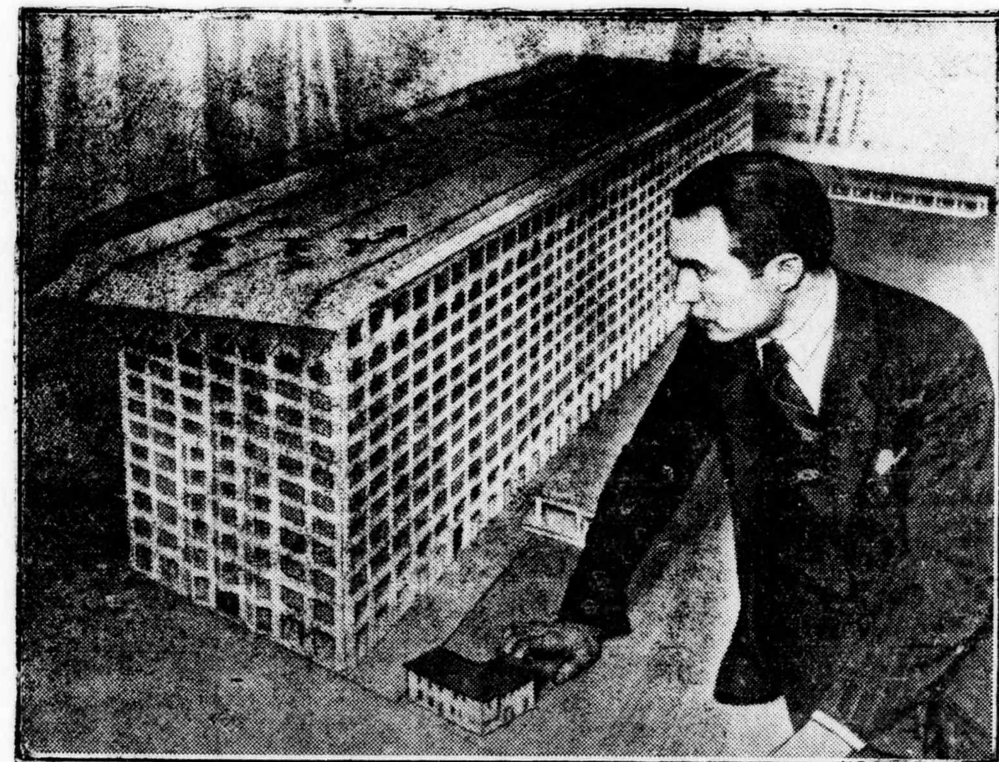
Benoemd: tot lid van den raad voor de scheepvaart, J.N. Gronthoud, oud gezagvoerder der K.P.M.

De Fransche Munt heeft een Clemenceau-penning uitgegeven, welke aan de eene zijde Clemencedu weergeeft, zooals hij er in de laatste jaren uitzag en aan de andere zijde Clemenceau afbeeldt als „Père la Victoire", op 11 November 1918, den dag van den Wapenstilstand; daarboven de regel de uit Marseillaise, dat de dag der overwinning eindelijk is aangebroken.

Overzichtsfoto van het overstroomde gebied in Engeland.

Een wolkenkrabber van 12 verdiepingen hoogte en met volledig landingsterrein op het dak, zal in het centrum van Los Angeles verrijzen, volgens het hierbij afgebeelde ontwerp van den Amerikaanschen ingenieur O. R. Angelillo. De kosten zullen 11 millioen dollar bedragen. Maquette en ontwerpen ziet u op één foto vereenigd.

Het Fransche leger heeft de tweede Rijnland-zone vrijgegeven. De troepen verlaten onder trompetgeschal Coblenz.